



Straffrättsliga frågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet 245 motionsyrkanden rörande straffrättsliga frågor som väckts främst under den allmänna motionstiden åren 2004 och 2005. De behandlade yrkandena tar upp frågor om bl.a. brott, påföljder för brott och preskription.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar härvid bl.a. till att gällande regelverk är ändamålsenligt samt till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I ärendet finns 56 reservationer (m, fp, kd, v, c, mp) och 10 särskilda yttranden (v, mp).

Innehållsförteckning

| | |
|--|----|
| Sammanfattning | 1 |
| Utskottets förslag till riksdagsbeslut | 5 |
| Utskottets överväganden | 13 |
| Brott mot vissa utsatta grupper | 13 |
| Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl. | 13 |
| Förolämpning | 15 |
| Brott i förtryckande familjekulturer | 16 |
| Rasistisk brottslighet m.m. | 19 |
| Misshandel | 22 |
| Brott mot frihet och frid | 23 |
| Otillbörlig påverkan | 23 |
| Stalkning | 24 |
| Smygfilmning | 26 |
| Människohandel och prostitution | 27 |
| Sexualbrott | 36 |
| Våldtäkt | 36 |
| Övriga sexualbrott | 40 |
| Grooming | 42 |
| Rån | 43 |
| Ekonomiska brott | 44 |
| Skadegörelse | 46 |
| Barnpornografi | 48 |
| Brott mot demokratin m.m. | 49 |
| Övriga brott | 53 |
| Djurplågeri | 53 |
| Övergripping i rättssak | 53 |
| Flyktingspionage | 54 |
| Dopningsbrott | 55 |
| Underlåtenhet att bistå nödställd | 56 |
| Ekologiskt nödvärn och samvetsvägran | 57 |
| Preskription | 58 |
| Ett reformerat straffsystem m.m. | 60 |
| Psykiskt störda lagöverträdare | 63 |
| Likhet inför lagen | 66 |
| Juridiska personers straffansvar | 68 |
| Förverkande | 70 |
| Reservationer | 73 |
| 1. Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl., punkt 1 (v, mp) | 73 |
| 2. Förolämpning, punkt 2 (m) | 74 |
| 3. Förolämpning, punkt 2 (v) | 74 |
| 4. Hedersmotiv, punkt 4 (fp, kd, c) | 75 |
| 5. Tvångsgifte, punkt 6 (m, fp, kd) | 75 |
| 6. Förbud mot deltagande i rasistiska och kriminella organisationer, punkt 7 (kd) | 76 |
| 7. Hatbrott m.m., punkt 8 (mp) | 77 |
| 8. Otillbörlig påverkan, punkt 10 (fp, c, mp) | 77 |

| | |
|---|-----|
| 9. Stalkning, punkt 11 (m, fp, kd, c) | 78 |
| 10. Smygfilmning, punkt 12 (m, fp, kd, c) | 79 |
| 11. Otillbörliga medel vid människohandelsbrott, punkt 13 (m, fp, kd, c, mp) | 79 |
| 12. Uppsåt vid människohandelsbrott, punkt 14 (m, c) | 80 |
| 13. Samtycke vid människohandelsbrott, punkt 15 (mp) | 81 |
| 14. Skärpt straffskala för människohandelsbrott, m.m., punkt 16 (kd) | 81 |
| 15. Särreglering av människohandel med barn, punkt 17 (c) | 82 |
| 16. Översyn av sexköpslagen, punkt 18 (m, fp, kd, c, mp) | 82 |
| 17. Skärpt straff för köp av sexuella tjänster, punkt 19 (fp, c) | 83 |
| 18. Övriga åtgärder mot prostitution och människohandel, punkt 20 (mp) | 84 |
| 19. Harmonisering av lagstiftningen inom EU mot människohandel, punkt 21 (m, fp) | 84 |
| 20. Förbud mot sexköp inom EU, punkt 22 (kd) | 85 |
| 21. Bristande samtycke grund för våldtäkt, punkt 23 (m, kd, c) | 85 |
| 22. Hjälplost tillstånd, punkt 24 (fp, kd, c) | 86 |
| 23. Sexuell handling med tvångsprostituerad, punkt 25 (c) | 87 |
| 24. Gärningsmannaskapet vid våldtäkt, punkt 26 (c) | 88 |
| 25. Grooming, punkt 29 (m, fp, kd, c) | 88 |
| 26. Rån, punkt 30 (m, fp) | 89 |
| 27. Ekonomiska brott, punkt 31 (m) | 89 |
| 28. Trolöshet mot huvudman, punkt 32 (v) | 90 |
| 29. Skadegörelse, punkt 33 (m, c) | 91 |
| 30. Översyn av barnpornografilagstiftningen, punkt 34 (mp) | 91 |
| 31. Barnpornografibrottets åldersrekvisit, punkt 35 (m, fp, kd, c, mp) | 92 |
| 32. Barnpornografi på Internet, punkt 36 (kd) | 92 |
| 33. Preskriptionstid för barnpornografibrott, punkt 37 (m, fp, kd, c, mp) | 93 |
| 34. Skadestånd vid spridning av barnpornografi, punkt 38 (m, fp, kd, c) | 94 |
| 35. Brottsofferfond avseende barnpornografibrott, punkt 39 (m, fp, kd, c) | 94 |
| 36. Upplopp, punkt 40 (m, fp, kd, c) | 95 |
| 37. Upplopp, punkt 40 (v, mp) | 95 |
| 38. Straffskärpning vid brott som hotar demokratin, punkt 41 (m, fp) | 96 |
| 39. Djurplågeri, punkt 45 (mp) | 96 |
| 40. Övergrepp i rättssak, punkt 46 (c) | 97 |
| 41. Underlåtenhet att bistå nödställd, punkt 49 (kd) | 97 |
| 42. Ekologiskt nödvärn och samvetsvägran, punkt 50 (mp) | 98 |
| 43. Preskription av mord, punkt 51 (m, fp, kd, c) | 99 |
| 44. Preskription av grova brott, punkt 52 (fp, kd) | 100 |
| 45. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 53 (kd) | 100 |
| 46. Preskriptionstid för olovlig skogsavverkning, punkt 55 (fp, kd) | 101 |
| 47. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (m) | 101 |
| 48. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (fp) | 103 |

| | |
|--|-----|
| 49. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (c) | 104 |
| 50. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (mp) | 104 |
| 51. Samhällstjänst, punkt 57 (kd) | 105 |
| 52. Psykiskt störda lagöverträdare, punkt 58 (fp, kd, c) | 106 |
| 53. Psykiskt störda lagöverträdare, punkt 58 (m) | 106 |
| 54. Nedläggning av förundersökning, punkt 59 (m) | 107 |
| 55. Likhet inför lagen, punkt 60 (fp, kd) | 107 |
| 56. Förverkande, punkt 62 (m, fp, kd, c) | 108 |
| Särskilda yttranden | 109 |
| 1. Tvångsgifte, punkt 6 (v) | 109 |
| 2. Bristande samtycke grund för våldtäkt, punkt 23 (v) | 109 |
| 3. Bristande samtycke grund för våldtäkt, punkt 23 (mp) | 109 |
| 4. Grooming, punkt 29 (mp) | 109 |
| 5. Barnpornografibrottets åldersrekvisit, punkt 35 (v) | 110 |
| 6. Skadestånd vid spridning av barnpornografi, punkt 38 (mp) | 110 |
| 7. Brottsofferfond avseende barnpornografibrott, punkt 39 (mp) | 110 |
| 8. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (v) | 110 |
| 9. Likhet inför lagen, punkt 60 (v) | 111 |
| 10. Juridiska personers straffansvar, punkt 61 (mp) | 111 |
| <i>Bilaga</i> | |
| Förteckning över behandlade förslag | 112 |
| Motion väckt med anledning av skr. 2003/04:129 | 112 |
| Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004 | 112 |
| Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005 | 118 |

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl.**
 Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju435 yrkandena 1–3 och 5, 2004/05:Ju448 yrkandena 1–3 och 5, 2004/05:U257 yrkandena 11–13, 2005/06:Ju526 och 2005/06:L375 yrkandena 15–18.
Reservation 1 (v, mp)
- 2. Förolämpning**
 Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Sk496 yrkande 15, 2005/06:Ju333 yrkande 6 och 2005/06:L375 yrkande 14.
Reservation 2 (m)
Reservation 3 (v)
- 3. Hedersrelaterat våld**
 Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju373 yrkande 1.
- 4. Hedersmotiv**
 Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju293 yrkande 5 och 2005/06:Ju380 yrkande 30.
Reservation 4 (fp, kd, c)
- 5. Systematisk nedbrytning**
 Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju373 yrkande 2.
- 6. Tvångsgifte**
 Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju377, 2005/06:Ju318, 2005/06:Ju380 yrkande 29 och 2005/06:So429 yrkande 6.
Reservation 5 (m, fp, kd)
- 7. Förbud mot deltagande i rasistiska och kriminella organisationer**
 Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju484 yrkande 2 och 2005/06:Ju564 yrkande 16.
Reservation 6 (kd)
- 8. Hatbrott m.m.**
 Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr337 yrkande 4 och 2005/06:A258 yrkande 5.
Reservation 7 (mp)
- 9. Misshandel av foster**
 Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju354.

10. Otillbörlig påverkan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju242 och 2005/06:So433 yrkande 4.

Reservation 8 (fp, c, mp)

11. Stalkning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju381 yrkande 3, 2005/06:Ju462, 2005/06:Ju496 yrkande 4 och 2005/06:Ju543 yrkande 6.

Reservation 9 (m, fp, kd, c)

12. Smygfilmning

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju501 och 2005/06:Ju532 yrkande 16.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

13. Otillbörliga medel vid människohandelsbrott

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju351 yrkande 1 i denna del, 2004/05:U306 yrkande 3 i denna del, 2005/06:Ju306 yrkande 15, 2005/06:Ju383 yrkande 4, 2005/06:Ju532 yrkande 10 och 2005/06:U382 yrkande 18.

Reservation 11 (m, fp, kd, c, mp)

14. Uppsåt vid människohandelsbrott

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju244.

Reservation 12 (m, c)

15. Samtycke vid människohandelsbrott

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju351 yrkande 1 i denna del och 2005/06:U340 yrkande 8.

Reservation 13 (mp)

16. Skärpt straffskala för människohandelsbrott, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:U306 yrkande 3 i denna del, 2005/06:Ju306 yrkandena 14 och 18, 2005/06:Ju482 yrkande 4 och 2005/06:A370 yrkande 30.

Reservation 14 (kd)

17. Särreglering av människohandel med barn

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju532 yrkande 11.

Reservation 15 (c)

18. Översyn av sexköpslagen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju334 yrkande 1 och 2005/06:A311 yrkande 6.

Reservation 16 (m, fp, kd, c, mp)

19. Skärpt straff för köp av sexuella tjänster

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju298 yrkande 2, 2005/06:Ju383 yrkande 1 och 2005/06:Ju531 yrkande 1.

Reservation 17 (fp, c)

20. Övriga åtgärder mot prostitution och människohandel

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:A352 yrkande 26, 2005/06:Ju394 yrkandena 1–6, 2005/06:Ju415 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:A311 yrkande 7.

Reservation 18 (mp)

21. Harmonisering av lagstiftningen inom EU mot människohandel

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju485 yrkande 10 och 2005/06:Ju383 yrkande 13.

Reservation 19 (m, fp)

22. Förbud mot sexköp inom EU

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju306 yrkande 13.

Reservation 20 (kd)

23. Bristande samtycke grund för våldtäkt

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 10, 2005/06:Ju369 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju392 yrkande 1, 2005/06:Ju504, 2005/06:Ju532 yrkande 12 och 2005/06:Ju538.

Reservation 21 (m, kd, c)

24. Hjälplost tillstånd

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 11, 2005/06:Ju388, 2005/06:Ju392 yrkande 2 och 2005/06:Ju490.

Reservation 22 (fp, kd, c)

25. Sexuell handling med tvångsprostituerad

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju392 yrkande 3 och 2005/06:Ju532 yrkande 9.

Reservation 23 (c)

26. Gärningsmannskapet vid våldtäkt

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju532 yrkande 13.

Reservation 24 (c)

27. Översyn av sexualbrottslagstiftningen rörande barn

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju392 yrkande 4, 2005/06:Ju421 yrkande 1 och 2005/06:Ju544.

28. Sexuellt umgänge med elev

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju443.

29. Grooming

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju399 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju425, 2005/06:Ju429 och 2005/06:Ju475 yrkande 5.

Reservation 25 (m, fp, kd, c)

30. Rån

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:MJ61, 2004/05:Ju389, 2005/06:Ju208, 2005/06:Ju280, 2005/06:Ju379 yrkande 16 och 2005/06:Ju543 yrkande 7 i denna del.

Reservation 26 (m, fp)

31. Ekonomiska brott

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju227 och 2005/06:Ju228.

Reservation 27 (m)

32. Trolöshet mot huvudman

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju420 yrkande 3.

Reservation 28 (v)

33. Skadegörelse

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju412 yrkande 1 och 2005/06:Ju488 yrkande 2.

Reservation 29 (m, c)

34. Översyn av barnpornografilagstiftningen

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju505 yrkandena 1, 2 och 5 samt 2005/06:So699 yrkande 41.

Reservation 30 (mp)

35. Barnpornografibrottets åldersrekvisit

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju223, 2005/06:Ju281, 2005/06:Ju393, 2005/06:Ju397, 2005/06:Ju402 yrkande 5, 2005/06:Ju439 yrkande 2, 2005/06:Ju475 yrkande 2, 2005/06:Ju491, 2005/06:Ju505 yrkande 3, 2005/06:Ju520, 2005/06:Ju532 yrkande 17 och 2005/06:Ju558.

Reservation 31 (m, fp, kd, c, mp)

36. Barnpornografi på Internet

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju439 yrkande 1 och 2005/06:Ju516.

Reservation 32 (kd)

- 37. Preskriptionstid för barnpornografibrott**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju475 yrkande 3, 2005/06:Ju505 yrkande 4 och 2005/06:Ju518.
Reservation 33 (m, fp, kd, c, mp)
- 38. Skadestånd vid spridning av barnpornografi**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju475 yrkande 4.
Reservation 34 (m, fp, kd, c)
- 39. Brottsofferfond avseende barnpornografibrott**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju475 yrkande 7.
Reservation 35 (m, fp, kd, c)
- 40. Upplopp**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju314, 2004/05:Ju352 yrkande 25, 2005/06:Ju367 yrkande 1 och 2005/06:Ju543 yrkande 12 i denna del.
Reservation 36 (m, fp, kd, c)
Reservation 37 (v, mp)
- 41. Straffskärpning vid brott som hotar demokratin**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 24 och 2005/06:Ju543 yrkande 12 i denna del.
Reservation 38 (m, fp)
- 42. Flaggränning m.m.**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju209, 2004/05:Ju233, 2005/06:Ju273 och 2005/06:Ju295.
- 43. Högmålsbrott**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju379, 2005/06:Ju513 och 2005/06:Ju541.
- 44. Hot mot förtroendevalda**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju495.
- 45. Djurplågeri**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju322 och 2005/06:Ju384 yrkande 5.
Reservation 39 (mp)
- 46. Övergrepp i rättssak**
Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju489 yrkande 23.
Reservation 40 (c)

47. Flyktingspionage

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju413 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:Sf236 yrkandena 5 och 6.

48. Döpningsbrott

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju503.

49. Underlåtenhet att bistå nödställd

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju245, 2005/06:Ju438 och 2005/06:Ju448.

Reservation 41 (kd)

50. Ekologiskt nödvärn och samvetsvägran

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju277 yrkandena 1 och 2.

Reservation 42 (mp)

51. Preskription av mord

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju358, 2005/06:Ju211, 2005/06:Ju233, 2005/06:Ju279, 2005/06:Ju327, 2005/06:Ju372 yrkande 2, 2005/06:Ju404 yrkande 1, 2005/06:Ju522 och 2005/06:Ju535 yrkande 1.

Reservation 43 (m, fp, kd, c)

52. Preskription av grova brott

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju245, 2004/05:Ju412 yrkande 7, 2004/05:Ju458, 2004/05:Ju462 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju317, 2005/06:Ju339, 2005/06:Ju404 yrkande 2, 2005/06:Ju460 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju480 yrkande 14 och 2005/06:Ju543 yrkande 4.

Reservation 44 (fp, kd)

53. Preskriptionstid för sexualbrott

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju372 yrkande 1 och 2005/06:Ju483 yrkande 6.

Reservation 45 (kd)

54. Preskriptionstid för arbetsmiljöbrott

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju548 yrkande 1.

55. Preskriptionstid för olovlig skogsavverkning

Riksdagen avslår motion 2004/05:MJ508 yrkande 26.

Reservation 46 (fp, kd)

56. Ett reformerat straffsystem

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju259, 2004/05:Ju330 yrkande 1, 2004/05:Ju352 yrkandena 7 och 12–14, 2004/05:Ju369, 2004/05:Ju398, 2004/05:Ju412 yrkande 11, 2004/05:Ju424 yrkande 2, 2004/05:

Ju442 yrkande 3, 2004/05:Ju457, 2005/06:Ju333 yrkande 1, 2005/06: Ju384 yrkande 9, 2005/06:Ju410 yrkandena 1 och 7–9, 2005/06: Ju480 yrkande 13, 2005/06:Ju530 yrkandena 1–3, 5–7 och 18, 2005/06:Ju532 yrkandena 23 och 33 samt 2005/06:Ju543 yrkandena 8 och 10.

Reservation 47 (m)

Reservation 48 (fp)

Reservation 49 (c)

Reservation 50 (mp)

57. Samhällstjänst

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju466 yrkande 12.

Reservation 51 (kd)

58. Psykiskt störda lagöverträdare

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju239, 2004/05:Ju298, 2004/05: Ju412 yrkande 3, 2004/05:Ju422, 2004/05:Ju470 yrkandena 1–5, 2004/05:So430 yrkandena 1 och 9, 2005/06:Ju477 yrkandena 2–5, 2005/06:Ju496 yrkandena 5–9, 2005/06:Ju529 yrkande 37, 2005/06: Ju543 yrkande 3, 2005/06:So548 yrkandena 1 och 9 samt 2005/06: So646 yrkande 11.

Reservation 52 (fp, kd, c)

Reservation 53 (m)

59. Nedläggning av förundersökning

Riksdagen avslår motion 2004/05:So595 yrkande 9.

Reservation 54 (m)

60. Likhet inför lagen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju316 yrkande 1, 2005/06: Ju333 yrkande 3 och 2005/06:Sf336 yrkande 50.

Reservation 55 (fp, kd)

61. Juridiska personers straffansvar

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju411, 2005/06:Ju548 yrkande 2 och 2005/06:Ju563.

62. Förverkande

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju480 yrkande 12.

Reservation 56 (m, fp, kd, c)

Stockholm den 23 mars 2006

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Persson (s), Beatrice Ask (m), Helena Frisk (s), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Göran Norlander (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Christer Erlandsson (s), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Utskottets överväganden

Brott mot vissa utsatta grupper

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om bl.a. ökad rättstrygghet för homo-, bi- och transsexuella, förolämpning, brott i förtryckande familjekulturer, kriminalisering av enskilds stöd till och deltagande i rasistiska och nazistiska organisationer samt en översyn av lagstiftningen mot hatbrott. Utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandena med hänvisning främst till pågående utrednings- och beredningsarbete samt till tidigare uttalanden.

Jämför reservationerna 1 (v, mp), 2 (m), 3 (v), 4 (fp, kd, c), 5 (m, fp, kd), 6 (kd) och 7 (mp) samt särskilt yttrande 1 (v).

Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl.

Flera motioner rör frågor om brott mot och diskriminering av personer på grund av deras sexuella läggning eller sexuella identitet m.m.

I motionerna 2004/05:Ju435 (s), 2004/05:Ju448 (fp, v, c, mp) och L375 (v) yrkas att bestämmelsen om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken skall omfatta även den som hotar eller uttrycker missaktning för en grupp av personer med anspelning på deras könsidentitet.

I dessa tre motioner, samt i motion 2004/05:U257 (v), yrkas också att förbudet i 16 kap. 9 § brottsbalken mot olaga diskriminering skall utvidgas till att omfatta även sexuell läggning och könsidentitet.

Vidare begärs i motionerna 2004/05:Ju435 (s), 2004/05:Ju448 (fp, v, c, mp), 2004/05:U257 (v) och L375 (v) en ändring av straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken så att det skall ses som en försvårande omständighet om syftet med brottet är att kränka en person på grund av dennes könsidentitet samt att utbildningsinsatser skall vidtas för att öka rättsväsendets kunskaper om straffskärpningsbestämmelsens innebörd. I motion Ju526 (s) begärs en motsvarande ändring av straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken.

Utskottet har vid ett stort antal tillfällen prövat motioner med samma eller liknande innehåll som de nu aktuella, senast under riksmötet 2003/04 (bet. 2003/04:JuU16 s. 10 f.). Utskottet anförde bl.a. att utskottet delade motionärernas uppfattning att förtryck, våld och diskriminering som riktar sig mot någon på grund av dennes sexuella läggning, könsidentitet eller kön måste tas på stort allvar. Utskottet noterade därför med tillfredsstäl-

lelse att regeringen tillkallat en parlamentarisk kommitté med uppdrag bl.a. att se över bestämmelsen om olaga diskriminering samt kartlägga och analysera behovet av och formerna för en reglering av ett förbud mot diskriminering av s.k. transpersoner. Detta arbete borde inte föregripas. Utskottet noterade också med tillfredsställelse att frågan om att motverka brott med bl.a. homofobiska inslag prioriterats inom rättsväsendet under senare år och att arbete med sådan inriktning pågick på flera håll inom rättsväsendet. Mot den bakgrunden fanns det enligt utskottets mening inte anledning för riksdagen att då ta några ytterligare initiativ i dessa frågor.

En utförlig redovisning av gällande lagstiftning och utskottets tidigare ställningstagande i frågorna finns i utskottets betänkande rörande olika straffrättsliga frågor våren 2003 (2002/03:JuU10 s. 9 f.).

Diskrimineringskommittén överlämnade nyligen sitt slutbetänkande En sammanhållen diskrimineringslagstiftning (SOU 2006:22) till regeringen. I betänkandet anförts bl.a. att den straffrättsliga bestämmelsen om olaga diskriminering i 16 kap. 9 § brottsbalken inte bör upphävas. En avkriminalisering är enligt utredningen olämplig både ur allmänpreventiv synvinkel och på grund av kriminaliseringens symbolfunktion. Enligt utredningen bör frågan om en förstärkning av bestämmelsen om olaga diskriminering utredas vidare i särskild ordning. Utredningen föreslår vidare att kön och könsidentitet införs som diskrimineringsgrund, vilket innebär att diskrimineringslagstiftningen kommer att omfatta gruppen transpersoner. Dessutom skall termen homosexuell läggning ersättas med termen sexuell läggning bl.a. i 5 kap. 5 § och 16 kap. 9 § brottsbalken (s. 24 f.).

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I sammanhanget kan nämnas att det inom rättsväsendet pågår förebyggande arbete mot brott med bl.a. rasistiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering. Genom ett aktivt underrättelsearbete och systematisk kartläggning och analys av rasistiska grupperingar, samt genom hotbildsbedömningar, har polisens insatser för att bekämpa hatbrottsligheten utvecklats positivt på senare år enligt Rikspolisstyrelsen. De flesta polismyndigheterna, däribland Stockholm, Västra Götaland och Skåne, har upprättat strategidokument och handlingsplaner som avser hatbrott. Hälften av polismyndigheterna har genomfört informations- och utbildningsinsatser för personalen. Rikspolisstyrelsen har bl.a. arbetat fram en handledning om förbättrat stöd till offer för homofobiska brott. I Regeringskansliet pågår ett arbete för att se över förutsättningarna för att förbättra den brottsstatistik som avser hatbrottsligheten. Vidare har åklagarnas kompetens att handlägga hatbrottsutredningar under flera år successivt höjts. Utgångspunkten för arbetet är de riktlinjer för hatbrottsbekämpning som riksåklagaren fastställt. Åklagarorganisationen har satsat både på kompetenshöjande åtgärder, exempelvis i form av vidareutbildning, och ett förstärkt samarbete med polisen. Det har även genomförts särskilda granskningar gällande hatbrott på flera håll inom åklagarorganisationen. Åtgärdernas syfte är bl.a.

att höja förundersökningarnas kvalitet, öka lagföringen och minska genomströmningstiderna i fråga om hatbrott (prop. 2005/06:1 utg. omr. 4 s. 63 och 81 f.).

Regeringen har gett Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppgift att fr.o.m. 2006 ansvara för och utveckla statistikföringen avseende s.k. hatbrott. Brottsförebyggande rådet skall årligen redovisa antalet anmälda brott med främlingsfientliga, särskilt islamofobiska, antisemitiska och homofobiska motiv. En särskild sammanställning av hatbrottsstatistik för 2005 skall redovisas senast den 1 juli 2006.

Utskottet konstaterar att frågan om att motverka brott med bl.a. homofobiska inslag prioriterats inom rättsväsendet samt att arbete med sådan inriktning pågår på flera håll inom rättsväsendet. Mot den bakgrunden, och då utskottet inte anser att beredningen av Diskrimineringskommitténs betänkande bör föregripas, finns det enligt utskottets mening för närvarande inte anledning för riksdagen att ta några ytterligare initiativ i dessa frågor. Motionerna 2004/05:Ju435, 2004/05:Ju448, 2004/05:U257, Ju526 och L375 i här behandlade delar bör därför avslås.

Förolämpning

I motionerna Ju333 och L375 (båda v) yrkas att brottet förolämpning skall falla under allmänt åtal även när gärningen tar sikte på någons könsidentitet eller sexuella läggning.

I motion Sk496 (m) begärs att brottet förolämpning skall falla under allmänt åtal.

Alla brott som inte uttryckligen är undantagna hör enligt 20 kap. 3 § rättegångsbalken under allmänt åtal. Att ett brott faller under allmänt åtal innebär att målsäganden inte behöver ange brottet till åtal för att åklagaren skall väcka åtal.

I brottsbalken är ärekränkingsbrotten i 5 kap. undantagna från allmänt åtal. Det innebär bl.a. att förolämpning inte får åtalas av annan än målsäganden. Detta gäller dock inte undantagslöst. Om brottet riktar sig mot någon som är under 18 år eller om målsäganden anger brottet till åtal och åtal av särskilda skäl anses påkallat ur allmän synpunkt, får åklagare enligt 5 kap. 5 § brottsbalken åtala bl.a. för förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse samt såsom stadgas i punkt 4 för förolämpning med anspelning på hans eller hennes homosexuella läggning.

Som utskottet anfört tidigare föreslår Diskrimineringskommittén i sitt slutbetänkande bl.a. att termen homosexuell läggning skall ersättas med termen sexuell läggning i 5 kap. 5 § brottsbalken samt att kön och könsidentitet införs som diskrimineringsgrund (SOU 2006:22 s. 24 f.).

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen tidigare behandlat frågan om för-olämpning skall falla under allmänt åtal och om en utvidgning av undantagssituationerna i 5 kap. 5 § brottsbalken till att även omfatta könsidentitet eller sexuell läggning, senast i februari 2006 (bet. 2005/06: JuU11 s. 23). Utskottet ansåg då att Diskrimineringskommitténs arbete inte borde föregripas samt att åtalsbestämmelsen i 5 kap. 5 § brottsbalken är ändamålsenligt utformad, och utskottet avstyrkte bifall till motionsyrkandena.

Utskottet finner inte skäl att frångå sina tidigare uttalanden i frågan om utformningen av åtalsbestämmelsen i 5 kap. 5 § brottsbalken. Vidare anser utskottet att beredningen av Diskrimineringskommitténs betänkande inte bör föregripas. Utskottet avstyrker motionerna Sk496, Ju333 och L375 i här behandlade delar.

Brott i förtryckande familjekulturer

I motion 2004/05:Ju373 (c) begärs en översyn av lagar som rör hedersrelaterat våld.

Under senare år har s.k. hedersrelaterade brott uppmärksammats i olika sammanhang.

Regeringen har i oktober 2005 uppdragit åt Socialstyrelsen att göra en nationell kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat hot och våld mot ungdomar från nära anhöriga. Socialstyrelsen skall också ta fram en lägesrapport om länsstyrelsernas insatser i form av skyddat boende, förebyggande arbete och andra insatser mot hedersrelaterat våld (dnr Ju2005/8403/IM). Kartläggningen, som skall redovisas senast den 30 november 2006, skall vara uppdelad på kön och särredovisa omfattningen av hedersrelaterat våld och hot mot ungdomar på grund av deras sexuella läggning. Lägesrapporten, som skall redovisas senast den 30 april 2006, skall behandla länsstyrelsernas insatser, resultatet av dessa och en bedömning av behovet av insatser för tiden fram till den 31 december 2007.

I rapporten Patriarkalt våld som hot mot mänsklig säkerhet från januari 2006 redovisas ett regeringsuppdrag om att göra en kartläggning av åtgärder mot patriarkalt våld och förtryck, särskilt i hederns namn, mot kvinnor och homo- och bisexuella samt transpersoner. Rapporten utgör en uppföljning av en internationell konferens som Sverige anordnade i december 2004 om patriarkalt våld mot kvinnor med fokus på våld i hederns namn. I rapporten kartläggs det arbete som bedrivs på olika nivåer nationellt och internationellt för att synliggöra och motverka olika former av hedersrelaterat våld.

I budgetpropositionen för år 2006 framhöll regeringen att hedersrelaterat våld mot och mellan ungdomar bör uppmärksammas särskilt och anförde att insatser görs inom flera politikområden. Bland annat har inom politikområdet Integrationspolitik 120 miljoner kronor avsatts under perioden 2003–2006 för insatser för ungdomar som riskerar att utsättas för hedersre-

laterat våld. Som ett led i denna satsning fick Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen 5 miljoner kronor vardera och i uppdrag att vidta åtgärder för att öka kompetensen när det gäller hedersrelaterade brott mot ungdomar (dnr Ju2005/6104/IM). Även Brottsoffermyndigheten gör insatser mot sådant våld genom att bl.a. sprida information och genom att ge ekonomiskt stöd till organisationer som gör insatser på området. Myndigheten stöder också forskning som kan öka kunskaperna på området (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 54).

Utskottet noterar med tillfredsställelse att frågan om hedersrelaterat våld under senare år har uppmärksammats särskilt inom rättsväsendet samt att arbete med att kartlägga denna brottslighet pågår. Detta arbete bör inte föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2004/05:Ju373 i här behandlad del.

I motionerna 2004/05:Ju293 och Ju380 (båda fp) begärs att en utredning skall tillsättas med uppdrag att se över möjligheterna att införa hedersmotiv som en försvårande omständighet i straffskärpningsbestämmelsen i 29 kap. 2 § brottsbalken.

Enligt 29 kap. 2 § brottsbalken skall domstolarna såsom försvårande omständighet vid bedömning av straffvärdet, vid sidan om vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beakta bl.a. om den tilltalade visat särskild hänsynslöshet eller om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person. I det sistnämnda fallet avses med barn varje person under 18 år. Till kretsen av närstående räknas, förutom barnets mor och far, även fosterföräldrar, sammanboende samt vissa andra vuxna som barnet har en förtroendefull relation till, exempelvis mor- och farföräldrar, mostrar och fastrar (prop. 2002/03:53 s. 111 f., bet. SoU15 s. 45 f.). Lagrummet innehåller dock ingen straffskärpningsgrund som uttryckligen tar sikte på hedersrelaterat våld.

Utskottet har tidigare prövat motionsyrkanden om att hedersrelaterade motiv skall ses som en försvårande omständighet, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU18 s. 15 f.) Utskottet avslag de då aktuella yrkandena med hänvisning till att den gällande lagstiftningen om försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ger domstolarna tillräckligt utrymme att beakta uttryck för s.k. hedersrelaterad brottslighet.

Utskottet är alltså av denna uppfattning, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju293 och Ju380 i här behandlade delar.

I motion 2004/05:Ju373 (c) yrkas att systematisk nedbrytning av en person som leder till självmord skall kriminaliseras.

Ett flertal av de åtgärder som kan användas för att bryta ned någon är kriminaliserade, t.ex. misshandel, olaga frihetsberövande och olaga tvång (3 kap. 5 § samt 4 kap. 2 och 4 §§ brottsbalken). I sammanhanget bör uppmärksammas att den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken (dvs. brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid samt sexualbrott) mot en närstående person kan, om var och en av gärning-

arna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, dömas för *grov fridskränkning* till fängelse, lägst sex månader och högst sex år (4 kap. 4 a § första stycket brottsbalken).

Som anförts ovan har regeringen uppdragit åt Socialstyrelsen att göra en nationell kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat hot och våld mot ungdomar från nära anhöriga samt ta fram en lägesrapport om länsstyrelsernas insatser i form av skyddat boende, förebyggande arbete och andra insatser mot hedersrelaterat våld.

Utskottet är inte berett att föreslå att systematisk nedbrytning införs som ett särskilt brott i brottsbalken. Flertalet av de handlanden som kan vidtas för att bryta ned någon är, som angetts ovan, redan i dag straffbelagda. Att försöka straffbelägga förfaranden som utgör led i en systematisk nedbrytning i större utsträckning än vad som i dag är fallet skulle medföra påtagliga svårigheter i fråga om att avgränsa det straffbara området. Enligt utskottets mening bör riksdagen för övrigt inte föregripa det arbete som pågår. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motion 2004/05:Ju373 i här behandlad del.

I motionerna 2004/05:Ju377 (v), Ju318 (v), Ju380 (fp) och So429 (m) begärs att en utredning skall tillsättas med uppdrag att se över möjligheten att införa strafflagstiftning som innebär att de föräldrar som gifter bort sitt barn kan ställas till svars.

Lagutskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat liknande yrkanden, senast våren 2004 i samband med att utskottet tillstyrkte förslag till vissa lagändringar som syftar till att förbättra skyddet för enskilda mot påtvingade och för tidiga äktenskap (prop. 2003/04:48, bet. LU19 s. 17 f.). Lagutskottet delade motionärernas uppfattning att det är helt oacceptabelt att föräldrar och andra släktingar lovar bort barn i arrangerade äktenskap eller tvingar barn att gifta sig, samt erinrade om att straffrättsliga bestämmelser om sexualbrott samt brott mot hälsa, frihet och frid finns i brottsbalken. Som exempel kan nämnas att i 6 kap. förbjuds sexuellt umgänge med barn under 15 år, och enligt 4 kap. 4 § kan den som genom misshandling eller eljest med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar annan att göra, tåla eller underlåta något, dömas för olaga tvång. Utskottet ansåg – med hänvisning bl.a. till att regeringen i propositionen utlovade att frågan om gällande straffbestämmelser erbjuder ett tillfredsställande skydd mot barnäktenskap och tvångsäktenskap kommer att övervägas i ett annat sammanhang – det angeläget att regeringen snarast tar initiativ till att ett sådant arbete kommer till stånd men att något formellt tillkännagivande därom från riksdagens sida, i vart fall då, inte var påkallat.

Regeringen har i december 2005 beslutat om en översyn av bestämmelsen om människohandelsbrott m.m. (dir. 2005:152). Den särskilda utredaren skall bl.a. analysera om gällande lagstiftning – i straffrättsligt avseende – erbjuder ett tillfredsställande skydd mot barn- och tvångsäktenskap. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2007.

Justitieutskottet anser att pågående utredning inte bör föregripas och avstyrker bifall till motionerna 2004/05:Ju377, Ju318, Ju380 och So429 i här behandlade delar.

Rasistisk brottslighet m.m.

I motionerna Ju484 och Ju564 (båda kd) begär motionärerna att åtgärder vidtas för att motverka uppbyggandet av rasistiska och nazistiska organisationer samt terroristorganisationer, främst att enskilda stöd till och deltagande i sådana organisationer skall kriminaliseras.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de nu aktuella, senast våren 2003 (bet. 2002/03:JuU10 s. 17 f. och JuU12 s. 13). För en utförlig beskrivning av gällande lagstiftning och frågans tidigare behandling m.m. hänvisas till det förstnämnda betänkandet.

I betänkandet Organiserad brottslighet, hets mot folkgrupp, hets mot homosexuella, m.m. – Straffansvarets räckvidd (SOU 2000:88) presenterades en konkret modell för straffansvar för aktivt deltagande i en sammanslutning som har brottslighet som ett väsentligt inslag i sin verksamhet. Denna modell innebar att det skulle bli möjligt att straffa dels den som, i ledande ställning inom en sammanslutning där allvarlig brottslig verksamhet förekommer, underlåter att göra vad som skäligen kan begäras för att verksamheten skall upphöra, dels den som lämnar ekonomiskt bidrag, upplåter hus, del av hus eller mark eller lämnar annat liknande stöd till en sammanslutning av sådant slag. För ansvar i det sistnämnda fallet skulle dock fordras att stödet inte var obetydligt. Det var kommitténs bedömning att modellen utgjorde den lämpligaste lösningen, om man ville åstadkomma en kriminalisering som träffar de förfaranden som kommittén i och för sig ansåg vara straffvärda. Flera skäl – bl.a. risken för en otillbörlig inskränkning av möjligheterna till politisk opinionsbildning och svårigheter att precisera det straffbara området – kunde emellertid anföras mot införandet av en bestämmelse av det diskuterade slaget, och kommitténs majoritet ansåg att dessa skäl var så starka att någon utvidgning inte borde ske av det kriminaliserade området såvitt gäller deltagande i eller stöd till sammanslutningar där allvarlig brottslighet förekommer. En minoritet förordade dock att en utvidgning av det kriminaliserade området skulle ske i enlighet med den utarbetade modellen.

När utskottet våren 2003, i ett betänkande rörande olika straffrättsliga frågor, behandlade ett motionsyrkande liknande de nu aktuella ansåg utskottet att de skäl mot att införa ett förbud mot deltagande i rasistiska och kriminella organisationer som lades fram i ovan nämnda betänkande fortfarande var giltiga (bet. 2002/03:JuU10 s. 17 f.). Utskottet var därför inte berett att förorda införandet av ett sådant förbud i svensk rätt och avstyrkte bifall till motionsyrkandet.

Frågan om medlemskap i terroristorganisation berörs i propositionen om straffansvar för terroristbrott (prop. 2002/03:38). I propositionen föreslogs vissa lagändringar, bl.a. en ny lag om straff för terroristbrott, som syftar till att genomföra det inom EU antagna rambeslutet om bekämpande av terrorism. Enligt rambeslutet skall medlemsländerna kriminalisera vissa handlingar som begås inom ramen för särskilt planlagd och organiserad terroristbrottslighet. Det skall vara straffbart att leda en terroristgrupp. Det skall även vara straffbart att delta i gruppens verksamhet, vari inbegrips att förse den med information, materiellt stöd eller alla former av finansiering, om den som deltar i gruppens verksamhet har vetskap om att detta deltagande bidrar till gruppens brottsliga verksamhet, dvs. att begå terroristbrott. Att vara medlem i en viss organisation eller allmänt sympatisera med de mål en organisation har faller utanför det straffbara området. Det är således endast aktiva handlingar som kan visas bidra till gruppens terroristbrottslighet som är straffbara. För straffbarhet förutsätts dessutom att den som deltar har vetskap om att just detta deltagande kommer att bidra till gruppens terroristbrottslighet. Enligt regeringen torde de handlingar som enligt rambeslutet skall vara straffbara i svensk rätt i huvudsak täckas av gällande bestämmelser om ansvar för medverkan, försök, förberedelse och stämpling till brott (prop. s. 40 f.).

Utskottet delade regeringens uppfattning att det då inte fanns underlag för att ta ställning till en eventuell ytterligare kriminalisering av ledande av och deltagande i kriminella organisationer (bet. 2002/03:JuU12 s. 13).

I sammanhanget kan nämnas att regeringen i budgetpropositionen för år 2006 anfört att polismyndigheternas förebyggande åtgärder mot brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska, islamofobiska eller homofobiska inslag fortsätter att utvecklas (se ovan i avsnittet rörande rättstrygghet för homosexuella m.fl.). Samarbete med minoritetsgrupper sker nu regelmässigt i allt fler myndigheter. Utvecklingen av underrättelsearbetet har fortsatt för att kartläggningen skall bli så komplett som möjligt. Flera myndigheter har nära kontakt med Säkerhetspolisens regionala enheter. Vidare pågår inom Justitiedepartementet arbete som syftar till att skapa bättre förutsättningar att kartlägga hatbrott (prop. 2005/06:1 utg. omr. 4 s. 63).

Utskottet noterar med tillfredsställelse att det inom rättsväsendet pågår ett omfattande arbete med att förebygga brott med bl.a. rasistiska inslag. När det gäller frågan om deltagande i rasistiska och kriminella organisationer har utskottet inte ändrat uppfattning, och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju484 och Ju564 i här behandlade delar.

I motion Kr337 (kd) begärs en översyn av lagstiftningen mot hatbrott. I motion A258 (mp, –) begärs förändrade bevisregler inom diskrimineringslagstiftningen samt att räckvidden för brottet hets mot folkgrupp utökas och att straffet för detta brott skärps.

I 16 kap. 8 § brottsbalken föreskrivs straff för hets mot folkgrupp. Den som i uttalande eller i annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning, skall enligt bestämmelsen dömas för *hets mot folkgrupp* till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter. Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om meddelandet haft ett särskilt hotfullt eller kränkande innehåll och spritts till ett stort antal personer på ett sätt som varit ägnat att väcka betydande uppmärksamhet.

Hets mot folkgrupp är straffbart även när sådana yttranden sprids i tryckta skrifter, filmer, radio och TV och andra medier som omfattas av tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) – se 7 kap. 4 § 11 TF och 5 kap. 1 § YGL.

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om hets mot folkgrupp utvidgades den 1 januari 2003 så att också hets med anspelning på sexuell läggning omfattas. Därutöver infördes bl.a. en särskild straffskala för grova fall av hets mot folkgrupp (prop. 2001/02:59, bet. KU23, yttr. JuU4y, rskr. 234, bet. 2002/03:KU7, rskr. 8).

I sammanhanget kan nämnas att regeringen i budgetpropositionen för år 2006 angett att hatbrott skall uppmärksammas särskilt av polisen och åklagarväsendet (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 39).

Som anförts tidigare, bl.a. i avsnittet om ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl. har Diskrimineringskommittén nyligen överlämnat sitt slutbetänkande till regeringen (SOU 2006:22). I betänkandet föreslås bl.a. en ny lag mot diskriminering samt en bevisregel som innebär en bevislättning för den som påstår att diskriminering inträffat. Om det finns anledning att anta att någon har missgynnats på sätt som framgår av lagens förbud mot diskriminering eller repressalier, är det svaranden som skall visa att diskriminering eller repressalier inte har förekommit (s. 38).

Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet noterar att tillämpningsområdet för bestämmelsen om hets mot folkgrupp nyligen utvidgats samt att en särskild straffskala för grova brott då infördes. Utskottet har inte underlag för annat ställningstagande än att såväl gällande bestämmelsers utformning som tillämpningen av desamma är väl avvägda. När det gäller frågan om förändrade bevisregler inom diskrimineringslagstiftningen anser utskottet att riksdagen inte bör föregripa det beredningsarbete som pågår. Riksdagen bör avslå motionerna Kr337 och A258 i här behandlade delar.

Misshandel

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett motionsyrkande om kriminalisering av våld mot foster. Utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandet med hänvisning till att gällande regelverk ger domstolarna tillräckligt utrymme för att vid bedömningen av en gärnings straffvärde beakta den omständigheten att gärningen riktat sig mot en gravid kvinna.

I motion 2004/05:Ju354 (m) begär motionärerna att våld mot foster skall kriminaliseras. I de fall en gravid kvinna misshandlas så att fostret tar skada anser motionärerna att gärningsmannen skall kunna dömas för misshandel av såväl kvinnan som fostret.

Enligt 3 kap. 5 § brottsbalken döms den som tillfogat annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta för misshandel till fängelse i högst två år. Är brottet grovt skall för grov misshandel dömas till fängelse, lägst ett och högst tio år (6 §). Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller eljest visat särskild hänsynslöshet eller råhet. I samband med att bestämmelsen tillkom uttalade departementschefen bl.a. att med uttrycket synnerlig hänsynslöshet eller råhet åsyftas bl.a. våldshandlingar som riktar sig mot ett försvarslöst offer som t.ex. en gravid kvinna (prop. 1962:10 s. B 90). Rekvisitet att gärningsmannen skall ha visat *synnerlig* hänsynslöshet eller råhet har därefter ändrats till att han skall ha visat *särskild* hänsynslöshet eller råhet, i syfte att fler gärningar skall bedömas som grov misshandel (prop. 1987/88:14, JuU16, rskr. 84, SFS 1988:2). Vidare skall som försvårande omständigheter vid bedömningen av en gärnings straffvärde särskilt beaktas bl.a. om den tilltalade visat särskild hänsynslöshet (29 kap. 2 § 2 brottsbalken).

Utskottet anser att gällande bestämmelser om bl.a. grov misshandel ger domstolarna tillräckligt utrymme för att vid bedömningen av en gärnings straffvärde beakta den omständigheten att gärningen riktat sig mot en gravid kvinna. Riksdagen bör avslå motion 2004/05:Ju354.

Brott mot frihet och frid

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om att kriminalisera otillbörlig påverkan av en person i syfte att värva denne till ett religiöst samfund, att kriminalisera s.k. stalkning samt att kriminalisera smygfilmning. Utskottet avstyrker motionsyrkandena med hänvisning främst till gällande bestämmelser samt pågående utrednings- och beredningsarbete.

Jämför reservationerna 8 (fp, c, mp) och 9–10 (m, fp, kd, c).

Otillbörlig påverkan

I motionerna Ju242 (fp) och So433 (mp) begär motionärerna att det skall vara straffbart att otillbörligt påverka en person i syfte att värva denne till ett religiöst samfund.

Vid riksmötet 1990/91 hade utskottet att ta ställning till ett motionsyrkande om att åtgärder för att förmå någon att inträda eller kvarstanna i en religiös sekt i vissa extrema fall skulle kunna bestraffas som otillbörlig psykisk påverkan. Utskottet uttalade att en sådan lagstiftning lätt skulle kunna komma i konflikt med regeringsformens bestämmelser om religionsfrihet. Sådana lagstiftningsåtgärder lät sig inte genomföras utan en grundlig beredning. Utskottet var då inte berett att aktualisera frågan i vidare omfattning än vad som följde av dess uttalande om psykiskt våld. Motionen avstyrktes (bet. 1990/91:JuU3 s. 10 f.).

Med anledning av ett tillkännagivande av riksdagen (bet. 1995/96:SoU17, rskr. 263) beslöt regeringen i december 1996 att tillkalla en särskild utredare med uppgift att undersöka hur samhället, med bevarad respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna, på ett bättre sätt än i dag kan stödja människor som utträtt ur nyandliga rörelser och som därvid hamnat i psykiska kristillstånd (dir. 1996:121).

Utredningen överlämnade i september 1998 sitt betänkande I God Tro – Samhället och nyandligheten (SOU 1998:113). Utredningen övervägde bl.a. frågan om huruvida svensk lagstiftning gav ett tillräckligt integritetskydd åt personer som tillhörde eller hade utträtt ur religiösa samfund. Utredningens slutsats var att gällande lagstiftning gav ett tillräckligt skydd åt individen i de flesta fall. Emellertid ansåg utredningen att det kunde förekomma förfaranden som utredningen betecknade som otillbörlig påverkan eller manipulation. Ett införande i lagstiftningen av ett begrepp ”otillbörlig påverkan” skulle gagna såväl seriösa religionsutövare som den personliga integriteten. Om en person mot sin vilja påverkades att ta avstånd från sin tro, kunde detta enligt den av utredningen förordade lagen anses som otillbörlig påverkan, på samma sätt som manipulationer av en individ i en religiös rörelse kunde betraktas som en otillbörlig påverkan.

Utredningen föreslog därför en ny straffbestämmelse i brottsbalken, vilken skulle straffbelägga otillbörlig påverkan. Detta borde utredas i särskild ordning (jfr bet. s. 318 f.).

Senast utskottet behandlade ett liknande motionsyrkande, i januari 2000, såg utskottet ingen anledning att föregripa beredningen av betänkandet. Utskottet avstyrkte den då aktuella motionen (bet. 1999/2000:JuU7 s. 14 f.).

Förslaget om införande av en ny straffbestämmelse om otillbörlig påverkan avvisades av flera remissinstanser, som bl.a. anförde att en sådan bestämmelse skulle innebära svåra avvägningar mellan grundlagsfästa friheter och den föreslagna bestämmelsens skyddsändamål. Hänsyn till yttrandefriheten och andra intressen ansågs medföra att ett straffstadgande om otillbörlig påverkan skulle behöva avgränsas så snävt att det sällan eller aldrig kan tillämpas. Vidare anfördes att utredningen inte gav något underlag för att skyddet för den personliga integriteten kräver en ny bestämmelse i brottsbalken. Regeringen delade remissinstansernas bedömning och förklarade att den inte kommer att vidta några åtgärder med anledning av förslaget (prop. 2000/01:1 utg.omr. 9 s. 31 f.).

Utskottet har inte underlag för någon annan bedömning vad gäller införandet av en straffbestämmelse om otillbörlig påverkan än den som regeringen gjort. Riksdagen bör avslå motionerna Ju242 och So433 i nu behandlade delar.

Stalking

I motionerna Ju381 (fp), Ju462 (kd), Ju496 (fp) och Ju543 (fp) begärs att systematisk förföljelse, s.k. stalking, skall kriminaliseras.

Utskottet beslutade under föregående riksdagsår, med anledning av ett motsvarande motionsyrkande, att inhämta synpunkter från ett antal myndigheter och institutioner. De frågor som ställdes till remissinstanserna gällde vilken kännedom de har om fenomenet systematisk förföljelse, om de har någon strategi för att motverka detta och om de anser att det föreligger ett lagstiftningsbehov. Sammanfattningsvis ansåg den övervägande delen av remissinstanserna att det föreligger behov av lagstiftning med direkt inriktning på systematisk förföljelse. För en utförlig beskrivning av innebörden av s.k. stalking, myndigheternas och institutionernas synpunkter samt utländsk lagstiftning på området hänvisas till föregående års betänkande (bet. 2004/05:JuU20).

Utskottet framhöll att det är angeläget att de som utsatts för systematisk förföljelse ges samhällets fulla stöd, såväl när det gäller straffrättsligt skydd som i fråga om stödinsatser från myndigheter. Utskottet kunde konstatera att remissvaren tyder på att det finns brister i dessa avseenden, samtidigt som det var glädjande att det pågick arbete på olika håll som var ägnat att förbättra situationen.

Vidare konstaterade utskottet att remissvaren inte ger något säkert underlag för att bedöma omfattningen av systematisk förföljelse. Utskottet välkomnade därför det uppdrag till Brottsförebyggande rådet att ta fram ett kunskapsunderlag vad avser vissa typer av förföljelsebrott (s.k. stalkning) som, enligt vad utskottet hade inhämtat, förbereddes inom Justitiedepartementet. Uppdraget utgjorde enligt utskottet ett viktigt led i strävan efter en närmare definition och en kartläggning av fenomenet och dess omfattning. Ett sådant underlag behövs för kommande ställningstaganden om eventuell lagstiftning. Arbetet har hög prioritet. Med det uppdrag som aviseras fick motionsönskemålet anses vara tillgodosett, och utskottet avstyrkte det aktuella motionsyrkandet (s. 33 f.).

Regeringen har därefter lämnat i uppdrag åt Brå att ta fram ett kunskapsunderlag vad avser stalkning. Uppdraget redovisades nyligen i rapporten *Stalkning i Sverige, Omfattning och åtgärder* (Brå 2006:3). Brottsförebyggande rådets studie visar bl.a. att många människor i Sverige har varit utsatta för upprepade trakasserier någon gång i sitt liv och att sådana trakasserier kan vara mycket skrämmande och obehagliga för dem som utsätts. Studien visar också att den hjälp utsatta får från rättsväsendet och andra samhällsinstanser för att förebygga fortsatta trakasserier och lindra beteendenas skadeverkningar behöver förbättras. Brottsförebyggande rådet avstår dock från att lägga precisa förslag till ändrad lagstiftning och andra åtgärder. När det gäller eventuella ändringar i lagen beror det främst på att tiden varit alltför kort för att tillräckligt väl kunna belysa både den nuvarande juridiska situationen och möjliga lagändringar. Därtill kommer att frågan om behovet av ändrad lag på detta område även berörs av Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda (dir. 2004:102). Brottsförebyggande rådet bedömer i samråd med kommittén att de lagstiftningsfrågor som aktualiseras i de två utredningarna vinner på att bedömas i ett sammanhang. Kommittén skall lämna sitt betänkande i april 2006. Även när det gäller andra möjliga åtgärder har den korta utredningstiden inneburit att Brå fått inskränka sig till att peka ut ”åtgärdsområden” som kan behöva förstärkas. Den exakta utformningen av åtgärderna och hur de skall realiseras måste utredas närmare. De områden som utpekats är bl.a. utbildning om problemområdet till polis, åklagare och domare, anmälningsblanketter som inrymmer frågor om tidigare trakasserier av gärningspersonen och speciella resurspersoner inom polisen som andra inom polisen kan vända sig till med frågor inom detta område.

Utskottet har inhämtat att arbete pågår inom Regeringskansliet med innehållet i och formerna för nödvändiga kompletteringar i syfte att skapa ett starkare skydd för dem som utsätts för stalkning.

Utskottet anser att Brå:s rapport utgör ett utmärkt kunskapsunderlag för det fortsatta arbetet med frågan. Det arbete som pågår inom Regeringskansliet bör enligt utskottets mening inte föregripas. Därtill kommer att Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda, som också behandlar frågan,

skall lämna sitt betänkande i april 2006. Enligt utskottet bör även betänkandet samt beredningen av detta avvaktas. Utskottet avstyrker motionerna Ju381, Ju462, Ju496 och Ju543 i nu behandlade delar.

Smygfilmning

I motionerna Ju501 (fp) och Ju532 (c) yrkas att filmning av personer utan deras vetskap skall kriminaliseras. I den sistnämnda motionen begränsar sig kravet till att gälla de fall i vilka filmningen upplevs som en kränkning av den filmades sexuella integritet.

De bestämmelser som främst aktualiseras vid s.k. smygfilmning är bestämmelserna om ofredande och sexuellt ofredande (4 kap. 7 § resp. 6 kap. 10 § brottsbalken).

Vad gäller smygfilmning har Högsta domstolen i rättsfallet NJA 1996 s. 418 uttalat att det inte finns något generellt förbud att utan samtycke fotografera en enskild person.

Den parlamentariskt sammansatta Integritetsskyddskommittén (dir. 2004:51) har i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera sådan lagstiftning som berör den personliga integriteten samt överväga om det, vid sidan av befintlig lagstiftning, behövs generellt tillämpliga bestämmelser till skydd för den personliga integriteten och i så fall lämna förslag på en sådan reglering. Det kan röra sig om straffbestämmelser eller skadeståndssanktionerade regler. I direktiven anges olika exempel på vad som kan utgöra kränkningar av den personliga integriteten, bl.a. nämns olovlig ljudupptagning, fotografering och filmupptagning. Kommittén får, om den anser det lämpligt, lämna ett eller flera delbetänkanden. Kommittén skall slutredovisa sitt arbete senast den 30 mars 2007.

I sammanhanget kan nämnas att i betänkandet Sexuell exploatering av barn i Sverige (SOU 2004:71) redovisas bl.a. att det enligt utredningen krävs att offret varit medvetet om handlingen för att den skall kunna utgöra ett sexuellt ofredande. Små barn som fotograferas pornografiskt är inte medvetna om att de utsätts för brott, varför åtal inte kan väckas för sexuellt ofredande. Utredningen anför att regeringen bör överväga om bl.a. detta förhållande bör föranleda någon ytterligare översyn av 6 kap. brottsbalken (s. 193).

I sammanhanget kan nämnas att regeringen har aviserat en utvärdering av 6 kap. brottsbalken (prop. 2004/05:45 s. 24 f.).

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i februari 2005 (bet. 2004/05:JuU16 s. 27 f.). Utskottet ville inte föregripa det pågående berednings- och utredningsarbetet och avstyrkte det aktuella motionsyrkandet.

Utskottet anser inte att frågan har kommit i något annat läge jämfört med då utskottet senast behandlade frågan. Integritetsskyddskommitténs arbete bör inte föregripas, och utskottet avstyrker bifall till motionerna Ju501 och Ju532 i nu behandlade delar.

Människohandel och prostitution

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör människohandel och prostitution. Motionärerna yrkar bl.a. att brottsrekvisiten för människohandel bör ses över, att straffskalan för människohandel bör skärpas, att en översyn av sexköpslagen bör genomföras samt att straffen för köp av sexuella tjänster bör skärpas. Utskottet föreslår bl.a. med hänvisning till en pågående utredning att regeringen avstyrker samtliga motionsyrkanden.

Jämför reservationerna 11 (m, fp, kd, c, mp), 12 (m, c), 13 (mp), 14 (kd), 15 (c), 16 (m, fp, kd, c, mp), 17 (fp, c), 18 (mp), 19 (m, fp) och 20 (kd).

Människohandelsbrottet

Den 1 juli 2002 infördes ett nytt brott i 4 kap. 1 a § brottsbalken rubricerat människohandel för sexuella ändamål (prop. 2001/02:124, bet. JuU27, rskr. 270). Brottet tog sikte på sådan gränsöverskridande handel med människor som syftade till att dessa skulle utsättas för vissa sexualbrott eller utnyttjas för tillfälliga sexuella förbindelser eller på annat sätt utnyttjas för sexuella ändamål. En förutsättning för straffansvar var att olaga tvång, vilseledande eller något annat sådant otillbörligt medel använts för att genomföra handeln. Detta gällde dock inte om brottet riktade sig mot en person under 18 år. Straffet var fängelse i lägst två och högst tio år. Dessutom straffbelades försök, förberedelse och stämpling till liksom underlåtenhet att avslöja sådant brott.

Den 1 juli 2004 utvidgades straffansvaret och brottet benämndes människohandel (prop. 2003/04:111, bet. JuU20, rskr. 232). Straffbestämmelsen i 4 kap. 1 a § brottsbalken omfattar sedan dess även människohandel som inte är gränsöverskridande samt människohandel som syftar till andra former av utnyttjande än sexuellt utnyttjande, t.ex. tvångsarbete. Vidare utvidgades straffansvaret till att avse ytterligare handelsåtgärder och omfattar numera den som rekryterar, transporterar, inhyser, tar emot eller vidtar någon annan sådan åtgärd med en person, och därigenom tar kontroll över personen. Kravet på användande av otillbörliga medel finns kvar men har i ett visst hänseende förtydligats. Till rekvisitet har också lagts ”med utnyttjande av någons utsatta belägenhet” för att tydliggöra vad som tidigare avsetts kunna vara ett ”annat sådant otillbörligt medel”. Avsikten var dock inte att i sak förändra vad som skall betraktas som otillbörliga medel. En annan förändring var att det för straffansvaret uppställdes ett krav på att gärningsmannen tar kontroll över offret. Kontrollen skall ha uppnåtts av gärningsmannen genom att denne, med användande av något otillbörligt medel, har vidtagit vissa s.k. handelsåtgärder, exempelvis rekrytering, transport, inhysande och mottagande. Liksom tidigare krävs det inte att något

otillbörligt medel använts, om brottet riktats mot en person under 18 år. Offrets eventuella samtycke till det åsyftade utnyttjandet saknar betydelse för straffansvar för människohandel. Straffskalan liksom kriminaliseringen av de osjälvständiga brottsformerna och underlåtenhet att avslöja brott är oförändrade (4 kap. 10 § och 23 kap. 1, 2 och 6 §§ brottsbalken).

Till stor del bygger den svenska lagstiftningen mot människohandel på bestämmelser i FN:s tilläggsprotokoll från år 2000 (FN:s tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, SÖ 2004:22) och EU:s rambeslut från år 2002 om bekämpande av människohandel.

Brottsrekvisiten

Ett antal motioner behandlar brottsrekvisiten för människohandelsbrottet. Motionärerna i motionerna 2004/05:Ju351 (mp), 2004/05:U306 (kd), Ju306 (kd), Ju383 (fp) och U382 (kd) ställer sig kritiska till kravet på otillbörliga medel och begär en översyn av brottsrekvisiten och i motion Ju532 (c) framhålls att kravet på otillbörliga medel bör tas bort ur lagstiftningen. I motion Ju244 (m) anförs att, i 4 kap. 1 a § första stycket brottsbalken, uppsåt skall anses föreligga om det är rimligt att anta att gärningsmannen kände till att syftet med gärningen var att offret skulle utnyttjas för sexuella ändamål.

De anförda skälen till att det infördes ett krav på otillbörliga medel i fråga om människohandel för sexuella ändamål var i huvudsak att straffansvaret skulle anknyta till angrepp på offrets frihet och frid, inte till om något utnyttjande kommit till stånd eller ej. Utan ett krav på otillbörliga medel skulle brottsbeskrivningen ha blivit alltför uttunnad och få konsekvenser som var svåra att överblicka från bl.a. legalitetssynpunkt (prop. 2001/02:124 s. 24 f., JuU27 s. 7 f.).

Redan vid införandet av människohandelsbrottet var brottsrekvisiten omdiskuterad. Lagrådet ställde sig tveksamt till rekvisiten "otillbörligt" och i flera motionsyrkanden ställdes krav på att otillbörlig påverkan på vuxna brottsoffer togs bort (bet. 2001/02:JuU27). Motionsyrkanden om att utvidga straffansvaret behandlades även av utskottet under år 2003 (bet. 2002/03:JuU5). I samband med behandlingen av proposition 2003/04:111 *Ett utvidgat straffansvar för människohandel* aktualiserades frågan om brottsrekvisiten igen. Flera remissinstanser riktade kritik mot att kravet på otillbörliga medel fanns kvar. Riksåklagaren påpekade bl.a. att det i domstolsförfarandet varit svårt att styrka att ett otillbörligt medel använts (bet. 2003/04:JuU20 s. 13).

I sin behandling av propositionen begärde utskottet ett tillkännagivande om att regeringen snarast borde låta utreda hur en bestämmelse om människohandel skulle utformas, i vilken det inte uppställdes ett krav på att gärningsmannen använt otillbörliga medel för att han skulle dömas för brottet. Bakgrunden till tillkännagivandet var ett motionsyrkande om att rekvi-

sitet otillbörligt medel borde utgå ur bestämmelsen och regeringens egen avisering om en utredning som skulle analysera möjligheterna att ta bort kravet på otillbörliga medel (bet. 2003/04:Ju20 s. 14).

Utskottet anförde i sitt ställningstagande bl.a. att införandet av ett krav på kontroll över offret gör att de skäl som tidigare motiverade kravet på otillbörliga medel i tillräcklig utsträckning beaktas. Dessutom anfördes att det kan ifrågasättas om det alls bör vara relevant vilka bevekelsegrunder som offret haft för att inlåta sig i verksamheten. Fokus borde i stället koncentreras på gärningsmannens handlande och inte på offrets. Ytterligare ett skäl som framhölls var att rättspraxis pekade på att kravet på otillbörliga medel svårligen går att styrka.

Den 20 december 2005 tillsatte regeringen en utredning för att göra en översyn av straffbestämmelsen om människohandel och särskilt överväga om det för straffansvar inte längre skall krävas att otillbörliga medel använts (dir. 2005:152). En särskild utredare skall överväga om och i så fall hur förändringar av brottsbeskrivningen eller straffskalorna bör göras. Resultatet skall redovisas senast den 30 juni 2007. I direktiven framgår att rättspraxis visar på att otillbörliga medel visat sig fortsatt svårt att styrka. Av 29 polisanmälda människohandelsbrott år 2004 åtalades 2 för människohandel men frikändes. Däremot dömdes 20 för närliggande brott, bl.a. koppleri och olaga frihetsberövande. Uppgifter från polis och åklagare tyder också på att det i Sverige, som främst är ett destinationsland, kan vara svårt att klarlägga om otillbörliga medel använts.

Frågan om hur straffansvar för människohandel utan krav på otillbörliga medel skulle utformas är dock komplicerad enligt kommittédirektiven. Gränsdragningen i förhållande till brott som förberedelse eller försök till koppleri och människosmuggling måste vara tydlig. Vidare anføres att det är kravet på otillbörliga medel som i stor utsträckning motiverar människohandelsbrottets stränga straffskala.

Brottsrekvisiten otillbörliga medel kritiseras av flera motionärer som begär en översyn och förändringar av rekvisiten. Som framgår av redogörelsen ovan begärde utskottet med anledning av bl.a. ett motionsyrkande ett tillkännagivande om att regeringen snarast borde låta utreda möjligheten att ta bort kravet på otillbörliga medel. Utskottet har inte ändrat uppfattning på den punkten och välkomnar att regeringen nu har tillsatt en utredning som skall göra en översyn av straffbestämmelsen om människohandel och särskilt överväga om det för straffansvar inte längre skall krävas att otillbörliga medel använts. Utskottet finner i nuläget ingen anledning att föreslå ytterligare åtgärder. Utredningens arbete bör inte föregripas och utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju351, 2004/05:U306, Ju306, Ju383, Ju532 och U382 i nu behandlade delar.

Vad gäller motionsyrkandet om gärningsmannens uppsåt konstaterar utskottet att den av regeringen tillsatta utredningen har till uppgift att se över förändringar av brottsbeskrivningen för människohandelsbrottet. Utskottet föreslår därmed att även motion Ju244 avslås i avvaktan på kommande utredning.

Samtycke

I motion 2004/05:Ju351 (mp) anförs att människohandelsbrott skall föreligga även om kvinnan ”samtyckt” och i motion U340 (mp) framhålls att kvinnans ”samtycke” vad gäller människohandelsbrottet bör utredas. Motionärerna anser att handeln skall kriminaliseras oaktat om kvinnan vilseletts eller utsatts för andra otillbörliga medel eller om hon ”samtyckt”.

I regeringens proposition 2003/04:111 uttalades att offrets eventuella samtycke till det åsyftade utnyttjandet saknade relevans för frågan huruvida ett brott förövats (kap. 9.7).

Frågan om ”samtycke” har tidigare behandlats av utskottet (2001/02: JuU27, 2002/03:JuU5, 2003/04:JuU20). I samband med utvidgningen av straffansvaret för människohandelsbrottet (bet. 2003/04:JuU20) påpekade utskottet i sitt ställningstagande att människohandelsbrottet inte förutsätter att något utnyttjande ägt rum. Att samtycka till utnyttjandet kan således inte tillmätas någon betydelse konstaterade utskottet (s. 15).

Utskottet har ovan konstaterat att brottsbeskrivningen för människohandelsbrottet är föremål för en av regeringen tillsatt utredning (dir. 2005:152). Då utskottet inte vill föregripa denna utredning föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju351 och U340 i nu behandlade delar.

Straffskalan

I flera motioner berörs straffskalan för människohandelsbrottet. I motion 2004/05:U306 (kd) framhålls att straffsatserna bör ses över. I motionerna Ju306 (kd), Ju482 (kd) och A370 (kd) begärs en skärpning av straffskalan och i motion Ju532 (c) anförs att människohandel med barn bör särregleras och minimistraffet höjas till fyra års fängelse.

Den av regeringen tillsatta utredningen som ovan nämnts skall göra en översyn av straffbestämmelsen om människohandel. I utredningsuppdraget ingår även att överväga om och i så fall hur förändringar av straffskalorna bör göras (dir. 2005:152).

Utskottet har tidigare behandlat ett motionsyrkande som efterfrågar skärpta straff för människohandel i samband med behandlingen av proposition 2003/04:111. Utskottet avstyrkte motionen och tillstyrkte propositionens förslag till straffskala (2003/04:JuU20).

Ett motionsyrkande om en särreglering beträffande människohandel med barn och en höjning av straffet till minst fyra års fängelse har tidigare behandlats av utskottet. Utskottet konstaterade i sitt ställningstagande att människohandelsbrott mot barn redan är särreglerat i det att det inte krävs

att något otillbörligt medel har använts om brottet riktas mot en person under 18 år. Vidare framhöll utskottet att det som regel torde vara så att det faktum att brottet riktat sig mot barn är en försvårande omständighet. Utskottet såg ingen fara för att brott riktat mot barn inte skulle kunna bestraffas tillräckligt hårt och avstyrkte därmed yrkandet (bet. 2003/04: JuU20 s. 16).

Utskottet konstaterar att även straffskalorna för människohandelsbrottet ingår i det pågående utredningsuppdraget och anser därför att motionerna 2004/05:U306, Ju306, Ju482, Ju532 och A370 bör avslås.

Sexköpslagen m.m.

I motion Ju334 (fp) framhålls behovet av en översyn av sexköpslagens effektivitet och eventuella behov av förändring och åtstramning kommer till stånd. I motion A311 (mp) begärs en utvärdering av sexköpslagen samt att åtgärder vidtas för att få män att avstå från prostitution. I motionerna Ju298 (kd), Ju383 (fp) och Ju531 (fp) begär motionärerna skärpta straff vid köp av sexuella tjänster. I motion Ju415 (kd) anförs att lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster skall arbetas in i 6 kap. brottsbalken samt att brottsbalkens generella regler om förverkande skall omfatta pengar som har överlämnats vid köp av sexuella tjänster. I motion Ju306 (kd) anförs att möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel bör förenklas.

Genom lagändringen som trädde i kraft den 1 april 2005 upphävdes lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster och i stället infördes förbudet mot köp av sexuella tjänster i brottsbalken, 6 kap. 11 §. Bestämmelsen överensstämmer i huvudsak med den tidigare lagen, men det kriminaliserade området har utsträckts till att omfatta, förutom den som skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse mot ersättning, även den som nyttjar en tillfällig sexuell förbindelse som någon annan betalar. Brottbenämningen har ändrats till köp av sexuell tjänst.

Ett antal utvärderingar har genomförts sedan sexköpslagens införande. Brottsförebyggande rådet gjorde en utvärdering av lagen år 2000 (BRÅ-rapport 2000:4) i syfte att kartlägga tillämpningen av lagen under dess första år. Brå konstaterar i sin rapport bl.a. att det har visat sig svårt att kontrollera förbudets efterlevnad när det gäller den dolda prostitutionen och att det finns bevisproblem när den misstänkte förnekar gärning.

Polismyndigheten i Skåne utarbetade på uppdrag av Rikspolisstyrelsen en rapport år 2001, *Lag (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster*. Rapportens syfte var att skapa förutsättningar för en effektiv polisiär bekämpning av prostitutionen. I rapporten framhålls att så långt polismyndigheten kunnat utröna begränsar sig lagstiftningens preventiva effekter till gatuprostitutionen och att det inte finns några belägg för att prostitutionen som företeelse skulle ha minskat.

Socialstyrelsen har, efter att ha fått regeringens uppdrag att följa och samla kunskap om prostitutionens omfattning och utveckling, genomfört två studier. Den första rapporten kom år 2000, *Kännedom om prostitution 1998–1999*, och den andra var en uppföljning som presenterades år 2003, *Kännedom om prostitution 2003*. Sammanfattningsvis visade resultaten i Socialstyrelsens rapporter att antalet kända kvinnor med prostitutionserfarenheter minskade påtagligt i de tre storstäderna mellan år 1998 och år 1999. När det gällde tendensen i hela landet däremot föreföll det inte vara några större skillnader mellan åren uppger Socialstyrelsen. En förklaring till detta kan vara att främst gatuprostitutionen påverkas av lagen och att den är mest förekommande i storstäder (s. 15). Minskningen tycks dock ha avstannat och år 2003 visar kartläggningen på en i stort sett oförändrad situation mellan år 1999 och år 2003 (s. 22). Köparna i gatumiljön har blivit färre i samtliga storstäder sedan sexköpslagen infördes enligt informanterna i Socialstyrelsens rapport från år 2003. Vad gäller inomhusprostitution visar enkätsvaren från restauranger och hotell inte på någon ökning av prostitutionen i dessa miljöer från året innan och efter lagens införande, mellan år 1998 och år 1999 (s. 15).

Socialstyrelsen planerar att påbörja en ny kartläggning av prostitutionen i Sverige under hösten 2006.

En interdepartemental arbetsgrupp arbetar under åren 2004–2006 på uppdrag av regeringen med att ta fram en handlingsplan för arbetet med att bekämpa människohandel och prostitution. Arbetet innebär att förstärka, systematisera och konkretisera olika åtgärder mot prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Dessutom omfattar handlingsplanen bl.a. en genomgång av straffrättsliga åtgärder och åtgärder inom rättsväsendet.

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om en översyn av sexköpslagen (bet. 2002/03:JuU5, bet. 2004/05:JuU16). I betänkandet 2004/05:JuU16 avstyrkte utskottet ett motionsyrkande om att initiera en översyn av sexköpslagen mot bakgrund av att bl.a. Socialstyrelsen nyligen hade presenterat en lägesrapport och regeringens kommande handlingsplan (s. 28 f.).

I sammanhanget kan även nämnas att regeringen aviserat en utvärdering av den nya sexualbrottslagstiftningen samt att en sådan kan komma att omfatta även regleringen av sexköpsförbudet (prop. 2004/05:45 s. 24 f.).

Utskottet vill framhålla att flera utvärderingar av sexköpslagen har gjorts sedan lagen trädde i kraft. Då utredningarna ligger några år tillbaka i tiden håller utskottet emellertid med motionärerna om att en förnyad översyn av sexköpslagen är angelägen. Mot bakgrund av den av Socialstyrelsen planerade kartläggningen, regeringens aviserade översyn av den nya sexualbrottslagstiftningen samt det pågående arbetet med regeringens handlingsplan finner utskottet emellertid inte anledning att föreslå någon ytterligare översyn. Utskottet föreslår därmed att regeringen avslår motionerna Ju334 och A311 i nu behandlade delar.

Utskottet konstaterar att regeringens kommande handlingsplan bl.a. skall omfatta en förstärkning och konkretisering av olika åtgärder mot prostitution och handel med människor för sexuella ändamål samt en genomgång av straffrättsliga åtgärder och åtgärder inom rättsväsendet. Med anledning av den kommande handlingsplanen och den av regeringen aviserade utvärderingen av den nya sexualbrottslagstiftningen föreslår utskottet att motionerna Ju298, Ju306, Ju383, Ju531 och A311 avslås.

Vad gäller motionsyrkandet om att lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster skall arbetas in i 6 kap. brottsbalken har så redan skett i och med den nya sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft den 1 april 2005. Motion Ju415 får anses tillgodosedd i behandlade delar.

I motion Ju394 (kd) yrkar motionärerna att även försäljning av sexuella tjänster skall kriminaliseras. Motionärerna begär vidare bl.a. att den som döms för försäljning eller köp av sexuella tjänster skall få en lämplig straffpåföljd inriktad på vård och rehabilitering samt att vissa åtgärder vidtas för att underlätta för den som vill ta sig ur prostitution.

I samband med införandet av sexköpslagen övervägde regeringen frågan huruvida både köpare och säljare av sexuella tjänster borde kunna straffas för sitt beteende. Regeringen gjorde därvid bedömningen att, även om prostitutionen som sådan var en icke önskvärd samhällsföreteelse, det inte var rimligt att också kriminalisera den som, åtminstone i flertalet fall, var den svagare parten som utnyttjades av andra som ville tillfredsställa sin egen sexualdrift. Det var också viktigt för att motivera de prostituerade att söka hjälp för att komma bort från prostitutionen att de inte kände att de riskerade någon form av påföljd för att de varit verksamma som prostituerade (prop. 1997/98:55 s. 104).

Vid riksdagsbehandlingen av propositionen hade utskottet att ta ställning till motionsyrkanden motsvarande det nu förevarande om att även kriminalisera försäljning av sexuella tjänster. Utskottet instämde i regeringens nyss återgivna motivuttalande och uttalade att en kriminalisering endast borde omfatta köp av sexuella tjänster. Då aktuella motioner avstyrktes (bet. 1997/98:JuU13 s. 27 f.).

Utskottet har även därefter avstyrkt liknande motionsyrkanden, senast i februari 2002 (bet. 2001/02:JuU10 s. 11 f.).

Utskottet vill understryka att en kriminalisering uteslutande av köp av sexuella tjänster utgör ett viktigt ställningstagande, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. Det är enligt utskottets mening viktigt att markera att prostitution inte utgör en affärstransaktion mellan jämbördiga parter. En kriminalisering av försäljningen av sexuella tjänster ger därmed en felaktig signal och får negativa konsekvenser för den svagare parten, oftast en kvinna.

Utskottet står därmed fast vid tidigare bedömningar och avslår motion Ju394 i behandlade delar.

Internationell reglering av människohandel m.m.

I motionerna 2004/05:Ju485 (fp) och Ju383 (fp) anförs att Sverige skall verka för att inom EU harmonisera lagstiftningen mot människohandel och påskynda implementeringen. I motion Ju306 (kd) anförs att Sverige inom EU bör verka för ett förbud mot köp av sexuella tjänster. I motion 2004/05: A352 framhålls att Sverige bör ratificera tilläggsprotokollet till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet och förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

EU:s lagstiftning har successivt utvecklats för att bekämpa människohandel. Bland de rättsliga dokumenten på området kan nämnas rådets rambeslut av den 19 juli 2002 om bekämpning av människohandel som förhandlades fram under Sveriges ordförandeskapsår i EU. Rambeslutet föranledde regeringens proposition 2003/04:111 *Ett utvidgat straffansvar för människohandel*. I anslutning till att straffansvaret för människohandel utvidgades godkändes tilläggsprotokollet rörande människohandel till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (prop. 2003/04: 111, bet. 2003/04:JuU20).

Haagprogrammet som slår fast ett samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa godkändes av Europeiska rådet i november 2004. Rådet och kommissionen uppmanas där att under år 2005 utarbeta en plan i syfte att utforma gemensamma standarder, bästa metoder och mekanismer för att förhindra och bekämpa människohandel och intensifiera kampen mot olaglig invandring. Kommissionen lade med anledning av detta fram ett meddelande den 18 oktober 2005, (KOM (2005) 514), vars syfte är att ytterligare stärka EU och medlemsstaternas åtaganden att förebygga och bekämpa människohandel och att skydda, stödja och rehabilitera dess offer. Meddelandet tar hänsyn både till rambeslutet från år 2002 och den rapport som en expertgrupp på uppdrag av kommissionen presenterade den 22 december 2004. Meddelandet grundas på insikten att en effektiv bekämpning av människohandel kräver en samordnad politisk insats på en rad områden. I meddelandet slås bl.a. fast att EU-institutionerna och medlemsstaterna aktivt skall bedriva en politik som stärker förbudet mot människohandel och skyddar faktiska och potentiella offer på såväl EU-nivå som internationell nivå. Dessutom bör gemenskapen stärka den politiska dialogen med partnerländerna. Kommissionens meddelande uppmanar också EU-institutionerna och medlemsstaterna att se könsspecifika förebyggande strategier som en mycket viktig del i arbetet för att bekämpa handeln med kvinnor och barn. Något som betonas starkt i meddelandet ur flera aspekter är samordning och samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn/civila samhället, på EU-nivå, mellan ursprungsländer, transitländer och destinationsländer, och på regional och global nivå. Kommissionen kommer att undersöka lämpliga samarbets- och samordningsmekanismer

på EU-nivå för att säkerställa att det bl.a. utformas minimistandarder och riktmärken och att det anges områden för prioriterade åtgärder, särskilt i fråga om stöd och skydd för offer.

När det gäller den koppling som finns mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål, särskilt i samband med stora internationella evenemang, kan nämnas att justitieministern i rådet för rättsliga och inrikes frågor i februari 2006 tog upp frågan om vikten av att människohandel för sexuella ändamål förhindras, detta med anledning av fotbolls-VM i Tyskland men även när det gäller framtida större evenemang. Ministern fick stöd från övriga ministrar och ordförandeskapet att diskutera frågan igen vid påföljande rådsmöte i april. Sverige skall ta fram ett utkast till rådsslutsatser i samråd med ordförandeskapet.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden om åtgärder mot prostitution inom EU (bet. 2002/03:JuU5, 2004/05:JuU16). Utskottet framhöll i den senaste behandlingen att det är viktigt att Sverige är drivande inom EU i kampen mot prostitution och dess skadeverkningar. Mot bakgrund av det arbete som regeringen bedriver inom EU ansåg utskottet motionerna tillgodosedda.

Av redogörelsen framgår att ett arbete med att ta fram gemensamma standarder samt bästa metoder för att förhindra och bekämpa människohandel pågår inom EU samt att Sverige är drivande i arbetet inom EU mot prostitution och människohandel. Ett exempel på detta är det initiativ som justitieministern har tagit för att förhindra prostitution och människohandel i samband med fotbolls-VM.

Utskottet vill liksom tidigare framhålla att det är viktigt att inom EU bekämpa prostitution och människohandel samt att Sverige bör vara aktivt i detta arbete. Mot bakgrund av det arbete som regeringen redan bedriver anser utskottet inte att det föreligger behov av ytterligare åtgärder. Utskottet föreslår att motionerna 2004/05:Ju485, Ju306 och Ju383 avslås.

Gällande motionsyrkandet om att Sverige bör ratificera FN:s tilläggsprotokoll har så redan skett. Utskottet anser därmed motion 2004/05:A352 i denna del vara tillgodosedd.

Sexualbrott

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör sexualbrott samt s.k. grooming. Motionärerna yrkar bl.a. att bristande samtycke skall vara en straffrättslig grund för våldtäkt, att rekvisitet särskild utsatt situation skall införas i våldtäktsbestämmelsen, att en översyn av 15-årsgränsen vid sexualbrott skall genomföras samt att försök via Internet att söka sexuella kontakter med minderåriga, s.k. grooming, skall kriminaliseras. Utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandena med hänvisning främst till tidigare uttalanden samt pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 21 (m, kd, c), 22 (fp, kd, c) 23–24 (c) och 25 (m, fp, kd, mp) samt särskilda yttrandena 2 (v) och 3–4 (mp).

Våldtäkt

I motionerna Ju306 (kd), Ju369 (c), Ju392 (c), Ju504 (–) Ju532 (c) och Ju538 (s) begärs att regeringen noggrant överväger att införa bristande samtycke som grund för straffansvar vid våldtäkt. Motionärerna pekar bl.a. på betydelsen av Europadomstolens avgörande i det s.k. Bulgariemålet.

Enligt 6 kap. 1 § brottsbalken döms den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar en person till samlag eller till att företa eller tåla en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens art och omständigheterna i övrigt är jämförlig med samlag, för *våldtäkt* till fängelse i lägst två och högst sex år. I bestämmelsens andra stycke stadgas att detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetslöshet, sömn, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i ett hjälplöst tillstånd.

Utskottet behandlade ett flertal motionsyrkanden motsvarande de nu aktuella under föregående riksdagsår i samband med införandet av en ny sexualbrottslagstiftning (prop. 2004/05:45, bet. JuU16, rskr. 164, SFS 2005:90). För en utförlig redovisning för Europadomstolens dom samt regeringens och utskottets uppfattning om domens betydelse för Sverige hänvisas till detta betänkande (s. 12 f.). Sammanfattningsvis ansåg utskottet att den s.k. Bulgariendomen inte kan anses medföra någon förpliktelse enligt Europakonventionen för Sverige att införa en våldtäktsbestämmelse av visst specifikt innehåll, t.ex. en som enbart är baserad på frågan om bristande samtycke.

Enligt utskottet fanns det dessutom skäl som med styrka talar emot att införa en samtyckesreglering. Utskottet anslöt sig till de överväganden som regeringen hade gjort i dessa delar, och som kan sammanfattas enligt följande. Med utgångspunkt i att samtycket i en tänkt våldtäktsbestämmelse också skulle kunna avse tyst samtycke är det sannolikt att den misstänkte till sitt fredande ofta skulle åberopa att det förelegat ett sådant tyst samtycke från offrets sida. Under utredningen av en sådan invändning kommer det att bli av särskilt intresse hur offret handlat och betett sig i övrigt i samband med gärningen. I sådana fall finns det en uppenbar risk att utredningen till stora delar kommer att koncentreras på offret. Frågor som rör hur offret markerade att hon eller han inte var intresserad av ett sexuellt umgänge blir då av avgörande betydelse. Vad som skett vid gärningen och vilket förhållande parterna hade eller hade haft skulle få en större betydelse än i dag för att bringa klarhet i om det förelegat ett samtycke. Redan i dag kritiserar ofta från olika håll den fokusering på offret som kan förekomma i ett våldtäktsmål, när det centrala för bedömningen i stället borde vara vad den misstänkte har gjort. Det enligt regeringens mening viktigaste argumentet emot införande av en våldtäktsbestämmelse baserad på bristande samtycke var just denna fokusering på offret. Vid en sammanvägning av de skäl som talar för och emot en ändring så att våldtäktsbestämmelsen baseras på endast ett bristande samtycke fann regeringen att någon sådan ändring inte borde komma till stånd.

Utskottet anförde också att frågan övervägdes ingående av Sexualbrottskommittén, som inte fann skäl för en sådan reglering. Den övervägande andelen remissinstanser motsatte sig också en våldtäktsbestämmelse enbart baserad på bristande samtycke. I sammanhanget borde enligt utskottet nämnas att regeringen i propositionen aviserade en översyn av den föreslagna sexualbrottslagstiftningen. Regeringen anförde i denna del bl.a. att en uppföljning särskilt bör fokusera på våldtäktsbrottet och hur tillämpningen i det avseendet har fallit ut samt det särskilda skyddet för barn mot sexuella kränkningar, men också andra frågor kan komma i fråga för en sådan uppföljning (prop. s. 24 f.). Mot bakgrund härav avstyrkte utskottet de då aktuella motionsyrkandena (bet. s. 12 f.).

Här kan nämnas att regeringen i propositionen uppger att en uppföljning av tillämpningen av den nya lagstiftningen förutsätter att bestämmelserna har varit i kraft en sådan tid att det finns underlag för att bedöma och utvärdera regleringen. En utgångspunkt bör vara att en uppföljning kan initieras inom ett par år (prop. s. 24 f.).

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker bifall till motionerna Ju306, Ju369, Ju392, Ju504, Ju532 och Ju538 i nu behandlade delar.

I några motioner berörs rekvisitet ”hjälplost tillstånd” i våldtäktsbestämmelsens andra stycke. Sålunda begärs i motion Ju306 (kd) att rekvisitet ”hjälplost tillstånd” skall ersättas med rekvisitet ”särskilt utsatt situation”. I motionerna Ju392 (c) och Ju490 (s) begärs att bestämmelsen skall omfatta

även den som med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskild utsatt situation. I motion Ju388 (s) begärs att regeringen vid en översyn av bestämmelserna om sexualbrott uppmärksammar om förändringen vad gäller hjälplöst tillstånd fått avsedd effekt.

Utskottet behandlade motionsyrkanden liknande de nu aktuella i samband med införandet av en ny sexualbrottslagstiftning (bet. 2004/05:JuU16 s. 16 f.).

Sexualbrottskommittén föreslog att våldtäktsbestämmelsen borde utvidgas till att omfatta även sådana sexuella övergrepp där gärningsmannen utnyttjar att ett brottsoffer, på grund av berusning eller ett liknande tillstånd, inte har förmåga att värja sig. Mot en sådan ordning riktades kritik av flera remissinstanser som menade att såväl systematiska som semantiska skäl talar för att de aktuella fallen, liksom i dag, bör hänföras till bestämmelsen om sexuellt utnyttjande.

Regeringen anför i propositionen om en ny sexualbrottslagstiftning (prop. 2004/05:45) att den i och för sig hade förståelse för remissinstansernas synpunkter och kunde instämma i att den av kommittén föreslagna ordningen innebär att den systematik som våldtäktsparagrafen är uppbyggd med delvis rubbas. Frågan var emellertid om det ändå kunde finnas skäl att låta de aktuella fallen omfattas av våldtäktsbrottet, som avser de allvarligaste sexuella kränkningarna. För dessa fall av sexuellt utnyttjande gäller visserligen som regel att gärningsmannen inte behöver använda sig av något våld eller hot utan i stället kan dra fördel av och utnyttja att brottsoffret, på grund av berusning eller andra omständigheter, befinner sig i en så hjälplös eller utsatt situation att något våld eller hot inte är nödvändigt. I den senare situationen kan offret t.ex. vara helt ur stånd att försvara sig eller kanske ens uttrycka en vilja. Oavsett att något våld eller tvång i formell mening inte har förekommit i dessa sammanhang ansåg emellertid regeringen, i likhet med kommittén, att den sexuella kränkning som offret i en sådan situation utsätts för är lika allvarlig som kränkningen vid en våldtäkt. Det kan därför i många fall framstå som stötande att ett sexuellt övergrepp mot en person som är så hjälplös eller befinner sig i en så utsatt situation att något våld i våldtäktsparagrafens mening inte behövs för att utföra gärningen inte kan betecknas som våldtäkt, utan tvärtom i stället i praktiken leder till att gärningsmannen döms för ett mindre allvarligt brott. Regeringen anslöt sig därför, i likhet med flertalet remissinstanser, till kommitténs förslag att de aktuella fallen är så klandervärda att de också bör omfattas av våldtäktsbegreppet. Vidare ansåg regeringen att kravet på att ett offer befinner sig i ett hjälplöst tillstånd kan vara uppfyllt utan att fysisk oförmåga eller en förlust av kroppskontrollen förelegat. Även att offret på grund av omständigheterna psykiskt upplever en oförmåga att värja sig kan konstituera ett hjälplöst tillstånd (jfr rättsfallet NJA 1997 s. 538). Högsta domstolen har vidare i NJA 2004 s. 231 som ytterligare exempel på en situation som kan utgöra ett hjälplöst tillstånd anfört någon som till följd av berusning eller drogpåverkan saknar hämningar.

Att låta bestämmelsen omfatta även fall då en person befunnit sig i en särskilt utsatt situation kunde enligt regeringen leda till svårigheter att avgränsa tillämpningsområdet. Här nämnde regeringen att i straffbestämmelsen om människohandel i 4 kap. 1 a § brottsbalken används redan ett snarlikt rekvisit, nämligen ”med utnyttjande av någons utsatta belägenhet” (se prop. 2003/04:11). Rekviset används där i en helt annan kontext och avser ett flertal situationer, t.ex. att någon befinner sig i vanmakt, lider av förståndshandikapp, är beroende av den som tillhandahåller honom eller henne narkotika eller befinner sig i ett ekonomiskt skuldförhållande. Den betydelse rekvisitet fått i det sammanhanget är inte lämplig i det nu angivna avseendet. Dessutom kan vissa utsatta situationer redan i dag omfattas av begreppet hjälplöst tillstånd. Det valda begreppet hjälplöst tillstånd ger också utrymme för ytterligare förtydliganden och tolkning i praxis. Regeringen ansåg därför att övervägande skäl talade emot att i lagtexten föra in begreppet särskilt utsatt situation.

Utskottet välkomnade den av regeringen föreslagna utvidgningen av våldtäktsbestämmelsens tillämpningsområde till de s.k. utnyttjandefallen. Det borde enligt utskottet påpekas att i den behandlade delen av våldtäktsbestämmelsen, som avser de s.k. utnyttjandefallen, befriar inte samtycke från ansvar. Utskottet delade regeringens bedömning att vissa avgränsningsproblem kunde uppstå om begreppet särskilt utsatt situation skulle ingå som rekvisit i våldtäktsbrottet. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet de då aktuella motionsyrkandena. Vidare fanns det enligt utskottet, bl.a. mot bakgrund av den av regeringen aviserade utvärderingen av den nya sexualbrottslagstiftningen, inte skäl att initiera någon utredning rörande denna fråga.

Utskottet har inte någon annan uppfattning i dag och avstyrker bifall till motionerna Ju306, Ju388, Ju392 och Ju490 i nu behandlade delar.

I några motioner framförs att vissa förfaranden bör kunna bedömas som våldtäkt. Således begärs i motionerna Ju392 och Ju532 (båda c) att den som köper en sexuell tjänst av en prostituerad, medveten om att hon tvingats till prostitution av t.ex. en människohandlare, skall kunna dömas för våldtäkt. I motion Ju532 (c) yrkas även att den som vid en våldtäkt hotar offret eller på liknande sätt är delaktig i övergreppet skall kunna dömas för våldtäkt.

En grundläggande straffrättslig princip är att var och en för sig skall bedömas efter sitt handlande och efter det uppsåt som ligger honom eller henne till last. Det kan leda till att ett händelseförlopp som innefattar två eller flera personers agerande – som vid en yttlig betraktelse framstår som likartade – kan leda till olika domslut för de inblandade gärningsmännen. Denna princip är lagfäst i 23 kap. 4 § brottsbalken.

I samband med införandet av en ny sexualbrottslagstiftning behandlade utskottet också ett motionsyrkande liknande de nu aktuella i (bet. 2004/05: JuU16 s. 23 f.).

Utskottet anförde då att om en sexköpare otillbörligt utnyttjar det förhållandet att en prostituerad befinner sig i ett sådant hjälplöst tillstånd som avses i 6 kap. 1 § andra stycket brottsbalken kan ansvar för våldtäkt komma i fråga under förutsättning att sexköparen har insikt om de förhållanden som konstituerar det hjälplösa tillståndet. För våldtäkt kan dömas även, i fall som omfattas av 1 § första stycket, om tvångshandlingen utförs av någon annan än den som utför den sexuella handlingen, förutsatt att den senare haft uppsåt till, dvs. känt till, tvånget. En utvidgning av våldtäktsbestämmelsens tillämpningsområde i enlighet med motionärernas önskemål syntes enligt utskottet kunna leda till svåra tillämpningsproblem, och utskottet avstyrkte motionen i här behandlad del.

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan om köp av sexuell handling av tvångsprostituerad och avstyrker motionerna Ju392 och Ju532 i nu behandlade delar.

När det gäller frågan om ansvar för delaktighet i en våldtäkt anförde utskottet att det i och för sig torde vara möjligt att åtala och döma flera personer som deltagit i en gruppvåldtäkt för att i sällskap och i samråd ha utfört gärningen under förutsättning att var och en av gärningsmännen uppfyller rekvisiten för våldtäktsbrottet. Om de förutsättningarna inte föreligger avseende någon eller flera av de inblandade torde det vara möjligt att i vissa fall åtala de personerna för medhjälp till grov våldtäkt. En person som döms för medhjälp till grov våldtäkt kan ådömas ett långt fängelsestraff. Utskottet ville också framhålla att det i rättspraxis finns exempel på att samtliga som medverkat vid ett våldtäktsbrott kan dömas för våldtäkt (se RH 2004:58). Högsta domstolen beviljade inte, efter överklagande av den tilltalade, prövningstillstånd, i följd varav hovrättens dom vann laga kraft (Högsta domstolens mål B 3233-04). Utskottet ansåg att gällande regler medgav en nyanserad straffmätning, och utskottet avstyrkte motionsyrkandet.

Utskottets uppfattning i frågan om ansvar för delaktighet i en våldtäkt kvarstår. Riksdagen bör avslå motion Ju532 i här behandlad del.

Övriga sexualbrott

I motionerna Ju392 (c) och Ju544 (s) begär motionärerna att en översyn skall göras av tillämpligheten av den nya sexualbrottslagstiftningen såvitt avser brott som riktar sig mot personer under 15 år. I motion Ju421 (kd) begärs en skärpning av lagstiftningen vid sexuella övergrepp mot barn.

I syfte att ytterligare förstärka skyddet för barn och ungdomar mot att utnyttjas i sexuella sammanhang och för att särskilt markera allvaret i sexualbrott som riktar sig mot barn infördes det i samband med den nya sexualbrottslagstiftningen år 2005 särskilda straffbestämmelser om bl.a. våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn. Straffansvaret utvidgades genom att kravet på tvång tas bort. Vidare skärptes förbudet mot köp av sexuella handlingar av barn bl.a. genom att tillämpningsområdet utvid-

gades till att omfatta köp av sexuella handlingar av barn som sker under andra förhållanden än sådana som utgör rena prostitutionsförhållanden. Det infördes en särskild straffbestämmelse med avseende på utnyttjande av barn för sexuell posering, vilken innebar att skyddet för barn och ungdomar mot att utnyttjas för sådant ändamål förstärktes ytterligare. Det straffbara området utvidgades. Straffet är böter eller fängelse i högst två år och för grova brott fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

I sammanhanget bör även uppmärksammas bestämmelsen i 6 kap. 13 § brottsbalken, som stadgar att det skall dömas till ansvar för gärning som begås mot någon under en viss ålder även för den som inte insåg men hade skälig anledning att anta att den andra personen inte uppnått den åldern. Vidare skall enligt 14 § i samma kapitel inte dömas till ansvar för vissa uppräknade gärningar mot ett barn under femton år om det är uppenbart att gärningen inte inneburit något övergrepp mot barnet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder och utveckling mellan den som har begått gärningen och barnet samt omständigheterna i övrigt.

Som anförts ovan har regeringen aviserat en utvärdering av den nya sexualbrottslagstiftningen.

Utskottet anser att en utvärdering för att vara meningsfull och utgöra en bra grund för eventuella nya lagstiftningsåtgärder skall göras först när den lagstiftning som blir föremål för översynen har varit i kraft under sådan tid att slutsatser kan dras. Enligt utskottets mening är det ännu för tidigt att göra en utvärdering eller översyn av hela eller delar av den nya sexualbrottslagstiftning som trädde i kraft i april 2005. Mot bakgrund härav föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna Ju392, Ju421 och Ju544 i här behandlade delar.

I motion Ju443 (kd) begärs att det år 1984 avskaffade absoluta förbudet mot samlag mellan lärare och elever i åldersgruppen 15–18 år skall återinföras.

Enligt 6 kap. 3 § brottsbalken döms – för *sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning* till fängelse i högst två år – den som förmår en person att företa eller tåla en sexuell handling genom att allvarligt missbruka att personen befinner sig i beroendeställning till gärningsmannen. För att en beroendeställning skall föreligga krävs att det är fråga om ett avhängighetsförhållande mellan gärningsmannen och den mot vilken brottet riktas. Beroendeställningen kan t.ex. ha sin grund i ekonomiska mellanhavanden eller i ett anställnings- eller lydnadsförhållande. Den kan också grundas på förhållandet mellan en på kriminalvårdsanstalt intagen person och en tjänsteman där. Ställningen kan även vara av annat slag (prop. 2004/05:45).

I samband med avskaffandet av det generella straffansvaret för lärare att ha sexuellt umgänge med elever uttalade utskottet att det delade regeringens uppfattning att den dåvarande regleringen gick för långt (bet. 1983/84:JuU25 s. 18 f.). Utskottet uttalade vidare bl.a. att utgångspunkten när bestämmelsen infördes var att lärare hade en ställning som var ägnad att för elever skapa ett beroendeförhållande till lärare. Enligt utskottet

kunde man inte utgå från att det då, år 1984, i alla skiftande skolformer och i alla konkreta situationer fanns ett sådant beroendeförhållande mellan lärare och elev att det var motiverat med ett straffsanktionerat, absolut förbud i det angivna hänseendet. I de fall där straffansvaret tedde sig befogat kunde det enligt utskottets mening regelmässigt sägas att läraren grovt missbrukat elevens beroendeställning.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden motsvarande det nu aktuella, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU16 s. 25 f.). Utskottet hade då ingen annan uppfattning än när det absoluta förbudet för sexuella handlingar mellan lärare och elev avskaffades, dvs. att straffvärda fall omfattas av bestämmelsen i 6 kap. 3 § brottsbalken, och utskottet avstyrkte motionsyrkandet.

Utskottet har inte ändrat sin uppfattning i denna fråga. Riksdagen bör avslå motion Ju443.

Grooming

I motionerna Ju399 (m), Ju425 (kd), Ju429 (s) och Ju475 (kd, m, fp, v, c och mp) begärs att vuxnas sexkontaktförsök med barn på Internet (s.k. grooming) skall kriminaliseras. I motion Ju399 (m) begärs även en utredning av hur sajtägarnas ansvar kan utökas med beaktande av deras grundläggande fri- och rättigheter. Motionärerna framhåller bl.a. att det är oacceptabelt att polisen inte kan ingripa mot sådana kontaktförsök med barn och pekar på att liknande förfaranden i England kriminaliserats som s.k. grooming.

Utskottet har tidigare behandlat ett liknande motionsyrkande i februari 2005 (bet. 2004/05:JuU16 s. 33). Utskottet inhämtade då att det i den engelska Sexual Offences Act 2003 finns ett straffstadgande rörande ”Meeting a child following sexual grooming etc”. Något förenklat innebär bestämmelsen att om en person över 18 år avsiktligt träffar eller reser för att träffa en person under 16 år som den vuxne träffat eller kommunicerat med, t.ex. på Internet, minst två gånger tidigare och avser att vid mötet begå vissa angivna gärningar, t.ex. andra brott enligt den angivna Sexual Offences Act 2003, döms den vuxne till viss angiven påföljd.

Utskottet utgick vidare från att, för det fall företeelsen ökar i omfattning och medför beaktansvärda risker för barn att utsättas för sexuella övergrepp, frågeställningen blir föremål för överväganden i samband med den aviserade utvärderingen av den nya sexualbrottslagstiftningen. Utskottet ansåg inte att det behövdes någon åtgärd från riksdagens sida, och utskottet avstyrkte motionsyrkandet.

Regeringen har därefter i december 2005 gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att ta fram ett kunskapsunderlag avseende grooming. Kunskapsunderlaget skall innehålla en beskrivning av företeelsens närmare karaktär och dess omfattning samt vilka åtgärder som har vidtagits eller vidtas mot företeelsen. Brottsförebyggande rådet skall vidare överväga andra åtgärder

för att förebygga och förhindra grooming. Uppdraget skall redovisas senast den 1 mars 2007. Justitiedepartementet har i februari 2006 beslutat om ytterligare ett uppdrag (Ju2006/1247/P). Enligt uppdraget skall utredaren genom löpande samråd med Brå ta del av myndighetens kunskapsunderlag och överväganden och mot den bakgrunden analysera strafflagstiftningens tillämplighet på företeelsen och vilka verktyg de brottsbekämpande myndigheterna har för att möta den. Utredaren skall vidare överväga om lagstiftningen är tillräcklig för att skydda barn mot företeelsen och, om så inte bedöms vara fallet, föreslå nödvändiga lagändringar och lämna författningsförslag. Uppdraget skall redovisas senast den 7 maj 2007.

Utskottet anser att det pågående utredningsarbetet bör avvaktas innan riksdagen tar ställning i de frågor som framförs i motionerna. Utskottet avstyrker motionerna Ju399, Ju425, Ju429 och Ju475 i nu behandlade delar.

Rån

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om att alla rån där hot med skjutvapen eller vapenattrapper förekommit skall anses som grova. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena och hänvisar till tidigare uttalanden.

Jämför reservation 26 (m, fp).

I motionerna 2003/04: MJ61 (m), 2004/05: Ju389 (m), Ju208 (m), Ju280 (c), Ju379 (fp) och Ju543 (fp) yrkar motionärerna att alla rån där hot med skjutvapen eller vapenattrapper förekommit skall anses som grova. I den förstnämnda motionen betonar motionären vikten av att bekämpa bl.a. denna typ av brott som ofta riktar sig mot företag och företagare.

Den som stjälar medelst våld å person eller medelst hot som innebär trängande fara eller för den hotade framstår som trängande fara, döms enligt 8 kap. 5 § brottsbalken för rån. Påföljden är fängelse i lägst ett och högst sex år. Är brottet grovt döms enligt 6 § samma kapitel för grovt rån till fängelse i lägst fyra och högst tio år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om våldet varit livsfarligt eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller om han eljest visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt utnyttjat den rånades skyddslösa ställning.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen tagit ställning till liknande motionsyrkanden som de nu aktuella, senast våren 2004 (bet. 2003/04: JuU16 s. 14). Utskottet vidhöll då tidigare gjorda uttalanden som i huvudsak gick ut på att straffskalan för rån och grovt rån väl återspeglar hur allvarligt lagstiftaren ser på denna typ av brottslighet och att brott som förövas med vapen eller vapenattrapper ofta bedöms som grova av domsto-

larna. När det gäller rekvisiten för grovt rån har utskottet konstaterat att dessa ger utrymme för att beakta sådana omständigheter som gärningens farlighet och hänsynslöshet samt de effekter i form av skada, psykiska besvär och annat obehag som gärningen medför för den enskilde. Utskottet har inte kunnat se att det härutöver behövs en reglering som tar sikte på vilken typ av redskap som kommit till användning vid gärningens genomförande.

Utskottets uppfattning i frågan kvarstår. Riksdagen bör avslå motionerna 2003/04: MJ61, 2004/05: Ju389, Ju208, Ju280, Ju379 och Ju543 i här behandlade delar.

Ekonomiska brott

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden bl.a. om att det skall göras en översyn av lagar som rör ekonomisk brottslighet samt att en oaktsamhetsbestämmelse avseende brottet trolöshet mot huvudman skall utredas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning till att ett motionsyrkande får anses tillgodosett samt till att utskottet beträffande övriga yrkanden inte finner skäl att bifalla dessa. Jämför reservationerna 27 (m) och 28 (v).

I motion Ju227 (m) begärs en översyn av 11 kap. brottsbalken om brott mot borgenärer m.m., och i motion Ju228 (m) begärs en utredning med syfte att samordna lagar som rör ekonomisk brottslighet.

I början av 1980-talet gjordes en översyn av 11 kap. brottsbalken som resulterade i ett stort antal lagändringar, bl.a. togs det s.k. effektkravet bort i fråga om brotten oredlighet och vårdslöshet mot borgenärer. Kriminaliseringen knöts i stället till att handlandet sker i ett visst ekonomiskt läge. Det huvudsakliga motivet för ändringarna var att underlätta brottsutredningen (Ds Ju 1983:17, prop. 1985/86:30, bet. 12, rskr. 66). Därefter har enstaka ändringar gjorts i det aktuella kapitlet, bl.a. i samband med skuldsaneringslagen (1994:334) respektive den nya bokföringslagen (1999:1078) infördes.

I mitten av 1990-talet gjordes en ny översyn av 11 kap. brottsbalken. Översynen resulterade i betänkandet Borgenärsbrotten - en översyn av 11 kap. brottsbalken (SOU 1996:30). Som ett led i beredningen av detta betänkande uppdrog Justitiedepartementet åt en särskild utredare att se över bl.a. bokföringsbrottet. Uppdraget resulterade i departementspromemorian Bokföringsbrott och brott mot borgenärer (Ds 2002:57) som överlämnades till justitieministern i november 2002.

Utskottet har tidigare behandlat motioner liknande den nu aktuella om översyn av 11 kap. brottsbalken, senast våren 2005 i samband med behandlingen av en proposition med förslag som syftade till att underlätta utredning och lagföring av bokföringsbrott och andra brott mot borgenärer (prop. 2004/05:69, bet. JuU24 s. 6 f.). Till grund för propositionen låg bl.a. den ovan nämnda departementspromemorian. I propositionen föreslogs vissa förändringar av bestämmelserna i 11 kap. brottsbalken, bl.a. att grovt bokföringsbrott skulle ges en egen rubricering och att maximistraflet skulle höjas från fyra till sex år, att maximistraflet för ringa bokföringsbrott skulle höjas från böter till fängelse i högst sex månader samt att bestämmelsen om oredlighet mot borgenärer skulle utvidgas på så sätt att uppsåtlig underlåtenhet av en gäldenär att, trots uppmaning av konkursförvaltaren, så långt möjligt medverka till att utländska tillgångar som ingår i en konkurs tillförs ett svenskt konkursbo skulle kriminaliseras. Utskottet tillstyrkte förslagen samt ansåg att motionen i huvudsak var tillgodosedd genom dessa förslag.

I sammanhanget kan nämnas att utskottet under våren 2005 behandlade en skrivelse från regeringen med en handlingsplan mot den ekonomiska brottligheten (skr. 2003/04:178, bet. 2004/05:JuU13). Enligt skrivelsen låg den grundläggande inriktningen i 1995 års strategi fast (se skr. 1994/95:217, bet. JuU25, rskr. 412). Uppgiften att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra ekobrott är en central uppgift för de berörda myndigheterna även i fortsättningen. Handlingsplanen omfattar skärpt lagstiftning, förstärkning och effektivisering av kontroll och tillsyn, modernisering och anpassning av utredning och lagföring, utveckling av myndighetsstrukturen, fördjupning av internationellt samarbete samt vidareutveckling av det centrala och lokala brottsförebyggande arbetet. Utskottet föreslog att regeringens skrivelse skulle läggas till handlingarna.

Utskottets uppfattning i frågan om en översyn av 11 kap. brottsbalken kvarstår. Motionsönskemålen får således i huvudsak anses vara tillgodosedda genom de ändringar som trädde i kraft den 1 juli 2005. När det gäller motionsyrkandet om samordning av lagar som rör ekonomisk brottlighet finner utskottet inte skäl att förorda en sådan utredning som motionärerna efterfrågar. Riksdagen bör avslå motionerna Ju227 och Ju228.

I motion Ju420 (v) begärs att det skall utredas om en oaktsamhetsbestämelse kan införas vid brottet trolöshet mot huvudman. Motionärerna pekar på att det ibland kan uppstå problem med att utreda denna typ av brott på grund av att myndigheterna inte har tillräcklig insyn i styrelserummen för att uppnå de höga beviskrav som gäller.

Av 10 kap. 5 § brottsbalken första stycket följer bl.a. att den som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta ekonomisk angelägenhet eller självständigt handha kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av sådan angelägenhet eller uppgift och som missbrukar sin förtroendeställning och därigenom skadar huvudmannen döms för *trolöshet mot huvudman* till böter eller fängelse i högst två år.

Trolöshet mot huvudman är ett uppsåtligt brott. För att kunna döma någon till ansvar krävs således att hans uppsåt omfattar de objektiva rekvisiten för brottet, dvs. att han intar en sådan förtroendeställning som avses i brottsbeskrivningen och att han åsamkar huvudmannen ekonomisk skada. Däremot torde inte krävas att gärningsmannen själv uppfattar sin gärning som missbruk. Det måste vara tillräckligt att han har uppsåt omfattande de faktiska och rättsliga förhållandena på grund av vilka hans gärning, rätt bedömd, är ett missbruk (jfr. prop. 1993/04:130 s. 21 f.).

Utskottet anser att det inte framkommit något som ger anledning att förorda en utredning av frågan om en oaktsamhetsbestämmelse bör införas vid brottet trolöshet mot huvudman. Riksdagen bör avslå motion Ju420 i nu behandlad del.

Skadegörelse

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om att de rättsliga påföljderna vid brott av s.k. djurrättsaktivister skall ses över. Utskottet avstyrker bifall till motionsyrkandena med hänvisning till tidigare uttalanden.

Jämför reservation 29 (m, c).

I ett par motioner berörs enskilda intressens skydd mot skadegörelse och liknande brottsliga angrepp från s.k. djurrättsaktivister. I motion Ju412 (m) begärs således att straffskalan för brott av djurrättsaktivister och tillämpningen denna ses över. Även i motion Ju488 (c) pekar motionären på behovet av en översyn av de rättsliga påföljderna vid s.k. djurrättsattentat.

De senaste årens ökande trend av djurrättsrelaterade anmälningar bröts under 2004. Minskningen i förhållande till år 2003 var 19 %. Nivån är dock fortfarande hög i jämförelse med år 2001. Olaga hot/ofredande var i likhet med de två senaste åren den mest förekommande brottskategorin följt av skadegörelse och klotter. Minskningen under år 2004 kan i huvudsak härledas till de två sistnämnda kategorierna (Säkerhetspolisens rapport Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet 2004 s. 46 f.).

Riksdagen beslutade hösten 2003 om flera skärpningar av den straffrättsliga lagstiftningen såvitt gäller skadegörelsebrott (prop. 2002/03:138, bet. 2003/04:JuU3, rskr. 15). Skärpningarna trädde i kraft den 1 januari 2004.

Den som förstör eller skadar fast eller lös egendom till men för annans rätt därtill döms numera enligt 12 kap. 1 § brottsbalken för skadegörelse till böter eller fängelse i högst ett år.

Är brottet, med hänsyn till skadans obetydlighet och övriga omständigheter vid brottet, att anses som ringa döms enligt 12 kap. 2 § samma balk i stället för åverkan till böter. Även den som i skog och mark tar t.ex. sten, grus eller annat sådant som ej är berett till bruk kan dömas för åverkan.

Är brottet att anse som grovt döms enligt 12 kap. 3 § samma balk för grov skadegörelse till fängelse i högst fyra år. Vid bedömning av om brottet skall vara att anse som grovt skall särskilt beaktas, om av gärningen kommit synnerlig fara för någons liv eller hälsa eller skadan drabbat sak av stor kulturell eller ekonomisk betydelse eller om skadan eljest är synnerligen kännbar.

Även försök till skadegörelse och grov skadegörelse är straffbart liksom förberedelse till eller underlåtenhet att avslöja grov skadegörelse.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de nu aktuella, senast våren 2004. Utskottet uttryckte då förståelse för motionsönskemålen om ett bättre skydd för uppfödare som utsätts för brott av djurrättsaktivister och anförde bl.a. följande. Uppfödning av pälsdjur för handel med pälsar och liknande näringsverksamhet är tillåten i Sverige. Det innebär att den som driver sådan rörelse har rätt att göra det utan att bli utsatt för brott. Riksdagen har emellertid nyligen beslutat om skärpningar i det straffrättsliga regelverket i syfte att förebygga och bekämpa skadegörelse, bl.a. en skärpning av straffskalan för sådana brott. Därtill kommer att det inom polisen pågår arbete för att förbättra det förebyggande och utredande arbetet vad gäller brott som begås av djurrättsaktivister. Mot den bakgrunden var utskottet inte berett att förorda ytterligare åtgärder, och utskottet avstyrkte motionen (bet. 2003/04:JuU16 s. 15 f.).

Utskottet finner inte skäl att frångå sina tidigare uttalanden om översyn av straffskalor för brott av s.k. djurrättsaktivister. Motionerna Ju412 och Ju488 i nu behandlade delar avstyrks.

Barnpornografi

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett flertal yrkanden som berör barnpornografibrottet och därmed sammanhängande frågor. I motionerna yrkas bl.a. att straffansvaret för den som skildrar barn i pornografisk bild bör utvidgas till att omfatta exploatering av alla personer under 18 år, att all hantering av barnpornografi skall kriminaliseras samt att preskriptionstiden för barnpornografibrott skall förlängas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 30 (mp), 31 (m, fp, kd, c, mp), 32 (kd), 33 (m, fp, kd, c, mp) och 34–35 (m, fp, kd, c) samt de särskilda yttrandena 5 (v) och 6–7 (mp).

I motion Ju505 (c) begärs att regeringen beslutar om tilläggsdirektiv till den tillsatta utredningen om barnpornografi angående bl.a. att barnpornografi skall undantas från skyddet för tryck- och yttrandefriheten samt att all hantering av barnpornografi skall kriminaliseras. I motion So699 (mp, –) begärs tilläggsdirektiv avseende anspelningspornografi, vårdinsatser för barnpornografimissbrukare och översyn av straffsatserna.

I motionerna Ju223 (m), Ju281 (c), Ju393 (c), Ju397 (s), 402 (v), Ju439 (kd), Ju475 (kd, m, fp, v, c, mp), Ju491 (s), Ju505 (c), Ju520 (s), Ju532 (c) och Ju558 (s) framhålls särskilt barnpornografibrottets åldersrekvisit. Motionärerna anser bl.a. att straffansvaret för den som skildrar barn i pornografisk bild bör utvidgas till att omfatta exploatering av alla personer under 18 år. I motion Ju516 (s) begär motionärerna att det skall vara möjligt att beslagta bilder även om domstolen ogillar ett åtal för barnpornografi på grund av att den åtalade inte kände till att personen på bilden var underårig.

I motion Ju439 (kd) begärs en utredning av en utvidgning av de legala möjligheterna att bekämpa barnpornografi via Internet.

Förlängd preskriptionstid för barnpornografibrott efterfrågas i motionerna Ju475 (kd, m, fp, v, c, mp), Ju505 (c) och Ju518 (s).

Slutligen yrkas i motion Ju475 (kd, m, fp, v, c, mp) att spridning av barnpornografi skall vara skadestandsgrundande för barnet samt att en särskild brottsofferfond avseende barnpornografibrott skall inrättas.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de nu aktuella, senast våren 2005 (bet. 2004/05:JuU16 s. 30 f.). Utskottet delade då motionärernas uppfattning om vikten av att barnpornografibrottet är så hel-
täckande som möjligt och möjliggör en effektiv bekämpning av denna allvarliga och för barnen mycket kränkande brottslighet. Utskottet, som hade inhämtat att ett fortsatt översynsarbete avseende barnpornografi påbör-

jats inom Regeringskansliet, ville inte föregripa regeringens ställningstaganden i dessa frågor. Utskottet förutsatte emellertid att beredningen av här aktuella frågor bedrevs skyndsamt. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att då aktuella motioner fick anses tillgodosedda.

Regeringen har därefter gett en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna om skildring av barn i pornografisk bild och anknytande lagstiftning (dir. 2005:89). Utredaren skall bl.a. överväga om det är möjligt och lämpligt att införa en bestämd 18-årsgräns i definitionen av barn i bestämmelserna om barnpornografi eller att på något annat sätt utvidga lagstiftningens skydd för unga människor under 18 år, överväga om kriminaliseringen bör utsträckas till ytterligare former av befattning med barnpornografi, överväga behovet av förändringar på området med utgångspunkt i praxis rörande brottsrubricering och påföljder vid barnpornografibrott, klargöra om barn som är avbildade i barnpornografiskt material kan betraktas som målsägande vid barnpornografibrottet och vara berättigade till t.ex. målsägandebiträde och ha rätt till ekonomisk ersättning samt överväga om preskriptionsreglerna vid barnpornografibrott är ändamålsenligt utformade. Det står vidare utredaren fritt att ta upp även andra frågor inom ramen för utredningsuppdraget. Uppdraget skall redovisas senast den 31 augusti 2007.

Utskottet anser att utredningsarbetet inte bör föregripas och avstyrker bifall till motionerna Ju223, Ju281, Ju393, Ju397, Ju402, Ju439, Ju475, Ju491, Ju505, Ju516, Ju518, Ju520, Ju532, Ju558 och So699 i här behandlade delar.

Brott mot demokratin m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet flera motioner som tar upp frågor om brott som på olika sätt utgör angrepp på demokratin och det öppna samhället. I motionerna yrkas bl.a. att brottsbalkens upplöpsbestämmelser skall ses över, att skändning av den svenska flaggan skall kriminaliseras, att högmålsbrott skall avskaffas samt att hot mot förtroendevalda skall behandlas som hot mot tjänsteman. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning främst till tidigare uttalanden samt pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 36 (m, fp, kd, c), 37 (v, mp) och 38 (m, fp).

I motionerna 2004/05:Ju314 (v), 2004/05:Ju352 (m), Ju367 (v) och Ju543 (fp) begär motionärerna att en översyn skall göras av bestämmelserna i brottsbalken rörande upplopp och våldsamt upplopp. Motionärerna anser att dessa bestämmelser är ålderdomliga och dåligt anpassade till dagens förhållanden.

I motionerna 2004/05:Ju352 (m) och Ju543 (fp) begärs också att en utredning tillsätts med uppdrag att se över om en särskild straffskärpningsgrund bör införas i 29 kap. 2 § brottsbalken då fråga är om brott som hotar demokratiska värden eller grundläggande fri- och rättigheter.

I motionerna 2004/05:209 och Ju295 (båda m) yrkar motionärerna på ett förbud mot att skända den svenska flaggan. I motionerna 2004/05:Ju233 och Ju273 (både kd) begärs att s.k. flaggbränning skall kriminaliseras.

I 16 kap. 1 § brottsbalken förordnas att om en folksamling stör allmän ordning genom att ådagalägga uppsåt att med förenat våld sätta sig upp mot myndighet eller eljest framtvinga eller hindra viss åtgärd och skingrar den sig ej på myndighets befallning, dömes för *upplopp*, anstiftare och anförare till fängelse i högst fyra år och annan deltagare i folksamlingens förehavande till böter eller fängelse i högst två år. Om folksamlingen skingrar sig på myndighets befallning, dömes anstiftare och anförare för upplopp till böter eller fängelse i högst två år. Har folksamlingen gått till förenat våld å person eller egendom, dömes enligt 16 kap. 2 § samma balk, vare sig myndighet var tillstädes eller ej, för *våldsamt upplopp*, anstiftare och anförare till fängelse i högst tio år och annan deltagare i folksamlingens förehavande till böter eller fängelse i högst fyra år.

Lagrummen är i princip likalydande med de äldre bestämmelserna i 11 kap. 1 och 2 §§ 1864 års strafflag i 1948 års lydelse. Motiven till nuvarande bestämmelser finns främst i proposition 1962:10 och proposition 1948:144.

I 16 kap. 7 § brottsbalken fanns tidigare en bestämmelse som innebar att den som offentligen skymfat Sveriges flagga eller vapen eller annat rikets tecken kunde dömas för skymfande av rikssymbol till böter eller fängelse i högst sex månader. För skymfande av utländsk rikssymbol fanns en motsvarande straffbestämmelse i 19 kap. 10 § samma balk. De nämnda straffbuden upphävdes den 1 juli 1970 (prop. 1970:12, första lagutskottets utlåtande nr 47, SFS 1970:225). Utskottet konstaterade i det betänkandet att bestämmelsen om straff för skymfande av utländsk rikssymbol infördes i början av andra världskriget med hänsyn till riskerna för att rikets vänskapliga förbindelser med främmande makt skulle störas och att straffskyddet för svensk rikssymbol därefter infördes främst som en konsekvensändring. Utskottet fann att straffbestämmelserna inte längre var behövliga. I sammanhanget underströk utskottet att t.ex. flaggbränning fortfarande kunde vara straffbart såsom förgelseväckande beteende eller skadegörelse (s. 50).

Utskottet har vid olika tillfällen behandlat motioner med liknande innehåll som de nu aktuella. Under riksmötet 2003/04 prövade utskottet såväl frågan om en översyn av bestämmelserna i 16 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken som frågan om att förbjuda flaggbränning (bet. 2003/04:JuU16 s. 8 f.). Utskottet fann då inte skäl att återinföra den utmönstrade straffbestämmelsen om skymfande av flaggan. Vad gällde bestämmelserna om upplopp och våldsamt upplopp inhämtade utskottet att diskussioner pågick inom Justitiedepartementet om att se över dessa. Departementet avvaktade emellertid beredningen av den s.k. Göteborgskommitténs betänkande Göteborg 2001 (SOU 2002:122), då man ansåg att lagstiftningsarbetet med ett maskeringsförbud var av betydelse för en framtida översyn av bestämmelserna om upplopp och våldsamt upplopp. Utskottet var mot den bakgrunden inte berett att då ta något initiativ i frågan. Utskottet var inte heller berett att förorda att en utredning skulle tillsättas för att se över om en särskild straffskärpningsgrund borde införas i 29 kap. 2 § brottsbalken då fråga är om brott som hotar demokratiska värden eller om skyddet för enskildas yttrandefrihet på annat sätt bör förstärkas. Såvitt utskottet kunde bedöma ger nuvarande lagstiftning ett tillfredsställande skydd för enskildas grundläggande fri- och rättigheter.

Den 1 januari 2006 trädde lagen (2005:900) om förbud mot maskering i vissa fall i kraft (prop. 2005/06:11, bet. JuU3, rskr. 72).

Utskottet har från Regeringskansliet inhämtat att en översyn av bestämmelserna om upplopp m.m. kommer att genomföras. Det är därvid inte uteslutet att en bredare översyn som tar sikte på fler straffbestämmelser måste göras. Någon bestämd tidsplan för översynen finns inte i dagsläget.

Utskottet har inte ändrat sin inställning i de nu aktuella frågorna. Det är alltså alltjämt utskottets uppfattning att det inte finns skäl att återinföra den utmönstrade straffbestämmelsen om skymfande av flaggan eller att se över om en särskild straffskärpningsgrund borde införas i 29 kap. 2 § brottsbalken då fråga är om brott som hotar demokratiska värden eller om skyddet för enskildas yttrandefrihet på annat sätt bör förstärkas. Vad gäller upploppbestämmelserna anser utskottet att den aviserade översynen inte bör föregripas. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:Ju209, 2004/05:Ju233, 2004/05:Ju314, 2004/05:Ju352, Ju273, Ju295, Ju367 och Ju543 i här behandlade delar.

I motionerna 2004/05:Ju379 (v), Ju513 (s) och Ju541 (v) begärs att nuvarande bestämmelse om s.k. högmålsbrott i 18 kap. 2 § brottsbalken avskaffas.

Av bestämmelsen i 18 kap. 2 § brottsbalken följer att om gärning som avses i 3–5 kap. brottsbalken (brott mot liv och hälsa, frihet och frid samt ärekränkning) innebär förgripelse mot bl.a. kungen eller annan medlem av kungahuset, får dömas till fängelse i högst fyra år om det på brottet annars kan följa fängelse i högst sex månader och i högst sex år om det på brottet annars kan följa fängelse i mer än sex månader men högst fyra år.

Bestämmelsen upptar inte något självständigt brott utan utgör endast en möjlighet till straffskärpning för det fall någon begår brott mot kungen eller annan person som omfattas av bestämmelsen.

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om avskaffande av högmålsbrott, senast våren 2003 (bet. 2002/03:JuU10 s. 15 f.). Utskottet anförde då att det främsta skälet för en möjlighet att vid vissa brott mot bl.a. kungen kunna skärpa straffet är att sådana brott normalt sett riktar sig mot riket och vårt statsskick och inte mot kungen som privatperson. Detta förhållande gör att brotten får anses vara mer straffvärda än motsvarande brott riktade mot privatpersoner. Mot den bakgrunden ansåg utskottet att det saknades skäl att ta bort denna möjlighet till straffskärpning.

Utskottet finner inte skäl att frånga sina tidigare uttalanden i frågan om högmålsbrott. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:Ju379, Ju513 och Ju541.

I motion Ju495 (s) yrkas att bestämmelsen om hot mot tjänsteman bör omfatta hot mot förtroendevalda även när dessa inte utövar myndighet.

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig å någon i hans myndighetsutövning eller för att tvinga honom till eller hindra honom från åtgärd däri eller hämnas för sådan åtgärd, döms enligt 17 kap 1 § brottsbalken för *våld eller hot mot tjänsteman* till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om någon sålunda förgriper sig mot den som tidigare har utövat myndighet för vad denne däri gjort eller underlåtit.

Regeringen tillkallade i juli 2004 en parlamentarisk kommitté med uppdrag att motverka och förebygga hot och våld mot förtroendevalda i stat, kommun och landsting. Kommitténs huvuduppgift skall enligt direktiven vara att kartlägga och analysera förekomsten av hot och våld mot förtroendevalda samt lämna förslag till åtgärder som motverkar och förebygger sådant hot och våld. Den andra huvuduppgiften för kommittén skall vara att genom information och utbildning öka medvetenheten och beredskapen på statlig, kommunal och landstingskommunal nivå vad gäller frågor som rör hot och våld mot förtroendevalda (dir. 2004:102). Kommittén skall slutredovisa sitt uppdrag senast den 30 april 2006.

Utskottet delar motionärens uppfattning att det är oacceptabelt att förtroendevalda hotas t.ex. till följd av att de har deltagit i ett impopulärt beslut. Frågan om hot och våld mot förtroendevalda är föremål för utredning. Enligt utskottets mening bör det pågående utredningsarbetet inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion Ju495.

Övriga brott

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör djurplågeri, övergrepp i rättssak, olovlig underrättelseverksamhet, dopningsbrott och underlåtenhet att bistå nödställd. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden med hänvisning bl.a. till tidigare uttalanden, gällande bestämmelser samt en aviserad översyn.

Jämför reservationerna 39 (mp), 40 (c) och 41 (kd).

Djurplågeri

I motion 2004/05:Ju322 (s) begärs att straffet för djurplågeri skärps. Enligt motionären bör det införas ytterligare en nivå för djurplågeri som ger ett strängare straff. I motion Ju384 (mp, –) yrkas att den som döms för djurplågeri skall vara skadeståndsskyldig till en särskild djurskyddsfond som skall inrättas.

Enligt 16 kap. 13 § brottsbalken skall den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet, genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt, otillbörligen utsätter djur för lidande dömas för djurplågeri till böter eller fängelse i högst två år.

I 36 § djurskyddslagen (1988:534) föreskrivs att den som bryter mot vissa närmare angivna bestämmelser i lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna skall dömas till böter eller fängelse i högst två år. Reglerna skärptes den 1 januari 2003. Innan dess var maximistraffet fängelse i högst ett år (prop. 2001/02:93, bet. MJU20, rskr. 257).

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om skärpt straff för djurplågeri, senast våren 2004 (bet. 2003/04:JuU16 s. 16). Utskottet konstaterade då att en straffskärpning nyligen gjorts i djurskyddslagen, men att något arbete vad gäller bestämmelsen om djurplågeri inte pågick. Enligt utskottet hade det inte heller framkommit skäl att förordna om någon ytterligare skärpning av straffen för djurplågeri respektive vanvård av djur.

Utskottet gör i dag ingen annan bedömning när det gäller straffet för djurplågeri. Utskottet anser vidare att det inte framkommit något som ger anledning att förordna införandet av en särskild djurskyddsfond. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:Ju322 och Ju384 i nu behandlad del.

Övergrepp i rättssak

I motion 2004/05:Ju489 (c) begär motionären att straffen för övergrepp i rättssak skall skärpas.

Enligt 17 kap. 10 § brottsbalken skall den som med våld eller hot om våld angriper någon för att denne gjort anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd dömas för övergrepp i rättsak till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om man med någon annan gärning, som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att denne avlagt vittnesmål eller annars avgett utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom från att avge en sådan utsaga. Är brottet grovt döms till fängelse lägst två och högst åtta år.

Straffstadgandet erhöll sin nuvarande avfattning genom lagstiftning år 2002 (prop. 2001/02:59 delvis, bet. JuU12, rskr. 164). Utskottet konstaterade då med tillfredsställelse att regeringen lagt fram ett förslag i enlighet med vad utskottet tidigare uttalat.

När utskottet våren 2004 behandlade ett motionsyrkande liknande det nu aktuella delade utskottet i och för sig motionärernas uppfattning att det är viktigt att målsägande och vittnen vågar framträda inför domstol. Utskottet konstaterade emellertid att bestämmelserna om övergrepp i rättsak då nyligen hade ändrats, och enligt utskottet har den nya lydelsen givits en ändamålsenlig utformning. Utskottet avstyrkte den då aktuella motionen (bet. 2003/04:JuU16 s. 12 f.).

Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker motion 2004/05:Ju489 i här behandlad del.

Flyktingspionage

I motion Ju413 (fp) begär motionären en översyn av brottsrekvisiten och straffsatserna för olovlig underrättelseverksamhet vid s.k. flyktingspionage. Även i motion Sf236 (fp) begärs bl.a. en översyn av lagstiftningen rörande flyktingspionage och tillämpningen av denna.

Den som, för att gå främmande makt tillhanda, här i riket bedriver verksamhet för anskaffande av uppgifter rörande militära eller andra förhållanden, vilkas uppenbarande för den främmande makten kan medföra men för annan främmande makts säkerhet, eller här i riket till dylik verksamhet lämnar medverkan som ej är allenast tillfällig, skall enligt 19 kap. 10 § brottsbalken dömas för *olovlig underrättelseverksamhet* till böter eller fängelse i högst ett år. För olovlig underrättelseverksamhet skall också dömas, om någon, med uppsåt att gå främmande makt tillhanda, här i riket hemligen eller med användande av svikliga medel antingen bedriver verksamhet för anskaffande av uppgifter om annans personliga förhållande eller till dylik verksamhet lämnar medverkan som ej är allenast tillfällig. Är brott som i denna paragraf sägs grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Inom ramen för verksamhetsgrenen kontraspionage har Säkerhetspolisen ett ansvar för att förebygga och avslöja flyktingspionage och annan förföljelse av utlänningar i Sverige från utländska regimer eller organisationer som förknippas med politiskt motiverat våld. Säkerhetspolisen har under 2004 genom operativa åtgärder konstaterat att det bedrivs en omfattande förföljelse av flyktingar i Sverige från regimer som på olika sätt förföljer oppositionella i Sverige. De motåtgärder som Säkerhetspolisen vidtagit har varit framgångsrika (prop. 2005/06:1 utg. omr. 4 s. 68).

Utskottet anser att personer som vistas i Sverige självfallet skall skyddas mot flyktingspionage och annan förföljelse. Säkerhetspolisen arbetar också kontinuerligt med dessa frågor. Enligt utskottet har det inte framkommit skäl för att förorda en översyn av brottsrekvisiten och straffsatserna för olovlig underrättelseverksamhet vid s.k. flyktingspionage eller för andra brott som kan växa fram i etniskt blandade miljöer. Riksdagen bör avslå motionerna Ju413 och Sf236 i nu behandlade delar.

Dopningsbrott

I motion Ju503 (s) begärs en skärpning av straffen för grova dopningsbrott. Motionärerna anför bl.a. att dopningsmedel bör jämföras med narkotika samt att påföljden för grovt dopningsbrott borde vara fängelse i minst två och högst sex år.

Enligt 3 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel skall den som uppsåtligt t.ex. innehar eller överlåter dopningsmedel dömas för *dopningsbrott* till fängelse i högst två år. Om brottet med hänsyn till mängden dopningsmedel samt övriga omständigheter är att anse som ringa skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Är dopningsbrottet att anse som grovt döms för grovt dopningsbrott till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt skall det särskilt beaktas om det har utgjort led i en verksamhet som har bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt, avsett särskilt stor mängd dopningsmedel eller annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art (3 a §).

Regeringen anförde i en proposition om vissa lagändringar beträffande hälsofarliga varor och narkotikaprekursorer (prop. 2004/05:127), som överlämnades till riksdagen i mars 2005, att den har för avsikt att initiera en översyn av lagstiftningen om bl.a. narkotika och dopningsmedel (s. 24). Översynen bör enligt regeringen omfatta t.ex. frågor om vilka förfaranden som bör vara straffbara, straffskalor och förverkanden.

Socialutskottet anförde i samband med behandlingen av propositionen att utskottet anser att det är angeläget att regeringen skyndsamt inleder den aviserade översynen av lagstiftningen beträffande narkotika, dopningsmedel, hälsofarliga varor och flyktiga lösningsmedel och återkommer till riksdagen med förslag (bet. 2004/05:SoU23 s. 1).

Utskottet har från socialdepartementet inhämtat att det fortfarande är aktuellt att genomföra en översyn av lagstiftningen rörande bl.a. dopningsmedel. Det går dock i dag inte att närmare precisera när denna kommer att ske. Det bör emellertid uppmärksammas att departementet noga följer utvecklingen på området och kontinuerlig ser över aktuell lagstiftning.

Utskottet finner inte skäl att förorda om en skärpning av straffen för grovt dopningsbrott. Utskottet anser vidare att den översyn som aviserats inte bör föregripas. Riksdagen bör avslå motion Ju503.

Underlåtenhet att bistå nödställd

I motionerna Ju245 (m), Ju438 (kd) och Ju448 (m) begärs att ett straffrättsligt ansvar införs för den som underlåter att bistå en nödställd person som befinner sig i allvarlig fara för liv och hälsa.

Dagens regler innebär att det inte finns någon generell straffsanktionerad skyldighet att ingripa i situationer som är farliga för andra personer. I många situationer kan dock ett underlåtenhetsansvar komma i fråga. Som huvudregel förutsätter ett sådant ansvar att gärningsmannen kan sägas ha haft en handlingsplikt. Straffansvar kan också, enligt 23 kap. 6 § brottsbalken, åläggas den som underlåter att avslöja eller hindra ett allvarligt brott, t.ex. mord, dråp, grov misshandel, våldtäkt, rån och grov skadegörelse, som är å färde.

Utskottet har behandlat frågan om straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att ingripa i vissa situationer vid ett stort antal tillfällen. För en utförlig redogörelse för de regler som finns på olika områden och som stipulerar en skyldighet att vidta åtgärder samt för utskottets ställningstaganden i olika sammanhang hänvisas till utskottets betänkande 2001/02:JuU10 s. 24 f.

När utskottet senast behandlade frågan våren 2004 vidhöll utskottet sin tidigare inställning i frågan, nämligen att nackdelarna med att införa ett generellt straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att bistå nödställd vägde tyngre än de skäl som talade för att införa ett sådant ansvar. Mot den bakgrunden avstyrkte utskottet ett motionsyrkande liknande de nu framställda yrkandena (bet. 2003/04:JuU16 s. 17 f.).

Utskottet vidhåller sin tidigare inställning i frågan och avstyrker motionerna Ju245, Ju438 och Ju448.

Ekologiskt nödvärn och samvetsvägran

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet en motion om s.k. ekologiskt nödvärn och samvetsvägran. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionen med hänvisning till tidigare uttalanden.

Jämför reservation 42 (mp).

I motion 2004/05:Ju277 (mp) begärs att de allmänna grunderna för ansvarsfrihet i 24 kap. brottsbalken kompletteras så att försök att avvärja ett pågående eller överhängande ingrepp i känsliga naturmiljöer faller in under den s.k. nödvärnsrätten. Motionärerna begär också att bestämmelser införs om rätt att samvetsvägra, dvs. att utan påföljd vägra att utföra visst arbete.

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden om ekologiskt nödvärn och samvetsvägran, senast våren 2004 (bet. 2003/04:JuU16 s. 17 f.). För en utförlig redovisning av rättsläget hänvisas till utskottets behandling av liknande yrkanden våren 2003 (bet. 2002/03:JuU10 s. 27 f.).

När det gällde ekologiskt nödvärn konstaterade utskottet att ansvarsfritetsreglerna var tillämpliga t.ex. när det gäller brottsliga angrepp på person eller egendom. I princip var reglerna tillämpliga t.ex. vid miljöbrott. När det däremot gällde ansvarsfrihet för att avvärja ingrepp som inte var brottsliga ställde det sig annorlunda. Enligt utskottets mening fanns det inte anledning att utvidga reglerna om ansvarsfrihet till att omfatta sådana situationer.

När det gällde s.k. samvetsvägran konstaterade utskottet först att skyldigheten att utföra t.ex. farligt arbete eller arbete som innebär spridning av gift m.m. torde vila på avtalsrättslig grund. Självklart fanns det inte heller möjlighet att med straffrättsligt stöd tvinga någon att begå brott inom ramen för sitt arbete. Utskottet ansåg mot den bakgrunden att gällande regler torde tillgodose syftet med det då framställda motionsyrkandet om en reglering.

Utskottet vidhåller sina tidigare uttalanden och föreslår att riksdagen avslår motion 2004/05:Ju277.

Preskription

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett flertal motionsyrkanden om förlängda eller avskaffade preskriptionstider för vissa brott. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna med hänvisning främst till pågående utredningsarbete.

Jämför reservationerna 43 (m, fp, kd, c), 44 (fp, kd), 45 (kd) och 46 (fp, kd).

I motionerna 2004/05:Ju245 (s), 2004/05:Ju412 (fp), 2004/05:Ju458 (kd), 2004/05:Ju462 (kd), Ju317 (s), Ju339 (kd), Ju404 (s), Ju460 (kd), Ju480 (fp) och Ju543 (fp) begärs att preskriptionstiden skall avskaffas eller förlängas för vissa grova brott. I motionerna 2004/05:Ju358 (kd), Ju211 (m), Ju233 (m), Ju279 (m), Ju327 (m), Ju372 (kd), Ju404 (s), Ju522 (kd) och Ju535 (kd) yrkas att mord inte skall preskriberas. I den sistnämnda motionen omfattar yrkandet även folkmord.

Vidare begärs i motion Ju483 (kd) en utredning om förlängd preskriptionstid för sexuella övergrepp mot barn. I motion Ju372 (kd) anför motionären att preskriptionstiderna för sexualbrott skall avskaffas. Slutligen, i motion Ju548 (s) begärs att preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott förlängs och i motion 2004/05:MJ508 (fp) begärs att preskriptionstiden för olaglig skogsavverkning förlängs.

För brott enligt brottsbalken samt brott mot skogsvårdslagen (1979:429) gäller de bestämmelser om åtals- och påföljdspreskription som följer av 35 kap. brottsbalken.

Enligt 35 kap. 1 § brottsbalken (åtalspreskription) gäller att påföljd för brott inte får ådömas om inte den misstänkte häktats eller erhållit del av åtal för brottet inom två år, om det på brottet inte kan följa svårare straff än fängelse i ett år, fem år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i två år, tio år, om svåraste straffet är högre men inte över fängelse i åtta år, femton år, om svåraste straffet är fängelse på viss tid över åtta år och tjugofem år, om fängelse på livstid kan följa å brottet. Innefattar en handling flera brott får påföljd ådömas för alla brotten så länge påföljd kan ådömas för något av dem. De ovan angivna tiderna skall, enligt 35 kap. 4 § samma balk, normalt sett räknas från den dag brottet begicks.

Utskottet har tidigare behandlat motionsönskemål om avskaffade eller förlängda tider för åtalspreskription av vissa typer av brott, senast under riksmötet 2003/04 (bet. 2003/04:JuU16 s. 21 f.). Utskottet vidhöll då sin tidigare inställning och anförde följande. I svensk lagstiftning gäller generella bestämmelser om preskription vilka följer brottets straffvärde. Detta innebär att alla brott med likartat straffvärde normalt har samma preskriptionstid. För att kunna motivera en avvikelse från de generellt gällande

preskriptionstiderna måste enligt utskottet starka skäl kunna åberopas, i synnerhet om fråga är att förlänga preskriptionstiden. Enligt utskottet förelåg inte skäl att införa en sådan avvikelse för grova våldsbrott eller brott med fängelse tio år eller mer i straffskalan.

Den 1 april 2005 förlängdes preskriptionstiden för vissa sexualbrott mot barn på så sätt att preskriptionstiden börjar löpa först från den dag barnet fyller eller skulle ha fyllt 18 år. Bestämmelsen omfattar även grovt utnyttjande av barn för sexuell posering samt straffbestämmelsen om koppleri (prop. 2004/05:45, bet. JuU16 s. 22).

Inom Regeringskansliet har getts i uppdrag till en utredare att göra en översyn av nu gällande preskriptionsbestämmelser i vissa hänseenden (Ju2006/93/P). Utredaren skall bl.a. överväga ändrade regler om preskription för vissa allvarliga brott, i första hand vissa internationella brott och brott som innefattar uppsåtligt dödande, och analysera de följdfrågor som ändringarna medför. Uppdraget skall redovisas senast den 4 januari 2007.

Utskottet anser att den översyn av preskriptionsbestämmelserna för vissa allvarliga brott som inletts inte bör föregripas. När det gäller preskriptionstiderna för sexualbrott mot barn noterar utskottet att regeringen, som anförts tidigare, vid införandet av den nya sexualbrottslagstiftningen år 2005 aviserade en uppföljning av tillämpningen av den nya lagstiftningen bl.a. när det gäller skyddet för barn mot sexuella kränkningar. Utskottet, som utgår från att även frågan om preskriptionstiderna för sexualbrott mot barn kommer att omfattas av en sådan uppföljning, anser att denna bör avvaktas. Vidare anser utskottet att det inte finns skäl att införa en avvikelse från de generellt gällande preskriptionstiderna såvitt avser arbetsmiljöbrott respektive brott mot skogsvårdslagen. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:Ju245, 2004/05:Ju358, 2004/05:Ju412, 2004/05:Ju458, 2004/05:Ju462, 2004/05:MJ508, Ju211, Ju233, Ju279, Ju317, Ju327, Ju339, Ju372, Ju404, Ju460, Ju480, Ju483, Ju522, Ju535, Ju543 och Ju548.

Ett reformerat straffsystem m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett flertal motionsyrkanden som rör brottsbalkens bestämmelser om påföljdsval och straffmätning. I motionerna begärs bl.a. att en reformering av straffsystemet genomförs, bl.a. innebärande att hela straffskalorna skall utnyttjas, att återfall i brott skall ge ett tydligare avtryck i straffmätningen, att användningen av icke frihetsberövade påföljder ökar samt att straffen skärps för vissa brott. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna med hänvisning främst till tidigare uttalanden samt att en allmän översyn av påföljdssystemet initieras inom Regeringskansliet.

Jämför reservationerna 47 (m), 48 (fp), 49 (c), 50 (mp) och 51 (kd) samt särskilt yttrande 8 (v).

I motion 2004/05:Ju352 (m) anförs att en ny syn bör anläggas på kriminalpolitiken. Enligt motionärerna finns det behov av effektiva och proportionella straff. Vidare måste den s.k. mängdrabatten som tillämpas när någon skall dömas för flera brott avskaffas samt maximistraffet dömas ut när någon för tredje gången döms för ett grovt våldsbrott, om inte särskilda skäl talar däremot. Även i motionerna Ju410 och Ju530 (båda m) begärs en reformering av påföljdssystemet. Enligt motionärerna skall svensk lag gälla, brott skall beivras och hela straffskalorna skall utnyttjas. Vidare yrkar motionärerna att domstolarna som huvudpåföljd skall döma ut fängelse eller böter. Fängelse skall kunna vara villkorligt eller ovillkorligt. I motion Ju530 (m) yrkas också att domstol skall fatta beslut om huruvida ett straff skall avtjänas med fotboja eller inte, att intensivövervakning med elektronisk kontroll skall vara en påföljd under villkorligt fängelse samt att lagstiftningen rörande intensivövervakning med elektronisk kontroll skall utvärderas.

I motion 2004/05:Ju330 (c) begärs ett tillkännagivande av att straffrätten bör utgå från alla människors ansvar för sina handlingar och skyldighet att följa lagen i vårt demokratiska samhälle.

I motion 2004/05:Ju424 (mp) uttrycks önskemål om en utökad användning av icke frihetsberövande påföljder. I motion Ju384 (mp, -) yrkas att ett nytt påföljdssystem skall utredas, i syfte bl.a. att minska användningen av fängelse som påföljd. I motion Ju333 (v) begärs att målet för kriminalpolitiken skall vara att antalet intagna på kriminalvårdsanstalter skall minska.

I några motioner begärs skärpta straff för viss slags brottslighet. I motion 2004/05:Ju352 (m) begärs skärpta straff för bl.a. rån och grov misshandel. I motion 2004/05:Ju398 (m) efterfrågas således en skärpning av påföljderna för s.k. vardagsbrott. I motion 2004/05:Ju369 (s) begärs en

skärpning av straffen för rån mot butiker. I motion Ju532 (c) yrkar motionärerna på högre straff för brott mot liv och hälsa i förhållande till straffen för egendomsbrott.

I motion Ju530 (m) begärs en översyn av om straffskalorna behöver justeras för att möjliggöra frihetsberövande åtgärder för fler brott.

I motionerna 2004/05:Ju259 (m), Ju532 (c) och Ju543 (fp) begärs att återfall i brott tydligare skall lyftas fram som en försvårande omständighet vid straffmätningen. Liknande synpunkter förs fram i motion 2004/05: Ju442 (kd), där motionären yrkar på strängare straff vid återkommande stölder.

I motionerna 2004/05:Ju412, Ju480 och Ju543 (samtliga fp) yrkar motionärerna att den omständigheten att ett brott är ett led i organiserad brottslighet i större utsträckning än i dag skall anses utgöra en försvårande omständighet. I motion 2004/05:Ju457 (m) begärs att rätten vid straffmätningen inte skall ha möjlighet att beakta det men den tilltalade förorsakas genom att på grund av brottet utvisas ur riket.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de som nu är aktuella, senast våren 2004 (bet. 2003/04:JuU16 s. 23 f.). Utskottet ansåg då att brottsbalkens bestämmelser om påföljdsval och straffmätning har fått en tillfredsställande utformning. Enligt utskottets mening gav gällande lagstiftning domstolarna goda möjligheter att utifrån brottet och den tilltalades personliga förhållanden välja en adekvat påföljd för brottet. Goda möjligheter fanns enligt utskottet också att nyansera påföljdsbedömningen för det fall att den tilltalade samtidigt skall dömas för flera brott. Vad gällde önskemålet om en översyn av straffskalorna i brottsbalken kunde utskottet inte se att det fanns behov av en sådan översyn. Vidare ansåg utskottet att gällande lagstiftning gav goda möjligheter för domstolarna att vid straffmätningen beakta att en person har återfallit i brott. Hänsyn skall därvid tas till omständigheterna i det enskilda fallet. Enligt utskottet var denna ordning ändamålsenlig, och utskottet avstyrkte de då aktuella motionsyrkandena.

I sammanhanget kan nämnas att det inom Regeringskansliet initierats ett arbete med en allmän översyn av påföljdssystemet. En viktig beståndsdel i detta arbete är att överväga vilka påföljder som skall finnas samt vilka kriterier som bör gälla vid valet mellan olika påföljder.

För att skapa ett kunskapsunderlag om hur domstolarnas straffmätning och påföljdsval ser ut i dag har Åklagarmyndigheten fått i uppdrag att kartlägga domstolarnas straffmätning och påföljdsval vid misshandel, grov misshandel, olaga hot, grovt olaga hot samt rån och grovt rån (Ju2005/11083/L5).

I sammanhanget kan nämnas att när det gäller intensivövervakning med elektronisk kontroll utökades den 1 april 2005 möjligheterna till sådan övervakning inom ramen för olika försöksverksamheter. Detta skedde dels genom att möjligheten att verkställa korta fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll utökas till strafftider upp till sex

månader, dels genom att fler intagna får möjlighet att avtjäna den sista delen av straffet genom intensivövervakning (prop. 2004/05:34, bet. JuU14, rskr. 148).

Utskottet finner inte skäl att nu frångå sin tidigare uppfattning i här aktuella frågor, särskilt inte som det inom Regeringskansliet har initierats en allmän översyn av påföljdssystemet där flera av frågeställningarna kan tänkas komma upp. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:259, 2004/05:Ju330, 2004/05:Ju352, 2004/05:Ju369, 2004/05:Ju398, 2004/05:Ju412, 2004/05:Ju424, 2004/05:Ju442, 2004/05:Ju457, Ju333, Ju384, Ju410, Ju480, Ju530, Ju532 och Ju543 i nu behandlade delar.

I motion 2004/05:Ju466 (kd) begärs att utvärdering görs av utdömda samhällstjänstdomar för att utröna om tillämpningen är likartad vid landets domstolar.

Regeringen gav år 2001 i uppdrag åt Brottsförebyggande rådet (Brå) att utvärdera påföljdskombinationerna villkorlig dom med föreskrift om samhällstjänst och skyddstillsyn förenad med föreskrift om samhällstjänst såsom de kommit att tillämpas, främst efter den 1 januari 1999.

Uppdraget redovisades i rapporten Samhällstjänst – I samhällets tjänst? (Brå-rapport 2003:3). I denna konstateras bl.a. att samhällstjänst som påföljd sällan ersätter fängelsestraff som är längre än ett par månader. Det används ofta vid skattebrott och grovt rattfylleri, men sällan vid stöld och olovlig körning. Det förklaras bl.a. av att den dömda måste klara av att sköta sin samhällstjänst. Är risken för misskötsamhet stor är samhällstjänst inget lämpligt alternativ. Ett problem är att det är svårt för frivården att hitta tillräckligt med arbetsplatser med lämpliga arbetsuppgifter. Flera frivårdsenheter efterlyser också en policy med tydligare riktlinjer och direktiv för verkställighet av påföljden. I rapporten konstateras att allvarlig misskötsamhet är sällsynt. Brå uppmärksammar dock att det saknas tydliga och enhetliga riktlinjer för hur misskötsamhet skall bedömas och hanteras av frivård, övervakningsnämnder och åklagare.

Utskottet har tidigare prövat liknande motionsönskemål (bet. 2003/04:JuU16 s. 28 f.). Utskottet fann då att önskemålet om en utvärdering av samhällstjänstdomar i stort fick anses vara tillgodosett genom den utvärdering som Brå hade gjort och att beredningen av Brå:s rapport fick avvaktas. Utskottet konstaterade också att det inom Regeringskansliet pågick arbete med att se över påföljdssystemet i allmänhet. I detta arbete kommer bl.a. frågor om påföljdsval och innehållet i de olika påföljderna att övervägas. Enligt utskottet borde det pågående arbetet inte föregripas.

Som framgår ovan pågår detta arbete alltjämt.

Utskottet anser inte att frågan kommit i något annat läge jämfört med då utskottet senast behandlade frågan. Arbetet med en allmän översyn av påföljdssystemet bör inte föregripas, och utskottet avstyrker bifall till motion 2004/05:Ju466 i nu behandlad del.

Psykiskt störda lagöverträdare

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett flertal motionsyrkanden som rör psykiskt störda lagöverträdare. I motionerna begärs bl.a. att Psykansvarskommitténs förslag skall genomföras respektive inte ligga till grund för en reform av det straffrättsliga systemet samt att åklagare inte skall lägga ned förundersökningar av brott begångna av personer som vårdas inom allmänpsykiatrin. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning främst till pågående utrednings- och beredningsarbete.

Jämför reservationerna 52 (fp, kd, c) och 53–54 (m).

I motionerna 2004/05:Ju412 (fp), 2004/05:Ju470 (kd), Ju477 (kd), Ju496 (fp), Ju529 (fp) och Ju543 (fp) begärs en reformering av det straffrättsliga systemet för psykiskt störda lagöverträdare huvudsakligen i linje med Psykansvarskommitténs förslag i betänkandet Psykisk störning, brott och ansvar (SOU 2002:3). Bland annat yrkar motionärerna att otillräknelighetsbegreppet skall återinföras och att rättspsykiatrisk vård skall avskaffas som särskild påföljd. I stället skall även allvarligt psykiskt störda personer dömas till fängelsestraff och få den vård de behöver under verkställigheten av sitt straff. Motionärerna i motionerna 2004/05:So430 och So548 (båda m) är av motsatt uppfattning och yrkar att Psykansvarskommitténs betänkande inte skall läggas till grund för en reform. I stället bör möjligheterna att döma en person till rättspsykiatrisk vård utvidgas.

I motion So646 (m) yrkas att det s.k. fängelseförbudet skall avskaffas.

Vidare begärs i motion 2004/05:Ju239 (m) att den som döms till rättspsykiatrisk vård även skall dömas till fängelse. Om den dömda friskförklaras innan straffet avtjänats skall han eller hon avtjäna den återstående strafftiden i fängelse. Liknande yrkanden förs fram i motion 2004/05:Ju298 (s). I motion 2004/05:422 (c) yrkar motionären att ett nytt system införs som bättre än dagens system tar hänsyn till gradskillnader i den dömdes sjukdomstillstånd.

Enligt 30 kap. 6 § brottsbalken får en person som har begått ett brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning inte dömas till fängelse. Om påföljden inte bedöms kunna stanna vid böter och personen alljämt lider av en allvarlig psykisk störning kan han emellertid under vissa förutsättningar överlämnas till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken. Finns det till följd av den psykiska störningen risk för att han återfaller i brottslighet av allvarligt slag får rätten härvid besluta att vården skall vara förenad med särskild utskrivningsprövning.

Enligt 16 § lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård skall vård förenad med särskild utskrivningsprövning upphöra när det inte längre till följd av den psykiska störning som föranlett beslutet om särskild utskriv-

ningsprövning finns risk för att patienten återfaller i brottslighet som är av allvarligt slag. Dessutom krävs att det inte heller annars med hänsyn till patientens psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård, som är förenad med frihetsberövande och annat tvång.

I sitt betänkande, som överlämnades till regeringen i januari 2002, föreslår Psykansvarskommittén en reformerad reglering av det straffrättsliga ansvaret samt formerna för ingripande mot denna grupp av lagöverträdare. Bland annat föreslås att ett krav på tillräknelighet införs för att straffrättsligt ansvar skall kunna ådömas. Tillräknelighetsregeln bör utformas så att den från ansvar utesluter en mindre grupp av dem som i dag omfattas av fängelseförbudet i 30 kap. 6 § brottsbalken. Vidare föreslås att rättspsykiatrisk vård avskaffas som särskild påföljd och att de vanliga påföljderna, t.ex. fängelse, i stället används för psykiskt störda lagöverträdare som döms för brott. Dessa skall sedan ges rättspsykiatrisk vård under verkställigheten av sitt straff. Möjlighet skall även finnas till en ny form av verkställighet av fängelse, s.k. slutet boende. Psykansvarskommittén föreslår också att en ny reaktion benämnd samhällsskyddsåtgärd införs i det straffrättsliga systemet. Samhällsskyddsåtgärder skall kunna beslutas dels som en åtgärd i samband med gärningar som inte medför ansvar på grund av otillräknelighet men där samhällets intresse av skydd gör sig starkt gällande, dels som en tidsobestämd påföljd vid synnerligen allvarliga brott mot liv eller hälsa om det föreligger en påtaglig återfallsrisk.

I oktober 2003 tillkallade regeringen en nationell psykiatrisamordnare med uppgift att se över frågor som rör arbetsformer, samverkan, samordning, resurser, personal och kompetens inom vård, social omsorg och rehabilitering av psykiskt sjuka och psykiskt funktionshindrade (dir. 2003:133). Psykiatrisamordnarens uppdrag är mycket brett upplagt, t.ex. skall han se över den psykiatriska vården av personer som är omhändertagna av kriminalvården och Statens institutionsstyrelse. Psykiatrisamordnaren skall fortlöpande informera regeringen om resultatet av sitt arbete samt vid behov lämna de förslag till författningsändringar och förtydliganden i gällande regelverk som anses påkallade. Hans uppdrag upphör senast den 1 november 2006.

I sammanhanget kan nämnas att utskottet under våren 2003 påbörjade ett långsiktigt tematiskt arbete rörande psykiskt störda lagöverträdare i syfte att höja kunskapsnivån om hur dagens system ser ut och vad Psykansvarskommitténs förslag i huvudsak innebär. Inom ramen för det arbetet har utskottet hållit utfrågningar med bl.a. personer verksamma inom den rättspsykiatriska vården och forskningen samt företagit studiebesök.

När utskottet senast behandlade frågor om psykiskt störda lagöverträdare under våren 2004 (bet. 2003/04:JuU16 s. 25 f.) avstyrkte utskottet då aktuella motionsyrkanden med hänvisning till den pågående beredningen inom Regeringskansliet samt att den nationelle psykiatrisamordnaren givits i uppdrag att se över vissa av de frågor som berörs i motionerna.

Därefter har inom Regeringskansliet getts i uppdrag till en utredare att göra en översyn av ingripanden mot psykiskt störda lagöverträdare i vissa fall (Ju2005/6190/P). Utredaren skall bl.a. överväga lämpliga förändringar och lämna förslag till en ändrad reglering av ingripanden mot psykiskt störda lagöverträdare dels när gärningsmannen led av en allvarlig psykisk störning vid brottet men inte vid tidpunkten för domstolens prövning, dels när gärningsmannen döms till rättspsykiatrisk vård men ingripandet inte står i ett adekvat förhållande till brottets svårhet. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2006.

I sammanhanget kan nämnas att riksdagen nyligen tillkännagivit att regeringen skyndsamt bör utreda hur hela eller delar av det finansiella ansvaret för den rättspsykiatriska vården skulle kunna övergå till staten samt snarast därefter återkomma till riksdagen i ärendet. I det sammanhanget bör man beakta frågor som rör organisation, samordning, samverkan och kvalitetsutveckling på området (bet. 2005/06:SoU6, rskr. 144).

Utskottet konstaterar att Psykansvarskommitténs betänkande bereds inom Regeringskansliet, att den nationelle psykiatrisamordnaren givits i uppdrag att se över vissa av de frågor som berörs i motionerna, att en särskild utredare givits i uppdrag att göra en översyn av ingripanden mot psykiskt störda lagöverträdare i vissa fall samt att riksdagen nyligen tillkännagivit att regeringen skyndsamt bör utreda hur hela eller delar av det finansiella ansvaret för den rättspsykiatriska vården skulle kunna övergå till staten. Enligt utskottet bör detta arbete inte föregripas. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:Ju239, 2004/05:Ju298, 2004/05:Ju412, 2004/05:Ju422, 2004/05:Ju470, 2004/05:So430, Ju477, Ju496, Ju529, Ju543, So548 och So646 i här behandlade delar.

I motion 2004/05:So595 (m) begär motionärerna att åklagare inte skall lägga ned förundersökningar av brott begångna av personer som vårdas inom allmänpsykiatrin.

En förundersökning skall läggas ned om det inte längre finns anledning till des fullföljande (23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken). Åklagaren får även i vissa andra fall lägga ned en förundersökning, t.ex. om det kan antas att åtal för brottet inte skulle komma att ske till följd av vissa bestämmelser om åtalsunderlåtelse (23 kap. 4 a § första stycket 2). En omständighet som gör det möjligt för åklagaren att besluta om åtalsunderlåtelse är att psykiatrisk vård kommer till stånd. Detta förutsätter dock att något väsentligt allmänt eller enskilt intresse inte åsidosätts (20 kap. 7 § första stycket 4). Det sistnämnda rekvisitet utgör en form av spärr mot

åtalsunderlåtelse i de fall den misstänktes psykiska tillstånd inte gör det motiverat att denne undgår rättegång och brottspåföljd (prop. 1990/91:58 s. 483).

Utskottet anser att gällande bestämmelser är ändamålsenligt utformade. Riksdagen bör avslå motion 2004/05:So595 i här behandlad del.

Likhet inför lagen

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om en jämförande studie för att ta reda på om strafftillämpningen skiljer sig åt när det gäller etniska svenskar och personer med utländsk bakgrund. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete.

Jämför reservation 55 (fp, kd) och särskilt yttrande 9 (v).

I motionerna 2004/05:Ju316 (v), Ju333 (v) och Sf336 (v) begärs att det skall genomföras en jämförande studie för att ta reda på om strafftillämpningen skiljer sig åt när det gäller etniska svenskar och personer med utländsk bakgrund.

Av 29 kap. 1 § första stycket brottsbalken följer att straff skall, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde.

Av andra stycket i samma paragraf följer att det, vid bedömningen av straffvärdet, särskilt skall beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft.

Bestämmelsen infördes den 1 januari 1989 i samband med den nya regleringen av straffmätning och påföljdsval i 29 och 30 kap. brottsbalken. Av motivuttalanden följer att föreskriften att straffvärdet skall vara avgörande för straffmätningen är ett uttryck för den vikt som bör läggas på principerna om ekvivalens och proportionalitet eller, med andra ord, att lika svåra brott skall ges lika stränga straff och att svårare brott skall straffas hårdare än lindrigare brott. Även med en sådan reglering som finns i andra stycket är det emellertid, anförde departementschefen, uppenbart att det finns utrymme för högst skiftande uppfattningar om vilket straffvärde olika brott bör anses ha. Avsikten är emellertid att enskilda domares värdering i detta hänseende inte skall vara avgörande för straffmätningen. Intresset av en enhetlig behandling innebär att straffnivån för olika brott i princip skall vara oberoende av vilken domare som dömer i det enskilda fallet. Den principiella innebörden av stadgandet i det första stycket är sålunda att domstolarna vid sin bedömning av straffvärdet skall utgå från

den allmänna värdering som lagstiftningen ger uttryck för samt i övrigt anpassa sig till de principer som har utvecklats genom rättspraxis (prop. 1987/88:120 s. 77 f.).

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden som det nu aktuella (bet. 2001/02:JuU10 s. 38). Utskottet anförde att som motionärerna då framhållit var det givetvis av vikt att människor döms lika oberoende av sitt etniska ursprung. Detta var enligt utskottet också innebörden i gällande rätt. Enligt utskottets mening hade ingenting framkommit som pekade på ett behov av en sådan utredning som motionärerna efterfrågade och utskottet avstyrkte motionsyrkandena.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen tillsatt en utredning om makt, integration och strukturell diskriminering (dir. 2004:54). En särskild utredare skall bl.a. identifiera strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och, i den mån sådan diskriminering kan påvisas, identifiera och analysera mekanismerna bakom den och dess konsekvenser för makt och inflytande samt allmänt dess konsekvenser i förhållande till de integrationspolitiska målen, samt föreslå åtgärder för att motverka strukturell diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet och för att öka möjligheterna till inflytande och makt för dem som främst riskerar att utsättas för sådan diskriminering. Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2006.

Utredningen överlämnade nyligen delbetänkandet *Är rättvisan rättvis?* Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättssystemet (SOU 2006:30) till regeringen. I betänkandet konstateras bl.a. att kunskaperna om, och i så fall på vilket sätt, etniska och religiösa minoriteter diskrimineras inom det svenska rättssystemet är mycket ofullständiga. När det gäller själva förekomsten av diskriminering finns det flera empiriska resultat som stöder tesen att vissa invandrargrupper (främst utomeuropeiska invandrare som kommer från fattiga länder) i genomsnitt döms hårdare (de döms oftare till fängelse, men döms även till längre fängelsestraff) än svenskar i de svenska domstolarna. Eftersom forskningsresultaten tyder på att brottsligheten hos de dömda ur dessa minoriteter inte tycks skilja sig från den brottslighet som personer ur majoritetsbefolkningen döms för, bör detta enligt betänkandet tolkas som tecken på strukturell diskriminering (s. 29).

Inom Regeringskansliet planeras att under våren 2006 ge ett uppdrag för att undersöka förekomsten av strukturell diskriminering inom rättsväsendet.

Utskottet finner inte skäl att föregripa pågående utrednings- och beredningsarbete. Riksdagen bör avslå motionerna 2004/05:Ju316, Ju333 och Sf336 i här behandlade delar.

Juridiska personers straffansvar

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om att juridiska personer skall kunna ställas till ansvar för vissa brott. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena med hänvisning till att motionärernas önskemål i huvudsak får anses tillgodosedda genom de nya reglerna om företagsbot som riksdagen nyligen beslutat om.

Jämför särskilt yttrande 10 (mp).

I motion Ju411 (–, mp) begärs en lagändring så att juridiska personer kan ställas till ansvar för miljöbrott. I motionerna Ju548 (s) och Ju563 (mp, –) begärs att juridiska personer skall kunna ställas till ansvar för arbetsmiljöbrott.

Företagsbot är en ekonomisk sanktion som under vissa angivna förutsättningar kan åläggas näringsidkare som en särskild rättsverkan av brott som begåtts i deras verksamhet (36 kap. 7 § brottsbalken).

Med näringsidkare avses såväl fysiska som juridiska personer som yrkesmässigt bedriver verksamhet av ekonomisk art. Företagsbot skall fastställas till lägst 10 000 kr och högst 3 000 000 kr (36 kap. 8 § brottsbalken). När storleken av företagsbot bestäms, skall särskild hänsyn tas till brottslighetens art, omfattning och förhållande till näringsverksamheten (36 kap. 9 § brottsbalken). Under vissa förutsättningar får företagsboten sättas ned eller efterges (36 kap. 10 § brottsbalken).

Enligt svensk rätt kan en juridisk person inte begå brott och inte heller dömas till straff. Oaktat att företagsbot är en rent bestraffande sanktion, har den därför i systematiskt hänseende betecknats som en särskild rättsverkan av brott (se NJA II 1986 s. 41).

Regeringen beslutade den 21 juni 1995 att tillkalla en särskild utredare för att utreda frågor om sanktioner vid brott i näringsverksamhet med syfte att effektivisera bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten (dir. 1995:95).

Utredningen, som tog sig namnet Företagsbotsutredningen, redovisade sitt uppdrag i oktober 1997 i betänkandet *Straffansvar för juridiska personer* (SOU 1997:127). I betänkandet föreslås bl.a. att företag och andra juridiska personer skall kunna dömas till straff för vissa brott som fysiska personer begått i den juridiska personens verksamhet, s.k. företagsböter, samt att de nuvarande reglerna om företagsbot skall upphävas. Företagsböter skall enligt förslaget fastställas direkt i pengar. Lägsta bötesbelopp skall vara 5 000 kr och det högsta 5 000 000 kr. När bötesstraffet bestäms skall brottsbalkens nuvarande bestämmelser om straffmätning tillämpas i förhållande till den juridiska personen. Dessutom får den juridiska personens betalningsförmåga beaktas.

Som ett led i den fortsatta beredningen av frågan om en reform av företagsbetsinstitutet har upprättats en departementspromemoria, Företagsbot (Ds 2001:69). Promemorian syftar till att skapa ytterligare beredningsunderlag, främst i fråga om möjligheterna att, i stället för att införa ett nytt system, förbättra det nuvarande systemet med företagsbot.

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om straffansvar för juridiska personer, senast våren 2002 (bet. 2001/02:JuU10 s. 40 f.). Utskottet konstaterade då att Företagsbetsutredningens förslag om att införa ett straffansvar för juridiska personer bereddes inom Justitiedepartementet. Inom departementet bereddes vidare en departementspromemoria om hur systemet med företagsbot kan effektiviseras. Enligt utskottet borde den pågående beredningen inte föregripas, och utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionsyrkandet.

Regeringen överlämnade nyligen en proposition om företagsbot till riksdagen (prop. 2005/06:59). I propositionen lämnas förslag med syfte att effektivisera systemet med företagsbot och öka den praktiska användningen av sanktionen för brott i näringsverksamhet. Enligt regeringen bör incitamenten för en näringsidkare att organisera verksamheten på ett sätt som motverkar överträdelse öka, vilket förutses få betydelse också i konkurrenshänseende. Vid viss mindre allvarlig brottslighet i näringsverksamhet görs näringsidkarens ansvar primärt i förhållande till det individuella ansvaret. Det motiveras bl.a. av rättviseskäl. Det bidrar också till att göra företagsbetsinstitutet till en mer central del av det straffrättsliga systemet.

Möjligheten att ålägga företagsbot utvidgas. Kravet på att brottsligheten skall ha inneburit ett grovt åsidosättande av de särskilda skyldigheter som är förenade med verksamheten eller annars vara av allvarligt slag slopas. Företagsbot skall dock inte åläggas för brott för vilka endast penningböter är föreskrivet. Vidare kompletteras kravet på att näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten med en bestämmelse av innebörd att företagsbot härutöver kan åläggas när brottet har begåtts av en person i ledande ställning eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten. Beloppsgränserna för företagsbot justeras. Företagsbot skall fastställas till lägst 5 000 kr och högst 10 miljoner kronor. Vidare förtydligas principerna för bestämmande av företagsbot liksom bestämmelsen om jämkning och eftergift. Grunderna för jämkning och eftergift ändras också i vissa hänseenden.

Näringsidkarens ansvar görs i viss utsträckning primärt i förhållande till det individuella ansvaret när det gäller oaktsamma brott i näringsverksamhet som straffvärdemässigt ligger på bötesnivå. En åtalsprövningsregel införs som innebär att ett brott som kan föranleda talan om företagsbot och som har begåtts av oaktsamhet och inte kan antas föranleda annan påföljd än böter får åtalas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt.

En möjlighet att ålägga företagsbot genom strafföreläggande införs. Företagsbot skall kunna åläggas genom strafföreläggande om boten avser ett belopp som inte överstiger 500 000 kr.

Utskottet instämde i bedömningen att tillämpningsområdet för systemet med företagsbot bör utvidgas, så att sanktionen även omfattar mindre allvarlig brottslighet som sker i näringsverksamhet. Om näringsidkaren får bära de straffrättsliga konsekvenserna då brottsligheten är att hänföra till dennes verksamhet ökar incitamenten att organisera verksamheten på ett sätt som motverkar eller förhindrar att överträdelser sker. Att åtgärder mot brott i näringsverksamhet förstärks har också betydelse från bl.a. konkurrenssynpunkt. Genom att sanktioner riktas mot näringsidkare för sådana brott förbättras förutsättningarna för en sund konkurrens på lika villkor. Mot denna bakgrund välkomnade utskottet regeringens förslag om att slopa kravet på att brottsligheten i näringsverksamheten skall ha inneburit ett grovt åsidosättande av de särskilda skyldigheter som är förenade med verksamheten eller annars vara av allvarligt slag. Kompletteringen som innebär att företagsbot skall kunna åläggas när brottet har begåtts av en person i ledande ställning eller av en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten, utgör också ett viktigt led i denna effektivisering. Utskottet noterade att beloppsgränserna för företagsbot vidgas betydligt, detta även som en följd av Sveriges åtaganden inom EU. Utskottet anslöt sig också till vad regeringen i övrigt anför i propositionen om införande av en åtalsprövningsregel vid oaktsamhetsbrott, en bestämmelse om jämkning och eftergift samt en möjlighet att i vissa fall ålägga företagsbot genom strafföreläggande och finner de föreslagna reglerna lämpligt utformade. Sammanfattningsvis tillstyrkte utskottet regeringens förslag (bet. 2005/06:JuU13). Kammaren biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2005/06:169). De nya reglerna börjar gälla den 1 juli 2006.

Utskottet anser att motionärernas önskemål i huvudsak får anses tillgodosedda genom de nya reglerna om företagsbot som riksdagen nyligen beslutade om, och utskottet avstyrker motionerna Ju411, Ju548 och Ju563 i här behandlade delar.

Förverkande

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet ett motionsyrkande om utökade möjligheter till förverkande. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 56 (m, fp, kd, c).

I motion Ju480 (fp) begärs utökade möjligheter till förverkande för att komma åt pengar och andra tillgångar som förvärvats genom grov brottslighet.

Allmänna regler om förverkande finns i 36 kap. brottsbalken.

I december 1999 avlämnade Förverkandeutredningen sitt betänkande Effektivare förverkandelagstiftning (SOU 1999:147). I utredningsuppdraget ingick att, mot bakgrund av utvecklingen i fråga om ekonomisk och annan grov och organiserad brottslighet, särskilt narkotikabrottslighet, undersöka om dagens regler om att förverka vinning av brott är tillräckliga för att kunna angripa denna brottslighet på ett effektivt sätt.

Inom Justitiedepartementet har det utarbetats en promemoria som behandlar frågor om förverkande, bl.a. vilka lagändringar som behövs för att Sverige skall kunna efterleva antagna rambeslut inom Europeiska unionen (Ju2000/330/L5).

Regeringen överlämnade till riksdagen i mars 2004 en proposition om utökade möjligheter att förverka utbyte av och hjälpmedel vid brott m.m. (prop. 2004/05:135). I propositionen föreslogs bl.a. att brottsbalkens bestämmelser om förverkande av utbyte och hjälpmedel skall bli tillämpliga på alla brott enligt andra lagar eller författningar, undantaget utbyte av brott enligt skattebrottslagen, för vilka det är föreskrivet fängelse i mer än ett år. Även brottsbalkens bestämmelser om förverkande av ersättning för kostnader i samband med brott föreslogs bli tillämpliga på alla brott med mer än ett års fängelse i straffskalan. Egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott skall kunna förverkas, om brottet har fullbordats eller förfarandet utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse eller stämpling. Egendom som trätt i stället för utbyte, avkastning av utbyte och avkastning av det som trätt i stället för utbyte skall kunna förverkas. Vidare skall förverkandebestämmelserna i vissa författningar med specialstraffrättsliga bestämmelser utvidgas.

I propositionen uppgavs bl.a. att Förverkandeutredningens förslag att införa den nya förverkandeformen utvidgat förverkande inte behandlas i lagstiftningsärendet utan är föremål för fortsatt beredning inom Regeringskansliet (prop. s. 70).

Utskottet anförde bl.a. att möjligheterna till ekonomisk vinning utgör en av de främsta drivkrafterna bakom en stor del av den brottslighet som förekommer i samhället. I synnerhet gäller det den grova, många gånger organiserade, brottsligheten. Genom att öka rättsväsendets möjligheter att frånta gärningsmannen utbytet av brottet i samband med att ett brott beivras kan incitamenten att begå brott minskas. Att i större utsträckning kunna förverka sådan egendom som kommit till användning som hjälpmedel vid brott utgör också en viktig del av den brottsbekämpande verksamheten. Rent praktiskt kan det ha en brottsförebyggande effekt om egendomen inte på nytt kan komma till användning i brottslig verksamhet. Det kan därtill i vissa fall verka avhållande för den som planerar att begå ett brott att även hjälpmedlen kan komma att förverkas. De utökade möjlig-

heter till förverkande av utbyte av och hjälpmedel vid brott som föreslogs i propositionen tillförde enligt utskottets uppfattning viktiga verktyg till brottsbekämpningen, och utskottet tillstyrkte regeringens förslag med en mindre redaktionell ändring (bet. 2004/05:JuU31 s. 8 f.).

Vidare föreslog utskottet att riksdagen skulle avslå två motioner med yrkanden om att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning om s.k. utvidgat förverkande. Utskottet hänvisade till att beredningsunderlaget behövde kompletteras (bet. s. 10 f.). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2004/05:237).

Utskottet har inhämtat att det inom Regeringskansliet pågår arbete med en promemoria rörande förverkande av brottsutbyte genom s.k. utvidgat förverkande. Promemorian beräknas kunna skickas ut på remiss under våren 2006.

Utskottet finner inte skäl att föregripa det arbete som pågår inom Regeringskansliet. Riksdagen bör avslå motion Ju480 i här behandlad del.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl., punkt 1 (v, mp) av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ökad rättstrygghet för homosexuella m.fl. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju435 yrkandena 1–3 och 5, 2004/05:Ju448 yrkandena 1–3 och 5, 2004/05:U257 yrkandena 11–13, 2005/06:Ju526 och 2005/06:L375 yrkandena 15–18.

Ställningstagande

Homosexuella, bisexuella och transpersoner (HBT-personer) utsätts ofta för olika typer av förtryck, våld och diskriminering i samhället. Trots detta ger inte lagstiftningen dessa grupper tillräckligt skydd. Särskilt transpersoner saknar det skydd som olika bestämmelser ger andra utsatta grupper i samhället, trots att transpersoner ofta tydligt skiljer sig från den normativa könsrollen och därmed är särskilt utsatta. Enligt vår mening måste åtgärder vidtas för att stärka skyddet för samtliga dessa grupper.

Enligt 16 kap. 9 § brottsbalken är det förbjudet för en näringsidkare att diskriminera en person på grund av att denne har homosexuell läggning. Däremot ger bestämmelsen inget skydd åt personer som är bisexuella eller transpersoner.

Den som sprider missaktning mot en grupp av personer med anspelning på deras sexuella läggning kan dömas för hets mot folkgrupp enligt 16 kap. 8 § brottsbalken. Hets mot en grupp med anspelning på deras könsidentitet omfattas dock inte av bestämmelsen.

Enligt 29 kap. 2 § 7 brottsbalken är det en försvårande omständighet om syftet med ett brott är att kränka en person på grund av dennes sexuella läggning. Däremot omfattar bestämmelsen inte uttryckligen transpersoner, vilket vi anser vara olyckligt med hänsyn till denna grupps stora utsatthet för riktad brottslighet. Vidare tillämpas straffskärpningsbestämmelsen inte i den utsträckning vi tycker vore önskvärt.

Samtliga de bestämmelser vi redovisat ovan bör enligt vår mening utsträckas till att omfatta såväl sexuell läggning som sexuell identitet. Vi anser också att kunskaperna inom rättsväsendet om straffskärpningsbestämmelsen i 29 kap. 2 § 7 brottsbalken måste öka. Det finns enligt vår mening ingen anledning att avvakta beredningen av Diskrimineringskommitténs betänkande. I stället bör regeringen snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag i enlighet med vad vi har anfört.

2. Förolämpning, punkt 2 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förolämpning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Sk496 yrkande 15 och avslår motionerna 2005/06:Ju333 yrkande 6 och 2005/06:L375 yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att brottet förolämpning skall falla under allmänt åtal. I dag åtalar en åklagare för förolämpning om det anses påkallat ur allmän synpunkt och om brottet avser anspelning på någons ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung, trosbekännelse eller homosexuella läggning. Enligt vår mening måste det emellertid vara straffbart även att anspeå på någons kön eller sexuella vandel. Därigenom markerar vi t.ex. att det inte är acceptabelt att kalla kvinnor för hora.

Det får ankomma på regeringen att till riksdagen återkomma med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

3. Förolämpning, punkt 2 (v)

av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förolämpning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju333 yrkande 6 och 2005/06:L375 yrkande 14 och avslår motion 2005/06:Sk496 yrkande 15.

Ställningstagande

En åklagare har enligt 5 kap. 5 § 4 brottsbalken möjlighet att under vissa förutsättningar väcka åtal för förolämpning mot någon med anspelning på hans eller hennes homosexuella läggning. Bestämmelsen omfattar däremot inte annan sexuell läggning än homosexualitet och inte heller sexuell identitet. Enligt min mening måste åtgärder vidtas för att stärka skyddet för dessa grupper. Bestämmelsen bör utsträckas till att omfatta även sexuell läggning och könsidentitet.

Det får ankomma på regeringen att till riksdagen återkomma med ett lagförslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

4. Hedersmotiv, punkt 4 (fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hedersmotiv. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju293 yrkande 5 och 2005/06:Ju380 yrkande 30.

Ställningstagande

Fall med s.k. hedersrelaterat våld där flickor och kvinnor hotas av våld eller i värsta fall dödas av familj eller släkt därför att de själva vill göra sina livsval har rönt stor uppmärksamhet under senare år. Det finns även en grupp unga invandrarflickor som inte råkar illa ut men lever i skräck för vad deras familjer skall tycka om att de själva anser sig veta bäst hur deras liv skall levas. Genom att i 29 kap. 2 § brottsbalken även ta upp hedersrelaterade motiv till våld som en försvårande omständighet bland övriga straffskärpningsgrunder skickas en tydlig signal om att hedersrelaterat våld är oacceptabelt.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

5. Tvångsgifte, punkt 6 (m, fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Torkild Strandberg (fp), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tvångsgifte. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju380 yrkande 29 och 2005/06:So429 yrkande 6 och bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju377 och 2005/06:Ju318.

Ställningstagande

Det förekommer i dag i Sverige äktenskap som inte ingås frivilligt, utan som är arrangerade t.ex. av brudens släkt. I vilken utsträckning tvång förekommer kan variera, men när det inte är den unga kvinnans fria val, när mannen är utvald av andra och när det finns ekonomiska transaktioner med i bilden (hemgift) kan äktenskapet inte betraktas som frivilligt. Sker dessutom bröllopet via ombud och parterna inte ens träffas på bröllopsdagen framstår frivilligheten som helt borta. I många fall har kvinnan inte något val, eftersom hon vet att ett nej till giftermål kan leda till trakasserier, hot, våld och utfrysning.

Vi anser att föräldrar som gifter bort sina döttrar och söner bör kunna ställas till svars straffrättsligt då deras barn gifts bort som barn eller blir bortgifta mot sin egen vilja.

Regeringen bör utarbeta tilläggsdirektiv till den pågående utredningen för att beakta vad vi nu anför.

6. Förbud mot deltagande i rasistiska och kriminella organisationer, punkt 7 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om deltagande i rasistiska och kriminella organisationer. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju484 yrkande 2 och 2005/06:Ju564 yrkande 16.

Ställningstagande

Utvecklingen under senare år visar att nya åtgärder behöver vidtas för att framgångsrikt kunna bekämpa rasistiska organisationer och annan organiserad brottslighet, som t.ex. de s.k. mc-klubbarna. Dessa organisationer utgör ett hot mot såväl enskilda personer som det demokratiska samhället. En åtgärd som jag anser skall vidtas är att kriminalisera deltagande i eller stöd till sådana organisationer. Förbudet skulle omfatta bl.a. sammanslutningar som ägnar sig åt rasistisk förföljelse genom att ligga bakom eller uppmana till allvarlig brottslighet samt s.k. mc-klubbar.

Regeringen bör låta utreda frågan och därefter återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

7. Hatbrott m.m., punkt 8 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hatbrott m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: A258 yrkande 5 och avslår motion 2005/06:Kr337 yrkande 4.

Ställningstagande

Vid bedömning av om otillåten diskriminering skett ställs det idag alltför höga krav på den person som hävdar att den utsatts för en otillåten diskriminering. Tillsammans med att alltför få mål om otillåten diskriminering avgjorts i domstol medför detta att antidiskrimineringslagstiftningen riskerar att inte tas på allvar. Jag anser bestämmelserna måste ändras så att det blir lättare för den som diskrimineras att bevisa detta.

Den gällande regleringen av brottet hets mot folkgrupp har genom praxis visat sig vara oklar och öppna för allt från hets i religionsfrihetens namn till hets på Internet och olika former av mer eller mindre anonyma skrifter. Det förakt som den hetsande ger uttryck för är enligt min mening inte förenligt med de grundläggande principer vårt samhälle vilar på. Det är därför nödvändigt att utöka omfattningen av brottet hets mot folkgrupp så att den rasism, homofobi och xenofobi som i dag sker öppet blir olaglig. Till detta skall kopplas en straffskärpning.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med lagförslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

8. Otillbörlig påverkan, punkt 10 (fp, c, mp)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om otillbörlig påverkan. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju242 och 2005/06:So433 yrkande 4.

Ställningstagande

Religionsfriheten måste ha sina gränser. Det är t.ex. inte tillåtet att kränka andra människors demokratiska fri- och rättigheter i religionens namn. Man får heller inte bryta mot lagar med hänvisning till att den religion man utövar påbjuder detta.

Det är svårt att ge ett svar på vilka metoder som skall vara tillåtna att använda för att värva medlemmar och anhängare utan att deras fri- och rättigheter kränks. Lika svårt är det att bedöma vilka medel som skall tillåtas för att utöva kontroll över andra människor. Egentligen är det ointressant vilken teknik som används vid en eventuell manipulation. Det intressanta är att rättsligt skydda människor som blir föremål för tvivelaktiga och otillbörliga metoder. Skyddet för den personliga integriteten måste innebära att inte bli hotad, förtalad, förolämpad, diskriminerad eller trakasserad. Det får heller aldrig vara tillåtet att genom tvång, hot eller utpressning tvinga andra att göra saker de inte vill.

Enskilda människors lagskydd är förhållandevis väl utvecklat. Lagstiftningen ger dock inte tillräckligt skydd när det gäller otillbörlig påverkan eller manipulation. Om en ny straffbestämmelse förs in i brottsbalken, vilken straffbelägger otillbörlig påverkan, skulle det gagna såväl seriösa religionsutövare som den personliga integriteten.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anför.

9. Stalkning, punkt 11 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om stalkning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: Ju381 yrkande 3, 2005/06:Ju462, 2005/06:Ju496 yrkande 4 och 2005/06: Ju543 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att det är hög tid att även Sverige inför en straffbestämmelse som täcker den typ av förföljelsebeteenden som är straffsanktionerade i ett flertal anglosaxiska länder. Det behövs också bättre och mer verkningsfulla åtgärder mot förföljelse, övervakning och trakasserier. Polisen måste på ett tidigt stadium kunna förhindra fortsatta förföljelser. Polisens möjligheter att i samarbete med psykiatri genomföra kartläggning och uppföljning av personer som visat dessa tendenser måste också stärkas. Vi anser att de

remissvar som utskottet fick vid beredningen av föregående års ärende samt den nyss avlämnade Brå-rapporten talar för att det finns ett lagstiftningsbehov. Beredningen av rapporten behöver enligt vår mening inte avvaktas.

Det får ankomma på regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anför.

10. Smygfilmning, punkt 12 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om smygfilmning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: Ju532 yrkande 16 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju501.

Ställningstagande

Ett antal domstolsavgöranden där personer sig ovetande blivit filmade eller fotograferade nakna i t.ex. duschen har inte blivit bedömda som sexuellt ofredande, trots den kränkning förfarandet innebär för brottsoffret. Möjlig-heterna att på Internet och via mobiltelefoner sprida kränkande bilder till ett stort antal personer på mycket kort tid utgör också skäl för en översyn av brottet. Brottsoffer kan bli mycket kränkta av att intima bilder, som de kanske inte ens kände till existerar och än mindre samtyckt till att de sprids, är tillgängliga för i princip vem som helst med tillgång till Internet.

Det får ankomma på regeringen att återkomma med förslag som stärker den enskildes integritet enligt vad vi här anför.

11. Otillbörliga medel vid människohandelsbrott, punkt 13 (m, fp, kd, c, mp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Leif Björmlod (mp), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om otillbörliga medel vid människohandelsbrott. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju351 yrkande 1 i denna del, 2004/05:U306 yrkande 3 i denna del, 2005/06:Ju306 yrkande 15, 2005/06:Ju383 yrkande 4, 2005/06:Ju532 yrkande 10 och 2005/06:U382 yrkande 18.

Ställningstagande

Dagens lagstiftning innebär att det finns ett krav på att gärningsmannen skall ha använt ”otillbörliga medel” för att kunna dömas för människohandelsbrott om offret varit över 18 år. Praxis visar att kravet på otillbörliga medel har visat sig svårt att styrka; en följd av detta är att åtal mot människohandel i vissa fall har ändrats till koppleri, ett brott som har betydligt lägre påföljd.

I behandlingen av regeringens proposition 2003/04:111 *Ett utvidgat straffansvar för människohandel* framhöll riksdagen att regeringen snarast borde låta utreda hur en ny bestämmelse om människohandel borde utformas i vilken det inte uppställs ett krav på otillbörliga medel. Regeringen har ännu inte presenterat ett nytt lagförslag för riksdagen.

Vi anser att regeringen snarast bör återkomma med ett lagförslag i enlighet med vad som anförts.

12. Uppsåt vid människohandelsbrott, punkt 14 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppsåt vid människohandelsbrott. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju244.

Ställningstagande

I dagens lagstiftning krävs det för straffbarhet att människohandeln skett i direkt syfte att offret skall utnyttjas för sexuella ändamål. Detta beviskrav är enligt vår mening för högt ställt. Det kan många gånger vara svårt att bevisa att syftet sexuella ändamål är känt och omfattat hela kedjan.

Mot den bakgrunden är det önskvärt att direkt uppsåt också skall anses föreligga när det är rimligt att anta att gärningsmannen vid brottstillfället hade kunskap om att syftet med gärningen var att offret skulle utnyttjas för sexuella ändamål. Hänsyn vid bedömningen bör tas till gärningsmannens faktiska koppling till och samöre med övriga led i människohandeln och till de faktiska omständigheterna i övrigt.

Det får ankomma på regeringen att återkomma med ett lagförslag i enlighet med vad som anförts.

13. Samtycke vid människohandelsbrott, punkt 15 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om samtycke vid människohandelsbrott. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju351 yrkande 1 i denna del och 2005/06:U340 yrkande 8.

Ställningstagande

Sedan några år tillbaka är människohandel för sexuella ändamål kriminaliserat i Sverige. För att brott skall anses föreligga skall kvinnan ha utsatts för olaga tvång, vilseledande eller annat otillbörligt medel. Jag anser att handeln skall kriminaliseras oavsett om kvinnan tvingas eller vilseletts. Fokus bör placeras på handlarna och deras våldsutövning och kriminalitet, inte på kvinnan. Något samtycke till människohandel kan enligt min mening aldrig föreligga.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser det nu anförda.

14. Skärpt straffskala för människohandelsbrott, m.m., punkt 16 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om skärpt straffskala för människohandelsbrott, m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:U306 yrkande 3 i denna del, 2005/06:Ju306 yrkandena 14 och 18 samt 2005/06:A370 yrkande 30 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju482 yrkande 4.

Ställningstagande

Sedan juli 2002 straffas människohandelsbrott med mellan två och tio års fängelse. Med tanke på den kränkning av människovärdet som människohandel innebär anser vi att straffsatsen för människohandel bör ses över

och skärpas. Detta brott är att likna vid människorov, det vill säga att bortföras mot sin vilja. För människorov döms till mellan fyra och tio års fängelse, eller livstid. Vi ser ingen anledning att se mildare på människohandel. Vi anser att minimistraffet för människohandel för sexuella ändamål bör höjas. Vidare anser vi att det bör bli lättare att förverka vinning av människohandelsbrott.

Det får ankomma på regeringen att återkomma med lagförslag som tillgodoser det som nu anförts.

15. Särreglering av människohandel med barn, punkt 17 (c)
av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om särreglering av människohandel med barn. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju532 yrkande 11.

Ställningstagande

I den människohandel som förekommer är barnen särskilt utsatta. Enligt min mening bör det avspeglade sig i straffskalan för människohandelsbrottet. Avser ett sådant brott handel med barn bör minimistraffet vara fyra års fängelse.

Det får ankomma på regeringen att återkomma med ett lagförslag enligt vad som anförts.

16. Översyn av sexköpslagen, punkt 18 (m, fp, kd, c, mp)
av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om översyn av sexköpslagen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju334 yrkande 1 och 2005/06:A311 yrkande 6.

Ställningstagande

Den s.k. sexköpslagen trädde i kraft den 1 januari 1999. Syftet med lagen var att klargöra att prostitution är en form av sexualiserat våld som män utsätter kvinnor för, och som måste bekämpas. Fokus sattes därmed på sexköparen.

Omdömena om lagen har varit både positiva och negativa. Vissa menar att den får negativa konsekvenser framför allt för den prostituerade. Samtidigt finns tecken på att efterfrågan har minskat sedan lagen infördes.

Sex år har nu gått sedan lagen infördes, och vi anser att det är dags att regeringen ser till att en utvärdering av vilka konsekvenser lagen fått genomförs. Vi anser att det är av största vikt att en översyn av sexköpslagens effektivitet och eventuella behov av förändring och åtstramning kommer till stånd för att lagstiftarens intentioner uppfylls.

Det bör ankomma på regeringen att vidta nödvändiga åtgärder i enlighet med vad som anförts.

17. Skärpt straff för köp av sexuella tjänster, punkt 19 (fp, c) av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om skärpt straff för köp av sexuella tjänster. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju383 yrkande 1 och 2005/06:Ju531 yrkande 1 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju298 yrkande 2.

Ställningstagande

I Sverige är det sedan år 1999 förbjudet att köpa sexuella tjänster. Lagen innebär att den som mot ersättning skaffar sig en tillfällig sexuell förbindelse kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Detta innebär att brottet inte är häktningsgrundande, och dessutom visar praxis att när det gäller köp av sexuella tjänster använder domstolarna den nedre delen av straffskalan och utdömer dagsböter.

Om vi verkligen menar allvar i kampen mot prostitution, räcker det inte att luta sig tillbaka och hänvisa till att vi är det enda land som har en lag mot köp av sexuella tjänster. Vi måste också se till att den används och att det finns möjligheter till påföljder som markerar allvaret i att utnyttja en annan människas utsatta situation. En av de åtgärder som vi anser behövs är att skärpa lagen t.ex. genom att införa brottet grovt köp av sexuella tjänster och skärpa straffen.

Det får ankomma på regeringen att återkomma med lagförslag enligt vad som anförts.

18. Övriga åtgärder mot prostitution och människohandel, punkt 20 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övriga åtgärder mot prostitution och människohandel. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:A311 yrkande 7 och avslår motionerna 2004/05:A352 yrkande 26, 2005/06:Ju394 yrkandena 1–6 och 2005/06:Ju415 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Alla människor har ett gemensamt ansvar för att bryta den rådande köns- maktssystemet. Det är en uppgift för såväl män som kvinnor. Miljöpartiet vill som politisk kraft i samhället stimulera män att ta ansvar och aktivt engagera sig i detta stora och viktiga förändringsarbete. En förändring blir möjlig när fler män och kvinnor ser de strukturer och normer som styr samhället. Ju fler män som aktivt engagerar sig, desto mindre blir motståndet.

Jag anser att män i högre grad bör involveras i kampen mot prostitution och människohandel, och särskilda insatser bör göras för att få män att på bred front ta avstånd från denna maktutövning. Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att sådana särskilda insatser genomförs.

19. Harmonisering av lagstiftningen inom EU mot människohandel, punkt 21 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om harmonisering av lagstiftningen inom EU mot människohandel. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju485 yrkande 10 och 2005/06:Ju383 yrkande 13.

Ställningstagande

I viss mån har den straff- och processrättsliga lagstiftningen harmoniserats inom EU, bl.a. gällande människohandel. Vi anser att en fortsatt harmonisering är nödvändig. Olika lagstiftning gällande denna brottslighet skapar

hinder för ett effektivt europeiskt samarbete och kommer sannolikt att öka i och med EU:s utvidgning. Sverige bör inom EU verka för att harmonisera och påskynda implementeringen av lagstiftningen mot människohandel.

Det får ankomma på regeringen att inom EU verka för vad vi nu anför.

20. Förbud mot sexköp inom EU, punkt 22 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förbud mot sexköp inom EU. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju306 yrkande 13.

Ställningstagande

Sommaren år 2002 antog EU ett rambeslut angående arbetet mot människohandel som skall gälla i alla medlemsländer. I rambeslutet har hela kedjan straffbelagts: rekrytering, transport och upplåtelse av utrymmen. Däremot har inte köp av sexuella tjänster straffbelagts. I Sverige är det förbjudet att köpa sexuella tjänster men i andra europeiska länder är det tillåtet. Vi anser att Sverige inom EU bör verka för att köp av sexuella tjänster skall förbjudas och sexköparna lagföras och bestraffas. Efterfrågesidans del i människohandeln måste komma till klart uttryck genom att komplettera rambeslutet mot människohandel med att även kriminalisera sexköp.

Det får ankomma på regeringen att arbeta för detta inom EU.

21. Bristande samtycke grund för våldtäkt, punkt 23 (m, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om bristande samtycke grund för våldtäkt. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 10, 2005/06:Ju369 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju392 yrkande 1, 2005/06:Ju504, 2005/06:Ju532 yrkande 12 och 2005/06:Ju538.

Ställningstagande

Europadomstolens s.k. Bulgariendom har medfört en omfattande debatt i Sverige huruvida det skall införas en våldtäktsbestämmelse enbart baserad på bristande samtycke.

Frågan om en eventuell samtyckesreglering är komplicerad och kan beröra grundläggande straffprocessuella frågeställningar, t.ex. frågan om bevisbördans placering. Våldtäktsmål medför redan i dagsläget att rättsväsendet har att hantera svåra bevisfrågor. Det gäller t.ex. i mål när gärningsmannen invänder att brottsoffret samtyckt till samlag, medan kvinnan å andra sidan uppger att hon känt sig hotad eller tvingad till den sexuella handlingen. Om teknisk eller annan muntlig bevisning saknas i de fallen är det svårt för åklagaren att få en fällande dom. Beroende på hur en samtyckesreglering utformas är det inte säkert att domstolarnas uppgift underlättas.

Det är i sammanhanget viktigt att poängtera att grundläggande rättssäkerhetskrav aldrig får efterges.

En våldtäktsbestämmelse baserad på bristande samtycke riskerar, med oförändrade regler avseende bevisbördans placering, att ytterligare sätta fokus på målsägandens agerande. Å andra sidan är det inte otänkbart att en genomtänkt och väl formulerad våldtäktsbestämmelse av sådan innebörd kan få andra positiva följder. Förtydliganden kan t.ex. göras rörande innebörden av befintliga beviskrav. Det är vidare möjligt att en sådan reglering kan leda till ökad anmälningsbenägenhet och i slutändan fler fällande domar. Frågan om en våldtäktsbestämmelse baserad på bristande samtycke bör därför bli föremål för ytterligare överväganden i en ny utredning.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda en våldtäktsbestämmelse baserad på bristande samtycke i enlighet med vad vi här anfört.

22. Hjälplost tillstånd, punkt 24 (fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om hjälplost tillstånd. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju306 yrkande 11, 2005/06:Ju392 yrkande 2 och 2005/06:Ju490 samt avslår motion 2005/06:Ju388.

Ställningstagande

Rekvisitet ”hjälplost tillstånd” i 6 kap. 1 § andra stycket brottsbalken bör mjukas upp. Att mjuka upp det rekvisitet skulle möjliggöra att straffstadgandet fångar upp vissa situationer som nu riskerar att falla utanför våldtäktsbestämmelsens tillämpningsområde. För att uppnå detta skall lagtexten i 6 kap. 1 § andra stycket ändras så att den även omfattar situationer där offret befunnit sig ”i en särskilt utsatt situation”. Det finns åtskilliga fall där offret inte vågat eller kunnat säga nej till att genomföra en sexuell handling trots att hon inte befunnit sig i ett hjälplost tillstånd. Sådana situationer är enligt vår mening ändå klart straffvärda och skulle omfattas av den utvidgade våldtäktsbestämmelse som vi föreslår.

Det får ankomma på regeringen att snarast återkomma till riksdagen med förslag till en utvidgning av tillämpningen av våldtäktsparagrafens andra stycke i enlighet med vad vi här anfört.

23. Sexuell handling med tvångsprostituerad, punkt 25 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om sexuell handling med tvångsprostituerad. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju392 yrkande 3 och 2005/06:Ju532 yrkande 9.

Ställningstagande

En stor del av de kvinnor som smugglas till Sverige av cyniska människohandlare tvingas prostituera sig och lever ständigt under hot. Jag menar att den som köper sex av en prostituerad, medveten om att hon tvingats till det, skall kunna dömas för våldtäkt. Den sexköpare som på detta sätt utnyttjar och ytterligare kränker dessa kvinnor med sitt agerande skall inte kunna fly undan sitt berättigade straffrättsliga ansvar genom att skylla på människohandlarna. Straffvärdet är avsevärt högre än det som blir aktuellt som påföljd för överträdelse av sexköpsförbudet.

Det ankommer på regeringen att snarast återkomma med ett lagförslag i enlighet med vad jag här anfört.

24. Gärningsmannaskapet vid våldtäkt, punkt 26 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om gärningsmannaskapet vid våldtäkt. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju532 yrkande 13.

Ställningstagande

Det behövs en översyn av våldtäktsbestämmelsens gärningsmannabegrepp. Vid en gruppvåldtäkt kan i dagsläget endast de som genomfört samlaget eller annan med samlag jämförlig handling dömas som gärningsmän. Övriga personer som deltagit i övergreppet kan endast dömas för medhjälp till huvudbrottet eller som gärningsmän avseende annat brott, trots att deras handlande kanske varit en nödvändig förutsättning för våldtäktens fullbordan. Jag menar att samtliga personer som deltar i ett sådant övergrepp, oavsett vars och ens specifika handlande, skall kunna dömas för våldtäkt.

Det får ankomma på regeringen att tillsätta en utredning i enlighet med vad jag här anfört.

25. Grooming, punkt 29 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om grooming. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06: Ju399 yrkande 1, 2005/06:Ju425 och 2005/06:Ju475 yrkande 5 och bifaller delvis motionerna 2005/06:Ju399 yrkande 2 och 2005/06:Ju429.

Ställningstagande

Det stora antalet ungdomsportaler på Internet används, tyvärr, även av vuxna personer som söker tillfälliga sexuella kontakter med barn. Dessa vuxna visar inte sällan ett uttalat intresse för någon form av sexuell handling med barn utan att någon form av ersättning utlovas eller ens diskuteras. Svensk lag kriminaliserar inte sådana kontaktförsök. För att ytterligare

stärka det straffrättsliga skyddet för barn bör vuxnas kontaktförsök med barn på Internet som syftar till sexuella handlingar kriminaliseras. Det nya brottet skall inte innehålla något krav på att ersättning utlovas eller utges av den vuxne till barnet. I England har liknande beteenden som åtföljs av att den vuxne påbörjar en resa för att träffa barnet i vissa syften, s.k. grooming, kriminaliserats.

Vi anser också att sajtägarnas ansvar för att motverka grooming skall utökas. Den som äger en sajt för och med barn har ett ansvar för barnens säkerhet. Detta arbete måste självklart ske med beaktande av skyddet för sajtägarens m.fl. grundläggande fri- och rättigheter.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

26. Rån, punkt 30 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rån. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04: MJ61, 2004/05:Ju389, 2005/06:Ju208, 2005/06:Ju379 yrkande 16 och 2005/06:Ju543 yrkande 7 i denna del och bifaller delvis motion 2005/06: Ju280.

Ställningstagande

Det blir allt vanligare att skjutvapen och vapenattrapper används i samband med rån. De brottsoffer som utsätts för ett rån som sker medelst ett skjutvapen eller en vapenattrapp upplever ofta ett dödligt hot. Mot den bakgrunden finns det anledning att se ännu allvarligare på sådana brott. Rån som begås med hjälp av skjutvapen eller vapenattrapper skall sålunda alltid vara att rubricera som grova rån.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

27. Ekonomiska brott, punkt 31 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ekonomiska brott. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju227 och 2005/06:Ju228.

Ställningstagande

Vi välkomnade den översyn som gjorts av 11 kap. brottsbalken och stod även bakom de lagändringar i detta kapitel som genomfördes under föregående riksdagsår. Vi anser emellertid att mer av de förslag som lämnades i Borgenärsbrottsutredningens slutbetänkande (SOU 1996:30) borde ha genomförts. Vi saknar det helhetsgrepp som utredaren tagit på problemen. Som exempel på sådant som vi saknar i propositionen kan nämnas utredarens förslag att en gäldenär skall kunna dömas för oredlighet mot borgenärer även i fall då det inte går att bevisa att denne varit på obestånd vid åtgärden, om svårigheten att styrka obestånd beror på ett åsidosättande av bokföringsskyldigheten.

Vi anser även att det bör ske en samordning av de lagar som främst används i kampen mot ekonomisk brottslighet. Detta är viktigt från såväl effektivitetssynpunkt som rättsäkerhetssynpunkt.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

28. Trolöshet mot huvudman, punkt 32 (v)

av Rolf Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om trolöshet mot huvudman. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju420 yrkande 3.

Ställningstagande

I bolagsstyrelser och liknande uppstår ibland problem på grund av att en eller flera ledamöter missbrukar sin ställning och därigenom skadar huvudmannen. Det kan i vissa fall vara svårt att utreda dessa brott på grund av att myndigheterna inte har tillräcklig insyn i styrelserummen för att kunna styrka ett begånget brott. Situationer där man efter oegentligheter skyller på varandra eller kommer med bortförklaringar kan uppstå. Man bör därför undersöka dels om beviskraven kan sänkas, dels om en oakttsamhetsbestämmelse bör införas vid brottet trolöshet mot huvudman.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

29. Skadegörelse, punkt 33 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Johan Linander (c) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skadegörelse. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2005/06:Ju412 yrkande 1 och 2005/06:Ju488 yrkande 2.

Ställningstagande

Djurhållningen i Sverige uppfyller högt ställda krav. Trots det finns det djurrättsaktivister som har bestämt sig för att djurägarna agerar fel för att de i en fullt laglig näringsverksamhet håller djur. Främst är det pälsdjursnäringen som har drabbats av angrepp, men även företag som arbetar med t.ex. fjäderfä och äggproduktion har drabbats. Detta är oacceptabelt. De brott som djurrättsaktivisterna begår utgör ett stort hot både mot demokratin och mot näringsfriheten. En strategi bör tas fram för att öka skyddet för pälsdjursfarmare och andra näringsidkare som bedriver djurhållning, bl.a. måste påföljderna för de brott som djurrättsaktivisterna begår ses över och straffskärpningar övervägas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anfört.

30. Översyn av barnpornografilagstiftningen, punkt 34 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om översyn av barnpornografilagstiftningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So699 yrkande 41 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju505 yrkandena 1, 2 och 5.

Ställningstagande

All barnpornografi är i dag inte olaglig. Det är t.ex. inte olagligt med s.k. anspelningspornografi, dvs. unga människor som är över 18 år men som ser betydligt yngre ut och som agerar inom sammanhang som skall uppfattas som barnlika och där utför sexuella handlingar. Anspelningspornografi bör enligt min mening vara straffbart. Jag anser också att straffsatsen för

barnpornografibrott är för låg och bör ses över. Den som är barnpornografimissbrukare måste dock samtidigt få hjälp och stöd för att bli av med sitt missbruk.

Det får ankomma på regeringen att utarbeta tilläggsdirektiv till den pågående utredningen för att beakta vad jag nu anför.

31. Barnpornografibrottets åldersrekvisit, punkt 35 (m, fp, kd, c, mp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om barnpornografibrottets åldersrekvisit. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2005/06:Ju223, 2005/06:Ju281, 2005/06:Ju393, 2005/06:Ju397, 2005/06:Ju402 yrkande 5, 2005/06:Ju439 yrkande 2, 2005/06:Ju475 yrkande 2, 2005/06:Ju491, 2005/06:Ju505 yrkande 3, 2005/06:Ju520, 2005/06:Ju532 yrkande 17 och 2005/06:Ju558.

Ställningstagande

Barnpornografibrottets åldersrekvisit har kritiserats för att vara otydligt och har föranlett tillämpningsproblem för domstolarna. Det finns underrättsavgöranden med påpekanden om behov av förtydliganden i denna del. Vi menar att det behövs en översyn av rekvisitet för att barn under 18 år skall omfattas av bestämmelsen oavsett om de ser äldre ut.

Det får ankomma på regeringen att snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi här anför.

32. Barnpornografi på Internet, punkt 36 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om barnpornografi på Internet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju439 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:Ju516.

Ställningstagande

I Sverige är det inte olagligt att titta på barnpornografi på Internet. Eftersom materialet inte lagras på datorns hårddisk anses man inte inneha det och man kan därför inte fällas enligt svensk lag. Detta innebär att man kan ta del av det barnpornografiska utbudet som finns tillgängligt på Internet så länge man inte laddar ned det till sin egen hårddisk.

Det finns också sidor där man kan byta filer med varandra. Man måste själv ha ett antal bilder eller filmer att tillhandahålla för att få tillgång till ett sådant nätverk. Det inkluderar alltså också ”spridning” av barnpornografi men eftersom man i juridisk mening inte innehar den, enligt svensk lag, kan man inte heller åtalas för spridning. I flera andra länder har man redan en lagstiftning som täcker denna teknik att lagra datafiler med barnpornografiskt innehåll. Det är hög tid att vi får det i Sverige också.

Det får ankomma på regeringen att skyndsamt låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag här anfört.

33. Preskriptionstid för barnpornografibrott, punkt 37 (m, fp, kd, c, mp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om preskriptionstid för barnpornografibrott. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju475 yrkande 3 och bifaller delvis motionerna 2005/06:Ju505 yrkande 4 och 2005/06:Ju518.

Ställningstagande

Barn som blivit utsatta för övergrepp och fotograferade i samband med detta riskerar att drabbas av att dessa bilder cirkulerar på Internet under mycket lång tid. Det medför en ytterligare mycket allvarlig kränkning av barnet. Genom en förlängd preskriptionstid ges bättre möjligheter att lagföra de personer som ursprungligen spridit barnpornografien. Preskriptionstiden för barnpornografibrott bör därför förlängas på motsvarande sätt som gäller för vissa sexualbrott mot barn, dvs. preskriptionstiden skall börja löpa först när barnet fyller eller skulle ha fyllt arton år.

Det får ankomma på regeringen att snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi här anfört.

34. Skadestånd vid spridning av barnpornografi, punkt 38 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skadestånd vid spridning av barnpornografi. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju475 yrkande 4.

Ställningstagande

Spridning av barnpornografi utgör en allvarlig integritetskränkning av det avbildade barnet. Barnet bör kunna få kompensation för denna kränkning. Den som sprider barnpornografi bör därför vara skyldig att betala skadestånd till det avbildade barnet.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi här anför.

35. Brottsofferfond avseende barnpornografibrott, punkt 39 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om brottsofferfond avseende barnpornografibrott. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju475 yrkande 7.

Ställningstagande

Det bör inrättas en särskild fond vars medel skall användas bl.a. för identifiering av och behandling för och skadestånd till barn som utsatts för barnpornografibrott. Fonden bör lämpligen finansieras genom att de som döms för barnpornografibrott där barnet ännu inte är identifierat betalar en avgift till fonden. Storleken på avgiften kan relateras till antalet bilder som barnpornografibrottet omfattar. Barn som senare identifieras bör kunna få skadestånd direkt ur fonden.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi här anfört.

36. Upplopp, punkt 40 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om upplopp. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: Ju352 yrkande 25 och 2005/06:Ju543 yrkande 12 i denna del och bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju314 och 2005/06:Ju367 yrkande 1.

Ställningstagande

På senare tid har vi sett ett antal angrepp mot demokratin och det öppna samhället. Det rör allt från stenkastning vid offentliga möten till hot och våld mot folkvalda politiker. Vikten av att bekämpa sådana angrepp kan inte underskattas. En rad åtgärder måste därför vidtas. Brottsbalkens bestämmelser om upplopp respektive våldsamt upplopp är ålderdomligt formulerade. De tillkom under en annan tidsanda då helt andra samhällsförhållanden rådde. Detta har medfört problem vid tillämpningen av bestämmelserna, inte minst i samband med EU-toppmötet i Göteborg och efterföljande rättegångar. Enligt vår mening måste regeringen därför omgående se över bestämmelserna om upplopp respektive våldsamt upplopp.

Det får ankomma på regeringen att skyndsamt låta utreda frågan.

37. Upplopp, punkt 40 (v, mp)

av Rolf Olsson (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om upplopp. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: Ju314 och 2005/06:Ju367 yrkande 1 och bifaller delvis motionerna 2004/05: Ju352 yrkande 25 och 2005/06:Ju543 yrkande 12 i denna del.

Ställningstagande

Efter händelserna i Göteborg under toppmötet sommaren 2001 har en diskussion om brottsbalkens regler vad gäller upplopp och våldsamt upplopp väckts. De ställningstaganden vad gäller påföljdsvalet som Högsta domstolen gjort i flera domar visar att lagstiftningen är otydlig och ger ett alltför brett tolkningsutrymme. Lagstiftningen är i sin formulering mycket ålderdomlig och de vägledande förarbeten som finns lämpar sig inte för situationer som kan uppstå i ett modernt samhälle. Bestämmelserna måste ses över.

Det får ankomma på regeringen att skyndsamt låta utreda frågan.

38. Straffskärpning vid brott som hotar demokratin, punkt 41 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om straffskärpning vid brott som hotar demokratin. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju543 yrkande 12 i denna del och bifaller delvis motion 2004/05:Ju352 yrkande 24.

Ställningstagande

Skyddet för demokratin och enskildas fri- och rättigheter måste enligt vår mening förstärkas. Detta kan t.ex. ske genom att en ny straffskärpningsgrund som tar sikte på brottslighet som hotar demokratiska värden införs i 29 kap. 2 § brottsbalken samt genom att straffen för dem som genom våld eller hot inskränker enskildas yttrandefrihet i samband med demonstrationer skärps.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

39. Djurplågeri, punkt 45 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om djurplågeri. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju384 yrkande 5 och avslår motion 2004/05:Ju322.

Ställningstagande

Djur som utsätts för övergrepp har endast staten som för deras talan i mål om djurplågeri. Avstår staten så finns det ingen som värnar djuren i den processen. Den finansiella risken som djurplågaren tar vid djurplågeriet blir då försvinnande liten och konkretiseras endast om kommunal tillsynsmyndighet förbjuder djurhållaren att fortsätta ha djur. Jag anser mot denna bakgrund att den som döms för djurplågeri skall betala skadestånd till en särskild fond för arbete med plågade djur.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda denna fråga och återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

40. Övergrepp i rättssak, punkt 46 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om övergrepp i rättssak. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju489 yrkande 23.

Ställningstagande

På senare tid har antalet övergrepp i rättssak ökat. Det är ytterst allvarligt om vittnen drar tillbaka sina vittnesmål efter hot, och det finns därför skäl att förstärka skyddet för vittnen och målsägande. Jag anser att brottet övergrepp i rättssak måste bedömas ännu allvarligare än i dag. En straffskärping är angelägen.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag här anför.

41. Underlåtenhet att bistå nödställd, punkt 49 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om underlåtenhet att bistå nödställd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju438 och bifaller delvis motionerna 2005/06:Ju245 och 2005/06:Ju448.

Ställningstagande

I svensk rätt finns ingen allmän skyldighet att vara verksam för att avslöja eller hindra brott. Det finns inte heller någon allmän skyldighet i svensk rätt att bistå personer som befinner sig i livsfara eller i allvarlig fara för sin hälsa.

Straffansvarsutredningen (SOU 1996:185) föreslog att reglerna om underlåtenhet att avslöja eller hindra brott skulle ändras så att det för straffansvar skulle krävas att den straffbelagda gärningen helt eller delvis kunnat förhindras genom den handlingspliktiges agerande. Det straffbelagda området föreslogs dessutom ändrat till att avse straffbelagd gärning i stället för brott samt att rekvisitet utan fara för ”närstående” skulle bytas ut mot utan fara för ”annan”. Vidare föreslog utredningen att ett straffrättsligt ansvar skulle införas för den som underlåter att tillkalla hjälp eller att försöka rädda eller på annat sätt bistå en nödställd person som befinner sig i allvarlig fara för liv eller hälsa eller i en därmed jämförlig utsatt situation. I ringa fall skulle, enligt förslaget, inte dömas till ansvar och inte heller om ett ingripande inte kunde ske utan fara för den ingripande eller någon annan. Som en allmän förutsättning för ansvar föreslogs att ett ingripande skäligen kunde begäras med hänsyn till omständigheterna. För brottet föreslogs straff i form av böter eller fängelse i högst två år.

Det har på senare tid uppmärksammats fall där personer har undvikit att ingripa vid grova brott. Jag anser att sådan underlåtenhet är helt oacceptabel.

I flera andra länder, t.ex. Norge, har man lagstiftat mot underlåtenhet att hjälpa personer i fara. Jag anser att så bör ske även i Sverige. Arbetet med att utforma en sådan lagstiftning kan lämpligen ske med utgångspunkt i straffansvarsutredningens betänkande och den norska strafflagens bestämmelser på området.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda denna fråga och återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

42. Ekologiskt nödvärn och samvetsvägran, punkt 50 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ekologiskt nödvärn och samvetsvägran. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju277 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

De allmänna grunderna för ansvarsfrihet i 24 kap. brottsbalken bör kompletteras så att ett försök att avvärja ett pågående eller överhängande ingrepp i känsliga naturområden, t.ex. genom att kedja fast sig vid ett träd, omfattas av bestämmelserna om nödvärn. Nödvärnsrätten skall givetvis inte omfatta våld mot människor eller djur, inte heller skadegörelse av annans egendom.

Vidare bör det införas bestämmelser som gör det möjligt för en enskild att vägra att utträta vissa arbetsuppgifter, t.ex. sådana uppgifter som kan skada känsliga naturmiljöer eller sådana som direkt eller indirekt kan främja rasistiska organisationers verksamhet, utan att detta får konsekvenser för den enskilde.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag nu anfört.

43. Preskription av mord, punkt 51 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om preskription av mord. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju358, 2005/06:Ju211, 2005/06:Ju233, 2005/06:Ju279, 2005/06:Ju327, 2005/06:Ju372 yrkande 2, 2005/06:Ju404 yrkande 1 och 2005/06:Ju522 samt bifaller delvis motion 2005/06:Ju535 yrkande 1.

Ställningstagande

I dag preskriberas mord efter 25 år. Att en mördare efter 25 år går fri upplevs av många som stötande, särskilt som man i dag med hjälp av modern teknik, t.ex. DNA, kan klara upp mordfall även om lång tid förflutit sedan brottet begicks. Det är viktigt att brott klaras upp, inte minst för att anhöriga till brottsoffret skall kunna gå vidare. Ett slopande av preskriptionstiden för mord skickar också en signal till eventuella förövare att de aldrig skall kunna känna sig säkra.

Det får ankomma på regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

44. Preskription av grova brott, punkt 52 (fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om preskription av grova brott. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju245, 2004/05:Ju412 yrkande 7, 2004/05:Ju458, 2004/05:Ju462 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju317, 2005/06:Ju339, 2005/06:Ju404 yrkande 2, 2005/06:Ju460 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju480 yrkande 14 och 2005/06:Ju543 yrkande 4.

Ställningstagande

I Sverige finns det i dag ett stort antal ouppklarade grova våldsbrott. Många brottsoffer och deras anhöriga väntar på en rättslig upprättelse. I takt med att den rättsmedicinska forskningen och tekniken i övrigt gör framsteg måste även de straffrättsliga preskriptionsreglerna ses över. I dag är möjligheterna att binda en gärningsman till brottet genom tekniska bevis betydligt större än när dagens preskriptionsbestämmelser tillkom.

Längre preskriptionsregler för de grövsta brotten innebär inte att rättssäkerheten sätts ur spel. Vid en rättslig prövning i domstol skall även fortsättningsvis bevisning värderas varsamt när det gått många år sedan ett brott begåtts. En reform av de straffrättsliga preskriptionsreglerna skall inte heller få någon retroaktiv verkan.

Det finns mot denna bakgrund anledning att se över om dagens preskriptionstider för de grövsta brotten bör förlängas. Det får ankomma på regeringen att låta utreda dessa frågor och snarast återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

45. Preskriptionstid för sexualbrott, punkt 53 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om preskriptionstid för sexualbrott. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju483 yrkande 6 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju372 yrkande 1.

Ställningstagande

Barn som utsätts för sexuella övergrepp förtränger ofta det inträffade. Det kan medföra att brottet inte uppdagas förrän långt senare, kanske inte förrän i vuxen ålder. I vuxen ålder kan ytterligare tid behövas för att överväga anmälan av brottet. Detta motiverar en utredning där man ser över behovet av en eventuell förlängning av preskriptionstiden, alternativt ett borttagande av preskriptionstiden för sexuella övergrepp mot barn.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad jag nu anför.

46. Preskriptionstid för olovlig skogsavverkning, punkt 55 (fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om preskriptionstid för olovlig skogsavverkning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05: MJ508 yrkande 26.

Ställningstagande

I dag kan ny teknik i form av t.ex. satellitfotografering användas för att bl.a. kartlägga tillståndet i skogen. Satellitfotograferingen kan också vara användbar för att kontrollera olagliga avverkningar. På grund av den korta preskriptionstiden på två år hinner skogsvårdsstyrelse och miljöåklagare sällan med att handlägga ärenden som rör olovliga skogsavverkningar. Vi anser mot denna bakgrund att preskriptionstiderna för brott mot skogsvårdslagen bör förlängas.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan och återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser vad vi nu anför.

47. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett reformerat straffsystem. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: Ju259, 2004/05: Ju352 yrkandena 7 och 12–14, 2005/06: Ju410 yrkandena 1 och 7–9 samt 2005/06: Ju530 yrkandena 1–3, 5–7 och

18, bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju330 yrkande 1, 2004/05:Ju369, 2004/05:Ju398, 2004/05:Ju412 yrkande 11, 2004/05:Ju442 yrkande 3, 2004/05:Ju457, 2005/06:Ju480 yrkande 13, 2005/06:Ju532 yrkandena 23 och 33 samt 2005/06:Ju543 yrkandena 8 och 10 samt avslår motionerna 2004/05:Ju424 yrkande 2, 2005/06:Ju333 yrkande 1 och 2005/06:Ju384 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen och regeringen måste anlägga en ny syn på kriminalpolitiken. Enligt vår mening måste samhället sluta att tolerera våld och brott och i stället utgå från allmänhetens rätt till trygghet. Samhällets reaktioner mot brott skall kännetecknas av tydlighet, proportionalitet och medkänsla för såväl brottsoffrens som gärningsmännens livssituation. Ett tydligt mål med påföljdssystemet måste vara att påverka den dömda att bryta sin kriminalitet och komma till rätta med de orsaker som ligger bakom denna.

Enligt vår uppfattning uppvisar det svenska påföljdssystemet en rad brister. De fastlagda straffskalorna i kombination med bestämmelserna för påföljdsbestämning och straffmätning har lett till en domstolspraxis som inte sällan strider mot medborgarnas uppfattning om lämpliga straffnivåer. För att komma till rätta med de brister som finns och åstadkomma ett mer proportionerligt påföljdssystem anser vi att en rad åtgärder bör vidtas.

Genom att komplettera 29 kap. brottsbalken med en föreskrift om att straffskalan skall utnyttjas i större utsträckning vid fastställande av det enskilda brottets straffvärde kommer de utdömda påföljderna i högre grad att stå i överensstämmelse med det allmänna rättsmedvetandet. Straffskalorna kan lämnas orörda, men straffvärdet för den enskilda gärningen skärps.

Påföljdssystemet måste förtydligas. Domstolen skall som huvudpåföljd döma ut böter eller fängelse, som kan vara villkorligt. I påföljden villkorligt fängelse skall dagens övriga påföljder ingå, t.ex. skyddstillsyn och samhällstjänst. Den som fått förtroende att avtjäna sitt straff genom villkorligt fängelse i förening med skyddstillsyn eller samhällstjänst skall sköta sina åligganden. Misskötsel skall få snabba och tydliga konsekvenser. Påbörjas inte samhällstjänsten inom en månad från det att domen vunnit laga kraft eller missköts den skall det alternativa fängelsestraff som fastställts verkställas.

Det skall vara domstolen som fattar beslut om ett fängelsestraff skall få avtjänas genom intensivövervakning med elektronisk kontroll, s.k. fotboja. Detta skall vara en påföljd som sorterar under villkorligt fängelse.

Enligt vår mening skall varje brott avspeglas i straffet på ett klarare sätt än vad som sker i dag. Återfall i brottslighet av samma art och svårhet måste på ett tydligt sätt leda till straffskärpningar.

Straffskalorna bör ses över för att utreda om de behöver justeras för vissa brott för att möjliggöra frihetsberövande åtgärder.

Det får ankomma på regeringen att till riksdagen återkomma med lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

48. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Torkild Strandberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett reformerat straffsystem. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju412 yrkande 11, 2005/06:Ju480 yrkande 13 och 2005/06:Ju543 yrkandena 8 och 10, bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju259, 2004/05:Ju330 yrkande 1, 2004/05:Ju352 yrkandena 7, 12 och 14, 2004/05:Ju442 yrkande 3, 2005/06:Ju410 yrkandena 1 och 7 samt 2005/06:Ju532 yrkande 33 och avslår motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 13, 2004/05:Ju369, 2004/05:Ju398, 2004/05:Ju424 yrkande 2, 2004/05:Ju457, 2005/06:Ju333 yrkande 1, 2005/06:Ju384 yrkande 9, 2005/06:Ju410 yrkandena 8 och 9, 2005/06:Ju530 yrkandena 1–3, 5–7 och 18 samt 2005/06:Ju532 yrkande 23.

Ställningstagande

Generellt sett är längre och hårdare straff ingen effektiv lösning på brottsligheten. Det finns dock skäl att se den organiserade brottsligheten som ett undantag. Gentemot dessa kriminella finns det anledning att anta att längre straff skulle kunna vara brottsförebyggande. Redan i dag (29 kap. 2 § 6 brottsbalken) finns det utrymme för att vid straffmätningen väga in huruvida det aktuella brottet varit ”ett led i en brottslig verksamhet som varit särskilt noggrant planlagd eller bedrivits i stor omfattning och i vilken den tilltalade spelat en betydande roll”. Vi menar att brotten som personerna i de välorganiserade ligorna ligger bakom skall generera ett högre straffvärde än när en i och för sig lika grov brottslig gärning begås men utan koppling till organiserad brottslighet. Vi anser därför att organiserad brottslighet straffrättsligt bör kunna betraktas som en än mer försvårande omständighet än i dag.

Det finns en begränsad grupp personer som står för en mycket stor andel av brottsligheten. Mot den bakgrunden kan det te sig stötande för allmänheten att återfallsförbrytare i vissa fall får en betydande straffrabatt eller slipper åtal för mindre förseelser. Enligt vår mening bör i stället brottslingar som vid upprepade tillfällen återfaller i likartad brottslighet successivt och systematiskt ådömas allt längre straff.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

49. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett reformerat straffsystem. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju330 yrkande 1 och 2005/06:Ju532 yrkandena 23 och 33, bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju259, 2004/05:Ju352 yrkandena 13 och 14, 2004/05:Ju369, 2004/05:Ju442 yrkande 3 och 2005/06:Ju543 yrkande 8 och avslår motionerna 2004/05:Ju352 yrkandena 7 och 12, 2004/05:Ju398, 2004/05:Ju412 yrkande 11, 2004/05:Ju424 yrkande 2, 2004/05:Ju457, 2005/06:Ju333 yrkande 1, 2005/06:Ju384 yrkande 9, 2005/06:Ju410 yrkandena 1 och 7–9, 2005/06:Ju480 yrkande 13, 2005/06:Ju530 yrkandena 1–3, 5–7 och 18 samt 2005/06:Ju543 yrkande 10.

Ställningstagande

Straffrätten bör utgå från alla människors ansvar för sina handlingar och skyldighet att följa lagen i vårt demokratiska samhälle. För att stärka medborgarnas förtroende och vilja att efterleva lagarna måste rättssamhället i ord och handling visa att brott inte accepteras.

Enligt min mening är det viktigt att det i lagstiftningen klart markeras att det inte är acceptabelt med återupprepad brottslighet. Jag anser därför att det på ett tydligare sätt skall framgå av brottsbalken att det är att se som en försvärande omständighet när en brottsling vid upprepade tillfällen återfaller i likartad brottslighet.

Brott mot liv och hälsa är den mest förkastliga typen av brottslighet. Detta bör tydligare komma till uttryck i straffskalorna, särskilt i jämförelse med straffskalorna för t.ex. egendomsbrott.

Det får ankomma på regeringen att till riksdagen återkomma med lagförslag som tillgodoser vad jag nu anför.

50. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (mp)

av Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 56 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ett reformerat straffsystem. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju424 yrkande 2 och 2005/06:Ju384 yrkande 9, bifaller delvis motion 2005/06:Ju333 yrkande 1 och avslår motionerna 2004/05:

Ju259, 2004/05:Ju330 yrkande 1, 2004/05:Ju352 yrkandena 7 och 12–14, 2004/05:Ju369, 2004/05:Ju398, 2004/05:Ju412 yrkande 11, 2004/05:Ju442 yrkande 3, 2004/05:Ju457, 2005/06:Ju410 yrkandena 1 och 7–9, 2005/06:Ju480 yrkande 13, 2005/06:Ju530 yrkandena 1–3, 5–7 och 18, 2005/06:Ju532 yrkandena 23 och 33 samt 2005/06:Ju543 yrkandena 8 och 10.

Ställningstagande

Inlåsning och inkapacitering kan under vissa omständigheter vara av nöden tvungen. Det får dock aldrig vara så att en dömd brottsling placeras i fängelse av slentrian eller i brist på andra mer effektiva alternativ, lika lite som att vistelsen på institution inte medför vård, behandling eller försök till åtgärdande av brottets orsaker. En vistelse inom lås och bom riskerar då att förvärpa den dömdes situation så att han eller hon vid fri- eller hemgång är en betydligt farligare och mer aggressiv person än vid intagningen.

Det finns alternativ till fängelse; det handlar om användande av s.k. elektronisk intensivövervakning (fotboja), skyddstillsyn m.m. Jag anser dock att det nu är dags att göra en generell och övergripande översyn av hela påföljdssystemet, med fokus på att avgöra vilka påföljder som kan vara mest effektiva för samhällets och den enskildes del.

Det får ankomma på regeringen att låta utreda frågan om ett nytt påföljds-system med den inriktning som jag nu anför.

51. Samhällstjänst, punkt 57 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 57 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om samhällstjänst. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju466 yrkande 12.

Ställningstagande

Det är angeläget att domstolarna i landet har en gemensam praxis vad gäller utdömmande av samhällstjänst. Den utvärdering som Brå har gjort av samhällstjänst som påföljd är bra men inte tillräcklig. Brå:s utvärdering bör kompletteras med uppgifter om hur olika domstolar tillämpar bestämmelserna om samhällstjänst för att utröna om det finns några skillnader över landet och i så fall orsakerna till dessa.

Det får ankomma på regeringen att låta komplettera Brå:s utvärdering i linje med vad jag nu anför.

52. Psykiskt störda lagöverträdare, punkt 58 (fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om psykiskt störda lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju412 yrkande 3, 2004/05:Ju470 yrkandena 1–5, 2005/06:Ju477 yrkandena 2–5, 2005/06:Ju496 yrkandena 5–9, 2005/06:Ju529 yrkande 37 och 2005/06:Ju543 yrkande 3 och avslår motionerna 2004/05:Ju239, 2004/05:Ju298, 2004/05:Ju422, 2004/05:So430 yrkandena 1 och 9, 2005/06:So548 yrkandena 1 och 9 samt 2005/06:So646 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att det finns behov av en reformerad lagstiftning vad gäller de psykiskt störda lagöverträdarna. Avvägningen mellan samhällsskydd, vård för gärningsmannen och respekt för brottsoffer måste balanseras bättre än i dag.

En ny inriktning krävs och Psykansvarskommitténs förslag till en reformerad reglering är ett steg i rätt riktning. Enligt vår mening bör alla som är tillräkneliga ta ansvar för sina handlingar och dömas till ett tidsbestämt straff för sitt brott. Överlämnande till rättspsykiatrisk vård skall avskaffas som särskild påföljd. I stället skall alla psykiskt störda lagöverträdare få sitt vårdbehov tillgodosett, oavsett störningens, sjukdomens eller skadans grad eller art. Samhällsskyddsåtgärder skall kunna komma i fråga i de fall samhällets intresse av skydd gör sig starkt gällande. Reglerna om samhällsskyddsåtgärder måste därvid utarbetas så att de är rättssäkra och förutsebara.

Det får ankomma på regeringen att skynda på beredningen av Psykansvarskommitténs betänkande och snarast återkomma till riksdagen med förslag till ny lagstiftning som tillgodoser vad vi nu anför.

53. Psykiskt störda lagöverträdare, punkt 58 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 58 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om psykiskt störda lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:So646 yrkande 11, bifaller delvis motion 2005/06:Ju496

yrkande 7 och avslår motionerna 2004/05:Ju239, 2004/05:Ju298, 2004/05:Ju412 yrkande 3, 2004/05:Ju422, 2004/05:Ju470 yrkandena 1–5, 2004/05:So430 yrkandena 1 och 9, 2005/06:Ju477 yrkandena 2–5, 2005/06:Ju496 yrkandena 5, 6, 8 och 9, 2005/06:Ju529 yrkande 37, 2005/06:Ju543 yrkande 3 och 2005/06:So548 yrkandena 1 och 9.

Ställningstagande

Fängelseförbudet, som innebär att den som lider av en allvarlig psykisk störning inte får dömas till fängelse, strider mot det allmänna rättsmedvetandet och skall avskaffas. I stället bör psykiskt sjuka få den vård de behöver inom ramen för verkställigheten av utdömt fängelsestraff.

Det får ankomma på regeringen att till riksdagen återkomma med lagförslag som tillgodoser vad vi nu anfört.

54. Nedläggning av förundersökning, punkt 59 (m)

av Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 59 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om nedläggning av förundersökning. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:So595 yrkande 9.

Ställningstagande

Personer under behandling hos allmänpsykiatriker kan ibland begå brott. Det händer ofta att åklagare lägger ned sådana mål. Vi anser att detta är fel. Om den psykiatriska vården som en person får inte är tillräcklig och personen begår brott, kanske vederbörande skall dömas till annan vård. Vår uppfattning är att detta är en fråga som skall avgöras av domstol och inte av de enskilda åklagarna.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi nu anfört.

55. Likhet inför lagen, punkt 60 (fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Torkild Strandberg (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 60 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om likhet inför lagen. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2004/05:Ju316 yrkande 1, 2005/06:Ju333 yrkande 3 och 2005/06:Sf336 yrkande 50.

Ställningstagande

Enligt vår uppfattning är det oundgängligen nödvändigt att domstolarna åtnjuter förtroende hos alla människor i samhället. Sedan länge finns det en debatt om huruvida personer med utländsk bakgrund döms hårdare än andra vid jämförbara brott. Blotta misstanken om att det skulle vara så leder till ett minskat förtroende för rättsväsendet.

För att lyfta fram detta problem anser vi att regeringen snarast bör tillsätta en utredning som gör en jämförande studie av om rättstillämpningen skiljer sig åt när det gäller personer med invandrabakgrund och etniska svenskar.

56. Förverkande, punkt 62 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Jeppe Johnsson (m), Tor-kild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 62 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om förverkande. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: Ju480 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att regler om utvidgat förverkande skulle utgöra ett viktigt verktyg i kampen mot grov och ofta organiserad brottslighet, bl.a. eftersom det ofta är ekonomisk vinning som är drivkraften bakom sådan brottslighet.

Förverkandeutredningen lämnade redan år 1999 förslag till bestämmelser om utvidgat förverkande. Utredningsförslagen har ännu inte lett till lagstiftning. Detta är enligt vår uppfattning otillfredsställande, eftersom det finns ett beredningsunderlag för sådan lagstiftning och Sverige förbundit sig genom rambeslutet om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott att införa sådan lagstiftning. Det föreligger inget behov av att ytterligare utreda denna fråga.

Det får ankomma på regeringen att snarast återkomma till riksdagen med ett lagförslag om utvidgat förverkande.

Särskilda yttranden

1. Tvångsgifte, punkt 6 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Jag anser att föräldrar som gifter bort sina döttrar och söner bör kunna ställas till svars då deras barn gifts bort som barn eller blir bortgifta mot sin egen vilja. Eftersom regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera om gällande lagstiftning – i straffrättsligt avseende – erbjuder ett tillfredsställande skydd för barn mot tvångsäktenskap har jag valt att inte reservera mig.

2. Bristande samtycke grund för våldtäkt, punkt 23 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Vi utgår från att regeringen i den kommande översynen av sexualbrottslagstiftningen kommer att redovisa bl.a. utvecklingen av Europadomstolens praxis och sexualbrottslagstiftningen i våra grannländer i samtyckesfrågan. På det sättet blir frågan om en framtida samtyckesreglering av våldtäktsbrottet, vilket Vänsterpartiet eftersträvar på sikt, på ett naturligt sätt föremål för förnyade överväganden i samband med den aviserade utvärderingen. Mot denna bakgrund avstår vi från att reservera oss.

3. Bristande samtycke grund för våldtäkt, punkt 23 (mp)

Leif Björnlod (mp) anför:

Vi utgår från att regeringen i den kommande översynen av sexualbrottslagstiftningen kommer att redovisa bl.a. utvecklingen av Europadomstolens praxis och sexualbrottslagstiftningen i våra grannländer i samtyckesfrågan. På det sättet blir frågan om en framtida samtyckesreglering av våldtäktsbrottet på ett naturligt sätt föremål för förnyade överväganden i samband med den aviserade utvärderingen. Mot denna bakgrund avstår vi från att reservera oss.

4. Grooming, punkt 29 (mp)

Leif Björnlod (mp) anför:

Det stora antalet ungdomsportaler på Internet används, tyvärr, även av vuxna personer som söker tillfälliga sexuella kontakter med barn. Dessa vuxna visar inte sällan ett uttalat intresse för någon form av sexuell handling med barn utan att någon form av ersättning utlovas eller diskuteras. Svensk lag kriminaliserar inte sådana kontaktförsök. För att ytterligare stärka det straffrättsliga skyddet för barn bör vuxnas kontaktförsök med barn på Internet som syftar till sexuella handlingar kriminaliseras. Det nya brottet skall inte innehålla något krav på att ersättning utlovas eller utges

av den vuxne till barnet. I England har liknande beteenden som åtföljs av att den vuxne påbörjar en resa för att träffa barnet i vissa syften, s.k. grooming, kriminaliserats. Då frågan för närvarande är föremål för utredning väljer jag emellertid att inte reservera mig.

5. Barnpornografibrottets åldersrekvisit, punkt 35 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Straffansvaret för den som skildrar barn i pornografisk bild bör utvidgas till att omfatta exploatering av alla personer under 18 år samt personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad. Det åligger den som producerar pornografi att tillse att de medverkande är över 18 år. Då frågan om åldersrekvisitet vid barnpornografibrott för närvarande är föremål för utredning väljer jag emellertid att inte reservera mig.

6. Skadestånd vid spridning av barnpornografi, punkt 38 (mp)

Leif Björnlod (mp) anför:

Spridning av barnpornografi utgör en allvarlig integritetskränkning av det avbildade barnet. Barnet bör kunna få kompensation för denna kränkning. Den som sprider barnpornografi bör därför vara skyldig att betala skadestånd till det avbildade barnet. Då bestämmelserna om barnpornografi och anknytande lagstiftning för närvarande är föremål för utredning väljer jag emellertid att inte reservera mig.

7. Brottsofferfond avseende barnpornografibrott, punkt 39 (mp)

Leif Björnlod (mp) anför:

Det bör inrättas en särskild fond vars medel skall användas bl.a. för identifiering av och behandling för och skadestånd till barn som utsatts för barnpornografibrott. Fonden bör lämpligen finansieras genom att de som döms för barnpornografibrott där barnet ännu inte är identifierat betalar en avgift till fonden. Storleken på avgiften kan relateras till antalet bilder som barnpornografibrottet omfattar. Barn som senare identifieras bör enligt min mening kunna få skadestånd direkt ur fonden. Då bestämmelserna om barnpornografi och anknytande lagstiftning för närvarande är föremål för utredning väljer jag emellertid att inte reservera mig.

8. Ett reformerat straffsystem, punkt 56 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

De senare årens kraftiga ökning av fångpopulationen står på inget sätt i proportion till en ökning av brottsligheten. Ökningen beror i stället till stor del på en förlängning av strafftiderna. Samhällets sociala misslyckanden skjuts därigenom över på kriminalvården. Vi tjänar inget på att hålla män-

niskor inlåsta lång tid, varken i ekonomiskt hänseende eller ur ett brottsförebyggande perspektiv. Kriminalpolitiken bör ha som mål att antalet fångar skall minskas. Jag väljer att inte reservera mig i frågan då det inom Regeringskansliet har initierats ett arbete med en allmän översyn av påföljds-systemet. Jag förutsätter att regeringen beaktar vad jag nu anfört i det fortsatta arbetet.

9. Likhet inför lagen, punkt 60 (v)

Rolf Olsson (v) anför:

Det är nödvändigt att domstolarna åtnjuter förtroende hos alla människor i samhället. Sedan länge finns det en debatt om huruvida personer med utländsk bakgrund döms hårdare än andra vid jämförbara brott. Blotta misstanken om att det skulle vara så leder till ett minskat förtroende för rättsväsendet. Vänsterpartiet har länge efterfrågat en jämförande studie av om rättstillämpningen skiljer sig åt när det gäller personer med invandrarbakgrund och etniska svenskar. Jag har erfarit att ett uppdrag inom kort kommer att lämnas till Brå. Att så verkligen sker är mycket viktigt och Vänsterpartiet kommer även fortsättningsvis att noga följa frågan.

10. Juridiska personers straffansvar, punkt 61 (mp)

Leif Björnlod (mp) anför:

Med dagens lagstiftning finns det anledning att misstänka att mindre seriösa företag kan komma undan åtal för brott beroende på oklarheter om vem eller vilka fysiska personer som utsetts till ansvariga. På motsvarande sätt kan det vara lättare att finna de ansvariga personerna hos seriösa företag med klara och tydliga delegationsregler. Det skulle kunna betyda att medan seriösa företag får stå till svars för smärre brott kan mindre seriösa företag gå fria för betydligt allvarigare brott. Straffansvar för juridiska personer skulle enligt min mening bl.a. leda till effektivare rättstillämpning, bättre kostnadseffektivitet i lagföringen, rättvisare lagföring och bättre allmänpreventiva effekter. Mot bakgrund av att riksdagen nyligen beslutat om en utvidgning av tillämpningsområdet för systemet med företagsbot väljer jag emellertid att inte nu reservera mig i denna fråga.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motion väckt med anledning av skr. 2003/04:129

2003/04: MJ61 av Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att bekämpa brott mot företag och företagare.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05: Ju209 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges flagga.

2004/05: Ju233 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till skärpt lagstiftning i fråga om flaggbränning.

2004/05: Ju239 av Jan-Evert Rådström och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fängelsestraff även om en person döms till psykiatrisk vård.

2004/05: Ju245 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ta bort preskriptionstiden för grova brott.

2004/05: Ju259 av Bertil Kjellberg och Ulf Sjösten (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av 29 kap. brottsbalken.

2004/05: Ju277 av Gustav Fridolin (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av 24 kap. brottsbalken i enlighet med vad i motionen anförs om ekologiskt nödvärn.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i relevant lagstiftning enligt vad i motionen anförs om samvetsvägran.

2004/05:Ju293 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa hedersmotiv som en försvårande omständighet bland övriga faktorer för straffskärpning i brottsbalken.

2004/05:Ju298 av Hillevi Larsson (s):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en ändring av reglerna så att den slutna psykiatriska vård som kan följa av en dom aldrig får bli kortare än den fängelsestraff som skulle ha blivit resultatet om den dömde av domstolen betraktats som psykiskt frisk, samt att om patienten friskförklaras före strafftidens slut bör resterande tid avtjänas i fängelse.

2004/05:Ju314 av Rolf Olsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna om upplopp i 16 kap. 1 och 2 §§ BrB snarast skall ses över.

2004/05:Ju316 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att det skall göras en jämförande studie angående skillnader i rättstillämpning när det gäller personer med invandrar- eller minoritetsbakgrund och etniska svenskar.

2004/05:Ju322 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om straffsatsen för grovt djurplågeri enligt 16 § brottsbalken.

2004/05:Ju330 av Johan Linander m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att straffrätten bör utgå från alla människors ansvar för sina handlingar och skyldighet att följa lagen i vårt demokratiska samhälle.

2004/05:Ju351 av Gustav Fridolin m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av lagstiftning om människohandelsbrott i enlighet med vad i motionen anförs.

2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av effektiva och proportionella straff.
12. Riksdagen beslutar införa en ny regel om maximistraff vid tredje grova våldsbrottet, i enlighet med vad som anförs i motionen.

13. Riksdagen beslutar skärpa minimistraffen för rån samt grov miss-handel från ett till två år i enlighet med vad som anförs i motionen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-nen anförs om avskaffande av rabattsystemet vid påföljdsräkning.
24. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om att ändra brottsbalken 29:2 i enlighet med vad som anförs i motionen.
25. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning avseende en översyn av brottsbalken 16:1-2 i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ju354 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i brotts-balken i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ju358 av Kenneth Lantz (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om preskriptionstid för mord.

2004/05:Ju369 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändrad lagstiftning i fråga om väpnade rån mot butiker.

2004/05:Ju373 av Annika Qarlsson och Viviann Gerdin (båda c):

1. Riksdagen begär att regeringen gör en översyn av lagar som rör våld i förtryckande familjekulturer, s.k. hedersrelaterat våld.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-nen anförs om att den som medverkar till systematisk nedbrytning som leder till självmord begår en kriminell handling.

2004/05:Ju377 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att snarast tillsätta en utredning med uppdrag att se över möjlig-heten att införa strafflagstiftning som innebär att de föräldrar som gifter bort sitt barn kan ställas till svars.

2004/05:Ju379 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen beslutar att upphäva 18 kap. 2 § brottsbalken.

2004/05:Ju389 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla rån där hot med skjutvapen alternativt vapenattrapper förekommit skall klassas som grova.

2004/05:Ju398 av Patrik Norinder (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vardagsbrott och skärpning av påföljder.

2004/05:Ju412 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformering av påföljdssystemet gällande psykiskt störda lagöverträdare.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förlängning av preskriptionstiderna för grova brott.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om straffskärpningsgrunder vid grov, organiserad brottslighet.

2004/05:Ju422 av Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändringar i brottsbalken.

2004/05:Ju424 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för en utökad användning av alternativa påföljder.

2004/05:Ju435 av Börje Vestlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att könsidentitet skall nämnas i brottsbalkens straffskärpningsbestämmelse.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningsinsatser om brottsbalkens straffskärpningsbestämmelse.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om straffrättsligt förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att könsidentitet skall omfattas av brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp.

2004/05:Ju442 av Mikael Oscarsson (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att straffsatsen höjs vid återkommande stölder.

2004/05:Ju448 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp, v, c, mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att könsidentitet skall nämnas i brottsbalkens straffskärpningsbestämmelse.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningsinsatser om brottsbalkens straffskärpningsbestämmelse.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om straffrättsligt förbud mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att könsidentitet skall omfattas av brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp.

2004/05:Ju457 av Elizabeth Nyström och Maud Ekendahl (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brottsbalkens 29 kap. 5 §.

2004/05:Ju458 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att se över reglerna för den straffrättsliga preskriptionen.

2004/05:Ju462 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta bort preskriptionstiden vid alla brott där livstids fängelse ingår i straffskalan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att ta bort respektive förlänga preskriptionstider för andra brott än dem som har livstids fängelse i straffskalan.

2004/05:Ju466 av Peter Althin m.fl. (kd):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering av domar så att likhet inför lagen kan garanteras.

2004/05:Ju470 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en ny reglering av det straffrättsliga ansvaret för psykiskt sjuka lagöverträdare och formerna för ingripanden mot dem.

2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag till reform av regleringen av det straffrättsliga ansvaret för psykiskt sjuka lagöverträdare och formerna för ingripanden mot dem.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om principen om tillräknelighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ansvarsfrihet för de personer som begått brott men
som inte anses vara tillräkneliga.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av att alla psykiskt sjuka lagöverträdare får
sitt vårdbehov tillgodosett.

2004/05:Ju485 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Sverige inom EU skall harmonisera lagstift-
ningen mot människohandel och påskynda implementeringen.

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om straffskärpning vid övergrepp i rättssak.

2004/05:U257 av Lars Ohly m.fl. (v):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att könsidentitet skall nämnas i brottsbalkens 29
kap. 2 § 7 om försvårande omständighet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om utbildningsinsatser i brottsbalkens 29 kap. 2 § 7 om
försvårande omständighet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att sexuell läggning och könsidentitet skall omfattas
av brottsbalkens 16 kap. 9 § om olaga diskriminering.

2004/05:U306 av Sven Brus m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att se över frågan om straffsatserna samt brottsrekvi-
siten avseende människohandel för sexuella ändamål.

2004/05:So430 av Göran Lindblad och Ewa Björling (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att Psykansvarskommitténs betänkande ej kan läggas
till grund för en framtida reform.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att psykiskt sjuka personer måtte dömas till rättspsy-
kiatrisk vård i stället för fängelse.

2004/05:So595 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brott begångna av personer som vårdas inom allmänpsykiatri.

2004/05:MJ508 av Anita Brodén m.fl. (fp):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förlängning av preskriptionstiden för olaglig skogsavverkning.

2004/05:A352 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regeringens handläggning av ratificeringen av tilläggsprotokollet till FN:s konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet och förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Sk496 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottet förolämpning skall falla under allmänt åtal.

2005/06:Ju208 av Maud Ekendahl och Elizabeth Nyström (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla rån där hot med skjutvapen alternativt vapenattrapper förekommit skall klassas som grova.

2005/06:Ju211 av Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att slopa preskriptionstid för mord.

2005/06:Ju223 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen begär att regeringen låter göra en översyn av barnpornografilagstiftningen som innebär att skyddet för barn från att bli utnyttjade i pornografiska alster stärks i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:Ju227 av Ulf Sjösten och Bertil Kjellberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förändringar och preciseringar i 11 kap. brottsbalken.

2005/06:Ju228 av Ulf Sjösten och Bertil Kjellberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av samordning av lagar som används vid bekämpning av ekonomisk brottslighet.

2005/06:Ju233 av Carl-Axel Roslund (m):

Riksdagen beslutar att slopa preskriptionstiden för mord.

2005/06:Ju242 av Lars Tysklind och Liselott Hagberg (båda fp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till ändring av brottsbalken i syfte att införa en straffbestämmelse om otillbörlig påverkan.

2005/06:Ju244 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen beslutar i enlighet med vad som anförs i motionen att det subjektiva rekvisitet direkt uppsåt i 4 kap. 1 a § första stycket brottsbalken också skall anses föreligga när det med hänsyn till gärningsmannens faktiska koppling till och samröre med övriga led i människohandeln och till de faktiska omständigheterna i övrigt är rimligt att anta att gärningsmannen vid brottstillfället hade kunskap om att syftet med gärningen var att offret skulle utnyttjas för sexuella ändamål.

2005/06:Ju245 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om lag om ett straffrättsligt ansvar för underlåtenhet att bistå nödställd i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:Ju273 av Torsten Lindström (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till skärpt lagstiftning i fråga om flaggbränning.

2005/06:Ju279 av Ewa Thalén Finné (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa preskriptionstiden för mord.

2005/06:Ju280 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att när oladdade vapen eller attrapper används vid rån eller försök till rån bör gärningen bedömas som grovt brott.

2005/06:Ju281 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen om barnpornografi ändras och förtydligas så att alla är barn upp till fyllda 18 år.

2005/06:Ju295 av Anna Lilliehöök och Anita Sidén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regler mot missbruk av flaggor.

2005/06:Ju298 av Torsten Lindström (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av skärpta straff vid köp av sexuella tjänster.

2005/06:Ju306 av Maria Larsson m.fl. (kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen återkommer till riksdagen med en noggrann analys av frågan om bristande samtycke som grund för straffansvar vid våldtäktsbrott i relation till Europakonventionen.
11. Riksdagen beslutar om ändring av lydelsen av 6 kap. 1 § andra stycket brottsbalken så att uttrycket ”hjälplost tillstånd” ersätts av ”särskilt utsatt situation”, enligt vad i motionen anförs.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka trycket inom EU för att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att höja minimistraffet för människohandel för sexuella ändamål från två till fyra års fängelse.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen om människohandel för sexuella ändamål och begreppet ”otillbörliga medel”.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel.

2005/06:Ju317 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ta bort preskriptionstiden för grova brott.

2005/06:Ju318 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen utreder och lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att det blir straffbart för föräldrar att gifta bort minderåriga barn enligt vad i motionen anförs.

2005/06:Ju327 av Stefan Hagfeldt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om borttagandet av preskriptionstiden för mord.

2005/06:Ju333 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalpolitiken skall ha som mål att antalet fångar minskas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall göras en jämförande studie om skillnader i rättstillämpning när det gäller personer med invandrar- eller minoritetsbakgrund och etniska svenskar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sexuell läggning och könsidentitet skall omfattas av brottsbalkens bestämmelse i 5 kap. 5 § 4.

2005/06:Ju334 av Tina Acketoft (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av sexköpslagen.

2005/06:Ju339 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att se över reglerna för den straffrättsliga preskriptionen.

2005/06:Ju367 av Rolf Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna om upplopp i 16 kap. 1 och 2 §§ BrB snarast skall ses över.

2005/06:Ju369 av Åsa Torstensson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att sexualbrottslagen måste skärpas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen om sexualbrott skall omfatta ett samtyckekrav, annars är det våldtäkt.

2005/06:Ju372 av Ragnwi Marcelind (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att ta bort preskriptionstiden för sexualbrott.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att ta bort preskriptionstiden för mord.

2005/06:Ju379 av Anna Grönlund Krantz och Torkild Strandberg (båda fp):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rån skall kunna bedömas som grova även om ett icke skarpladdat vapen används.

2005/06:Ju380 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda hur den som medverkar till barnäktenskap skall kunna göras ansvarig i enlighet med straffrättsliga regler.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa hedersmotiv som en försvårande omständighet bland övriga faktorer för straffskärpning i brottsbalken.

2005/06:Ju381 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett konkret lagförslag mot systematisk förföljelse, stalking.

2005/06:Ju383 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster och införa brottet grovt sexköp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetet med att presentera en förändrad lagstiftning gällande människohandelsbrottet bör påskyndas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU skall verka för att harmonisera lagstiftningen mot människohandel och påskynda implementeringen.

2005/06:Ju384 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skadeståndsskyldighet för den som döms för djurplågeri och inrättande av en djurskyddsfond.
9. Riksdagen begär att regeringen låter utreda ett nytt påföljdssystem inom straffrätten.

2005/06:Ju388 av Veronica Palm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpning av sexualbrottslagen.

2005/06:Ju392 av Annika Qarlsso och Roger Tiefensee (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om att varje sexuell handling som inte bygger på samtycke skall vara straffbar.
2. Riksdagen beslutar att 6 kap. 1 § brottsbalken andra stycket skall ges följande lydelse: ”Detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i ett hjälplöst tillstånd eller i en särskilt utsatt situation”.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om att den som i ond tro haft sexuell umgänge med tvångsprostituerad bör kunna dömas för våldtäkt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om att en översyn av hur lagens intentioner skall tolkas när det gäller 15-årsgränsen.

2005/06:Ju393 av Annika Qarlsso (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om att en 18-årsgräns omedelbart skall tillföras barnpornografilagstiftningen.

2005/06:Ju394 av Ingemar Vänerlöv och Tuve Skånberg (båda kd):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om sådan ändring av lagen att försäljning av sexuella tjänster förbjuds.
2. Riksdagen begär att regeringen låter utreda lämpliga straffpåföljder, med inriktning på vård och rehabilitering i ändamålsenliga inrättningar, för försäljning av sexuella tjänster.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om en snabb gallring ur aktuella register när tilldömd vård är över.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om undantag från straffansvar för den prostituerade som anmäler sig själv för att få vård och hjälp att ta sig ur prostitutionen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om ett utbyggt system för vård- och rehabiliteringsinsatser för prostituerade som är i behov därav.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anför om obligatoriskt deltagande i rehabiliteringsprogram för den som döms för köp av sexuella tjänster, oavsett om påföljden är fängelse eller böter.

2005/06:Ju397 av Majléne Westerlund Panke (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrad skrivning i lagstiftningen om barnpornografibrott.

2005/06:Ju399 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kriminalisering av försök att via nätet söka sexkontakter med minderåriga.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om sajtägares ansvar.

2005/06:Ju402 av Rolf Olsson m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att straffansvaret för den som skildrar barn i pornografisk bild bör utvidgas till att omfatta exploatering av alla personer under 18 år samt personer vars pubertetsutveckling inte är fullbordad.

2005/06:Ju404 av Britt-Marie Lindkvist (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att preskriptionstiden för mord snarast tas bort.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över preskriptionstiden för våldsbrott, med målet att preskriptionstiden avskaffas för brott där den nya tekniken kan användas i bevishänseende för uppklarande av brotten.

2005/06:Ju410 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kriminalpolitiken: Svensk lag skall gälla; brott skall beivras och straffskalorna skall utnyttjas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att komplettera 29 kap. brottsbalken med en föreskrift om att hela straffskalan skall utnyttjas vid straffmätning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att huvudpåföljderna skall vara böter och fängelse.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkorligt fängelse, samhällstjänst och bötesbelopp.

2005/06:Ju411 av Karin Svensson Smith m.fl. (-, mp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring så att juridiska personer skall kunna ställas till svars för miljöbrott.

2005/06:Ju412 av Cecilia Widegren och Ulf Sjösten (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över straffskalan och tillämpningen av densamma för den typ av brott som omnämns i motionen.

2005/06:Ju413 av Martin Andreasson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av brottsrekvisiten för olovlig underrättelseverksamhet i form av flyktingspionage.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av straffsatserna för flyktingspionage.

2005/06:Ju415 av Maria Larsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbeta in lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster i brottsbalken som föreslås i 1998 års sexualbrottskommitté Sexualbrotten (SOU 2001:14).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att brottsbalkens generella regler om förverkande skall omfatta pengar som har överlämnats vid köp av sexuella tjänster.

2005/06:Ju420 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall utredas ifall en oaktsamhetsbestämelse kan införas vid brottet trolöshet mot huvudman.

2005/06:Ju421 av Torsten Lindström (kd):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till skärpt lagstiftning vid sexuella övergrepp på barn i enlighet med vad i motionen anförs.

2005/06:Ju425 av Rosita Runegrund och Ingemar Vänerlöv (båda kd):

Riksdagen begär att det införs ett förbud att i sexuella syften ta kontakt med barn under 15 år på Internet.

2005/06:Ju429 av Hillevi Larsson och Britt-Marie Lindkvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att det blir förbjudet för vuxna att göra närmanden mot barn via nätet och att det ses som en försvårande omständighet att ljuga om sin verkliga identitet för att vinna barnets förtroende.

2005/06:Ju438 av Peter Althin m.fl. (kd):

Riksdagen begär att regeringen snarast lägger fram förslag till riksdagen om en ny lag om utvidgat krav på ingripande vid brott m.m.

2005/06:Ju439 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en utvidgning av de legala möjligheterna att bekämpa barnpornografi via Internet.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med lagförslag där barndefinitionen överensstämmer med 1997 års barnpornografiutrednings förslag.

2005/06:Ju443 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återinföra ett generellt förbud för lärare att ha sexuellt umgänge med sina underåriga elever i åldern 15-18 år.

2005/06:Ju448 av Henrik Westman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta utreda förutsättningarna för att utvidga underlåtenhetsansvaret avseende brott.

2005/06:Ju460 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta bort preskriptionstiden vid alla brott där livstids fängelse ingår i straffskalan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att ta bort respektive förlänga preskriptionstider för andra brott än de som har livstids fängelse i straffskalan.

2005/06:Ju462 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

Riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med ett nytt lagrum mot stalking.

2005/06:Ju475 av Inger Davidson m.fl. (kd, m, fp, v, c, mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en skärpning och ett förtydligande av barnpornografibrottet vad gäller definitionen av barn.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlänga preskriptionstiderna för barnpornografibrott.

4. Riksdagens tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om skadestånd till brottsoffer för barnpornografi.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att införa ett förbud mot att i sexuella syften ta
kontakt med barn under 15 år på Internet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att en särskild brottsofferfond avseende barnporno-
grafibrott, bör inrättas.

2005/06:Ju477 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

2. Riksdagen begär att regeringen skyndsamt kommer med förslag till
reform av regleringen av det straffrättsliga ansvaret för psykiskt
sjuka lagöverträdare och formerna för ingripanden mot dem.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om begreppet tillräknelighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ansvarsfrihet för de personer som begått brott men
som inte anses vara tillräkneliga.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av att alla psykiskt sjuka lagöverträdare får
sitt vårdbehov tillgodosett.

2005/06:Ju480 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att införa utökade möjligheter till förverkande för att
komma åt pengar och andra tillgångar som förvärvats genom grov
brottslighet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att tydliggöra straffgrunden för deltagande i organi-
serad brottslighet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att förlänga preskriptionstiden för grova brott.

2005/06:Ju482 av Annelie Enochson (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att straffen för människohandel höjs markant.

2005/06:Ju483 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om preskriptionstider för sexualbrott mot barn.

2005/06:Ju484 av Peter Althin m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att motverka uppbyggandet av rasistiska och nazistiska organisationer.

2005/06:Ju488 av Jörgen Johansson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av de rättsliga påföljderna vid djurrättsattentat.

2005/06:Ju490 av Lars U Granberg och Birgitta Ahlqvist (båda s):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring av 6 kap. brottsbalken i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:Ju491 av Lars U Granberg och Birgitta Ahlqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om barnpornografibrott.

2005/06:Ju495 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hot mot förtroendevalda.

2005/06:Ju496 av Nina Lundström (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nytt lagrum gällande förföljelsesyndrom s.k. stalking.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om påföljder vid allvarlig psykisk störning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillräknelighet eller s.k. ansvarsförmåga åter bör vara ett krav för straffrättsligt ansvar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upphävt fängelseförbud och övriga inskränkningar i påföljdsvalet för psykiskt störda lagöverträdare som döms till brott.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bestämmelsen i 30 kap 6 § brottsbalken bör upphävas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhällsskyddsåtgärd bör införas i det straffrättsliga systemet.

2005/06:Ju501 av Birgitta Ohlsson och Christer Winbäck (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra det till ett brott att filma individer utan deras vetskap.

2005/06:Ju503 av Lars Lilja och Britta Rådström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt straff för grova dopningsbrott.

2005/06:Ju504 av Gudrun Schyman (-):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning i syfte att ytterligare förstärka sexualbrottslagstiftningen i överensstämmelse med Europakonventionens krav.

2005/06:Ju505 av Viviann Gerdin och Birgitta Sellén (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all hantering av barnpornografi skall förbjudas i vårt land.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att barnpornografi skall undantas från tryck- och yttrandefriheten i grundlagarna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att definitionen av barn fastställs enligt FN:s konvention.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlänga preskriptionstiden för barnpornografibrott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att översynen av lagstiftningen mot barnpornografi ges tilläggsdirektiv i enlighet med i motionen lämnade förslag.

2005/06:Ju513 av Hillevi Larsson och Veronica Palm (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om avskaffande av högmålsbrott.

2005/06:Ju516 av Anneli Särnblad och Per Erik Granström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stoppa barnpornografi.

2005/06:Ju518 av Eva Arvidsson och Christina Axelsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om preskriptionstid vid alla barnpornografibrott, inte endast begränsat till grova.

2005/06:Ju520 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att bekämpa barnpornografi på Internet.

2005/06:Ju522 av Ulrik Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att preskriptionstiden för mord tas bort.

2005/06:Ju526 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om transpersoner i hetslagstiftningen.

2005/06:Ju529 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra verklighet av Psykansvarskommitténs betänkande.

2005/06:Ju530 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hela straffskalan skall beaktas vid bestämmandet av en enskild gärnings straffvärde.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att böter och fängelse skall vara de huvudsakliga påföljderna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samhällstjänst skall vara påbörjad inom en månad från att domen vunnit laga kraft.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att domstol skall fatta beslut om huruvida ett straff skall avtjänas med fotboja eller ej.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att intensivövervakning med elektronisk kontroll skall vara en påföljd som sorterar under villkorligt fängelse.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagstiftningen rörande intensivövervakning med elektronisk kontroll skall utvärderas.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att straffskalorna skall ses över för att se om det är fler straffskalor som behöver justeras för att möjliggöra frihetsberövande åtgärder.

2005/06:Ju531 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa straffen för sexköpare.

2005/06:Ju532 av Johan Linander m.fl. (c):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den som i ond tro köper sex av tvångsprostituera skall kunna dömas för våldtäkt.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på otillbörliga medel bör tas bort ur lagstiftningen kring människohandel.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att människohandel med barn bör ge minst fyra års fängelse.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla sexuella handlingar som inte bygger på samtycke skall vara straffbara.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medgärningsmän vid våldtäkt som hotar offret eller på liknande sätt är delaktiga i övergreppet skall kunna dömas för våldtäkt.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den som i smyg, utan den filmades vetskap, filmar eller fotograferar någon naken eller annars i en situation som den utsatta personen upplever som en kränkning mot sin sexuella integritet skall kunna dömas för sexuellt ofredande.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av brottsbalken 16 kap. 10 a § för att införa ett ökat ansvar för den som framställer pornografi att tillse att de som deltar i framställningen inte är minderåriga.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om proportionerliga straffskalor.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återfall i brott skall ge tydligare uttryck i straffmätningen.

2005/06:Ju535 av Per Landgren (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett upphävande av preskriptionsbestämmelserna i brottsbalken vad gäller folkmord och mord.

2005/06:Ju538 av Tone Tingsgård och Agneta Gille (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att samtyckesproblematiken i våldtäktslagstiftningen på nytt bör ses över och att förslag bör föreläggas riksdagen snarast möjligt.

2005/06:Ju541 av Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen beslutar att upphäva 18 kap. 2 § brottsbalken.

2005/06:Ju543 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om reformering av påföljdssystemet för psykiskt störda lagöverträdare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förlängning av preskriptionstiden för grova brott men att en sådan ändring inte skall få retroaktiv verkan.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nytt lagrum mot förföljelsesyndrom (s.k. stalking).
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skärpt lagstiftning mot vapenbrott gällande vapeninnehav och vapenattrapper vid rån.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare och skärpt straffskärpningsgrund när det gäller återfall i brott.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare straffskärpningsgrund för grov, organiserad brottslighet
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över bestämmelserna om upplopp och våldsam upplupp samt möjligheterna till en straffskärpningsgrund vid hot mot demokratiska värden.

2005/06:Ju544 av Inger Lundberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att den skall dömas till ansvar för sexualbrott som utfört sexuella gärningar mot barn utan att försäkra sig om att barnet fyllt 15 år.

2005/06:Ju548 av Karin Åström m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om preskriptionstiden för arbetsmiljöbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om straff för juridisk person.

2005/06:Ju558 av Veronica Palm och Marina Pettersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs rörande 18-årsgräns vid barnpornografi.

2005/06:Ju563 av Ulf Holm m.fl. (mp, -):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagändring så att juridiska personer skall kunna ställas till svars för arbetsmiljöbrott.

2005/06:Ju564 av Holger Gustafsson m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalisera enskilds stöd och deltagande i organiserad brottslighet, rasistiska organisationer samt maffia- och terroristorganisationer.

2005/06:L375 av Lars Ohly m.fl. (v):

14. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagändring som innebär att 5 kap. 5 § 4 brottsbalken skall omfatta sexuell läggning och könsidentitet.
15. Riksdagen begär vad i motionen anförs om att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att könsidentitet skall räknas som försvårande omständighet enligt 29 kap. 2 § 7 stycket brottsbalken.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ge rättsväsendets myndigheter i uppgift att öka kunskaperna om straffskärpningsparagrafens innebörd och användningsområde.
17. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lagstiftning som innebär att sexuell läggning och könsidentitet skall omfattas av 16 kap. 9 § brottsbalken om olaga diskriminering.
18. Riksdagen begär vad i motionen anförs om att regeringen skall lägga fram förslag till lagstiftning som innebär att könsidentitet skall omfattas av 16 kap. 8 § brottsbalken om hets mot folkgrupp.

2005/06:U340 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att låta utreda vad som i motionen anförs om ”samtycke” vad gäller människohandelsbrott.

2005/06:U382 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrad lagstiftning för att kunna komma åt gärningsmän som misstänks för människohandel.

2005/06:Sf236 av Ana Maria Narti (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bekämpning av brottslighet i etniskt blandade miljöer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nödvändig översyn av de nationella lagarna och om internationella aktioner mot hat- och våldspolitik.

2005/06:Sf336 av Lars Ohly m.fl. (v):

50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en offentlig jämförande studie av om rättstillämpningen skiljer sig åt när det gäller personer med invandrar- eller minoritetsbakgrund och etniska svenskar.

2005/06:So429 av Hillevi Engström (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att kriminalisera tvångsåktenskap i enligt med vad i motionen anförs.

2005/06:So433 av Jan Lindholm och Ulf Holm (båda mp):

4. Riksdagen begär att regeringen utreder ett förslag om en ny bestämmelse i brottsbalken som straffbelägger s.k. otillbörlig påverkan.

2005/06:So548 av Göran Lindblad och Ewa Björling (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Psykansvarskommitténs betänkande ej kan läggas till grund för en framtida reform.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att psykiskt sjuka personer måtte dömas till rättspsykiatrisk vård i stället för fängelse.

2005/06:So646 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa fängelseförbudet.

2005/06:So699 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av ett tilläggsdirektiv angående barnpornografi.

2005/06:Kr337 av Torsten Lindström m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över lagstiftningen mot hatbrott.

2005/06:A258 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av förändrade bevisregler inom diskrimineringslagstiftningen och förändrad lagstiftning avseende brottet hets mot folkgrupp.

2005/06:A311 av Ulf Holm m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utvärdering av sexköpslagen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om särskilda insatser för att få män att ta avstånd från prostitution.

2005/06:A370 av Göran Hägglund m.fl. (kd):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa straffsakterna för människohandel för sexuella ändamål.